MOSCOVA

Sărbătorirea zilei de 7 Noiembrie

În întreaga Uniune Sovietică s-a sărbătorit săptămîna trecută ziua de 7 Noiembrie — ziua victoriei Revoluției Socialiste din Octombrie, eveniment de covîrșitoare însemnătate care a marcat începutul unei noi ere în istoria omenirii.

La Moscova a avut loc o adunare festivă în cadrul căreia Dmitri Polianski, membru al Prezidiului C.C. al P.C.U.S., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., a prezentat raportul despre a 48-a aniversare a Revoluției din Octombrie. În prima parte a raportului, el a făcut bilanțul drumului parcurs, insistînd asupra succeselor economice obținute de Uniunea Sovietică. Vorbitorul a arătat că din 1930 pînă în 1965, cu excepția anilor Marelui Război pentru Apărarea Patriei, ritmul mediu anual al sporului producției industriale a fost în Uniunea Sovietică de 13,2 la sută, în timp ce în S.U.A. în acești ani a fost de 2,7 la sută, adică de 5 ori mai mic. Lucrătorii din industrie au întîmpinat ziua de 7 Noiembrie prin îndeplinirea înainte de termen a planului septenal: pînă la 1 noiembrie au fost depășiți indicii prevăzuți pe acest an. În 1965 în U.R.S.S. se vor produce peste 90 milioane tone oțel, se vor obține 72 milioane tone ciment, 242 milioane tone țiței, 509 miliarde kWh energie electrică.

Vorbind despre problemele agriculturii, raportorul a arătat că în 1964 producția sa globală era de 1,8 ori mai mare decît cea din 1940. „Trebuie însă să recunoaștem că în ultimul timp, producția colhoznică și sovhoznică s-a dezvoltat inegal" — a spus vorbitorul. El a amintit că C.C. al P.C.U.S. „a preconizat un program larg, fundamentat din punct de vedere economic, de îmbunătățire a activității în colhozuri și sovhozuri".

O dată cu creșterea venitului național (în ultimii 10 ani a crescut de peste două ori) sporesc și veniturile reale ale populației. Față de 1940, anul acesta veniturile muncitorilor și funcționarilor au crescut de 2,5 ori, iar ale țăranilor — de aproape 3 ori. Față de anul trecut, veniturile bănești ale oamenilor muncii au crescut cu peste 10 la sută. În ultimii 10 ani aproape jumătate din populația țării s-a mutat în case noi. Oprindu-se asupra noului plan cincinal (1966—1970) D. Polianski a arătat că acesta trebuie să devină o etapă importantă în dezvoltarea U.R.S.S. Vorbitorul a spus: „Principalele sarcini economico-politice în noul cincinal sînt accelerarea ritmului dezvoltării economice a țării, ridicarea continuă, pe această bază, a nivelului de trai al oamenilor sovietici. Se prevede ca în cursul cincinalului să se lichideze rămînerea în urmă a producției agricole, să se accelereze dezvoltarea ramurilor care produc obiecte de larg consum, să se sporească productivitatea muncii sociale, să se sporească considerabil venitul național și să se întărească și mai mult capacitatea de apărare a țării".

În continuarea raportului prezentat, Dmitri Polianski a reafirmat poziția Uniunii Sovietice în problemele de politică internațională. El a subliniat că politica externă a U.R.S.S. constă în a asigura munca pașnică a oamenilor sovietici, în a întări pe toate căile sistemul mondial socialist, a dezvolta legăturile de prietenie cu statele independente din Asia, Africa, America Latină, a sprijini lupta de eliberare a popoarelor, a obține promovarea principiilor politicii de coexistență pașnică între statele cu sisteme social-politice diferite, a menține și întări pacea pe pămînt.

În continuare, vorbitorul a spus: „Uniunea Sovietică a declarat în repetate rînduri că există posibilități pentru îmbunătățirea relațiilor noastre cu S.U.A. Dar războiul agresiv al S.U.A. împotriva R.D. Vietnam împiedică aceasta. O mare piedică pentru contacte practice este și politica Washingtonului care urmărește să acorde Bundeswehrului accesul la arma nucleară. Dacă cercurile guvernamentale ale S.U.A doresc într-adevăr relații normale cu Uniunea Sovietică, așa cum au declarat nu o dată, vor trebui să confirme aceasta prin fapte și, în primul rînd, să renunțe la politica de agresiune și amestec militar în treburile altor state și popoare".

Raportorul a subliniat că în situația actuală, Uniunea Sovietică va menține cea mai mare vigilență, își va întări neobosit puterea de apărare. „Avem acum tot ce este necesar pentru a da o ripostă nimicitoare oricăror agresori!", a spus D. Polianski.

Festivitățile prilejuite de aniversarea Marelui Octombrie au fost încheiate prin marea paradă militară și demonstrația oamenilor muncii care au avut loc în Piața Roșie. Presa sovietică și străină au relevat atenția deosebită pe care a stîrnit-o prezentarea la paradă a noilor tipuri de rachete sovietice. Iată, de pildă, relatarea *Pravdei:* „La paradă au fost prezentate multe rachete. Mai întîi, rachete de diferite tipuri cu destinație antiaeriană care independent de starea timpului, de condiții meteorologice și de încercările de modificare prin radio a traseului, pot lovi în țintele aeriene dușmane, zburînd atît la mari cît și la mici înălțimi. Sînt apoi prezentate alte rachete, mijloace eficace pentru apărarea muncii pașnice a poporului sovietic și anume arma antirachetă cu ajutorul căreia pot fi distruse la mare distanță rachetele balistice ale agresorului. Pe platforme autotransportate apar rachetele cu destinație operativă și tactică, precum și rachetele cu care este înzestrată flota maritimă și militară și în mod special submarinele atomice. Aceste rachete cu combustibil solid își pot lua zborul din imersiune și pot atinge obiective aflate la o distanță de cîteva mii de kilometri. Parada militară se încheie prin prezentarea rachetelor cu destinație strategică... Iată rachetele intercontinentale de lungi dimensiuni cu combustibil solid. Aceste rachete nu pot fi depistate de mijloacele de cercetare aeriană și cosmică și în același timp pot în orice moment să dea o lovitură puternică agresorului. Un alt tip de rachetă — rachetele orbitale. Distanța de acțiune a acestor rachete este practic nelimitată, iar capacitatea lor de a lovi în obiective venind din orice direcție le face aproape în întregime invulnerabile pentru apărarea antirachetă".

Articolele apărute în presa sovietică cu prilejul zilei de 7 Noiembrie subliniază ecoul de care se bucură în întreaga lume ideile proclamate de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. „Aceste idei, scrie *Pravda,* sînt apreciate de forțele revoluționare și progresiste din lume ca idei ale eliberării sociale și naționale, ca idei ale independenței, păcii, creației, afirmării noilor relații de producție".

Poporul sovietic a fost salutat cu prilejul marii sărbători de către popoarele țărilor socialiste, popoarele celorlalte țări din Europa, Asia, Africa, America Latină și Australia. Pe adresa C.C. al P.C.U.S., a Prezidiului Sovietului Suprem, a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. au sosit numeroase telegrame de salut.

„Constatăm cu satisfacție că relațiile de prietenie frățească statornicite între P.C.R. și P.C.U.S., colaborarea multilaterală dintre Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică se întăresc și se dezvoltă cu succes — se arată în telegrama semnată de tovarășii Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica și Ion Gheorghe Maurer. Recenta vizită în U.R.S.S. a delegației de partid și guvernamentale a Republicii Socialiste România a prilejuit o nouă afirmare a relațiilor prietenești dintre partidele noastre, dintre țările și popoarele noastre. Sîntem convinși că aceste relații, bazate pe principiile marxism-leninismului, egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității, întrajutorării tovărășești și internaționalismului socialist, se vor dezvolta continuu, spre binele popoarelor român și sovietic, în interesul întăririi unității țărilor socialiste, al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, al cauzei socialismului și păcii".

N. PĂTRAȘCU

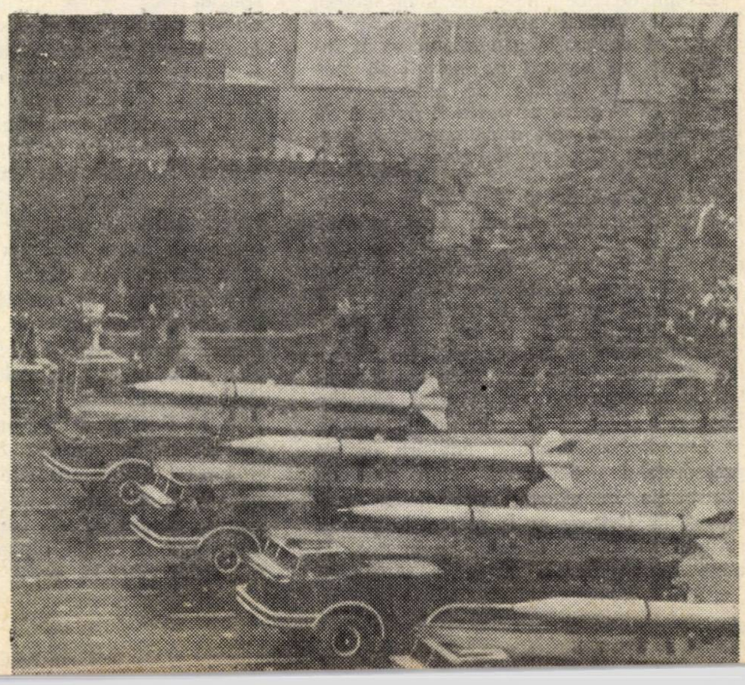

Aspect de la parada militară

PARIS

După anunțarea candidaturii

Oficial, campania electorală pentru alegerile prezidențiale din 5 decembrie va începe în ziua în care *Jurnalul Oficial* va publica lista candidaților — adică, potrivit normelor în vigoare, cel mai tîrziu la 19 noiembrie — și va lua sfîrșit la 3 decembrie, orele 24. La drept vorbind însă, viața politică franceză se desfășoară de mai multe luni sub semnul buletinului de vot și al urnei, iar la 15 octombrie ziarele pariziene relatau două evenimente petrecute în ajun — cuvîntrea televizată a premierului Pompidou și declarațiile făcute de François Mitterand presei parlamentare — consemnîndu-le ca deschiderea de fapt a campaniei, atît de către echipa guvernamentală cît și de către cel mai important candidat al opoziției. Stăruia totuși pînă săptămîna trecută — în ochii alegătorilor și, după cîte se pare, chiar ai membrilor cabinetului (după *L'Express* doar premierul ar fi fost informat cu două sau trei zile înaintea expunerii sale din 14 octombrie) — o necunoscută majoră: numele candidatului guvernamental. Și în opinia publică și în așa-numitele cercuri inițiate — oameni politici, diplomați, ziariști — precumpănea impresia că președintele de Gaulle va solicita un nou mandat. Dar, în lipsa unei certitudini, observatorii scrutau tot ce considerau că ar putea constitui un indiciu — ajungînd cîteodată, de la aceleași premise, la concluzii absolut contradictorii. Acum, datele problemei supuse corpului electoral sînt complete. După lunga tăcere pe care unii o apreciază ca expresie a unor ezitări reale, alții ca pe o mișcare de ordin tactic, generalul de Gaulle a făcut cunoscută — cu 12 zile înainte de termenul-limită pentru înregistrarea candidaturilor, cu două săptămîni înainte de publicarea listelor, cu o lună înainte de alegeri — hotărîrea sa.

Înainte de alocuțiunea din 4 noiembrie, în unele cercuri proguvernamentale se afirma că declarația generalului va fi însoțită de un context de natură să surprindă opinia publică. Se emitea chiar părerea că alegerea ar putea fi dublată de un referendum, cele două consultări desfășurîndu-se simultan. Referendumul ar fi urmat să aibă ca obiect fie politica externă a președintelui de Gaulle — fie, mai probabil, o eventuală nouă reformă constituțională. Această ipoteză își are, fără îndoială, originea în intenția stăruitor atribuită președintelui de Gaulle de a aduce două modificări însemnate instituțiilor Republicii. Cea dintîi privind Senatul, pe care ar proiecta să-l transforme din Adunare deliberativă într-una consultativă, contopindu-l cu actualul Consiliu Economic și Social. Cea de-a doua, menită să încredințeze primului ministru (și nu președintelui Senatului, cum prevede Constituția în vigoare) succesiunea prezidențială. Oricare ar fi proiectele șefului statului în aceste direcții, cuvîntarea de nouă minute rostită acum o săptămînă nici nu le-a menționat, nici nu le-a sugerat. Programatic, generalul de Gaulle a evocat doar liniile generale ale politicii sale, definindu-și candidatura ca o garanție a continuității.

În domeniul relațiilor internaționale, o amplă frază evocă mai mult decît enunță sensul acțiunilor destinate să restabilească independența și să afirme prestigiul Franței în lume. Temele și țelurile acestor acțiuni sînt aceleași pe care președintele Republicii Franceze le-a definit mai pe larg în conferința de presă din 9 septembrie. Să recapitulăm principalele capitole în care pot fi grupate:

Europa. „Nu dărîmarea Pieței comune", subliniază agenția *France Presse*, dar o „opoziție franceză ireductibilă față de orice idee de integrare și de supranaționalitate". Practic aceasta înseamnă eforturi, pe de o parte, în vederea realizării Pieței comune agricole, pe de alta spre a nu permite comisiei Hallstein să joace alt rol decît acela al unei comisii de experți. Proiectul, scump partizanilor unei Europe occidentale integrate, de contopire a organelor executive ale Pieței comune, Comunității Cărbune-Oțel și Euratomului ca primă etapă a creării unei puteri supranaționale, nu pare astfel sortit unei realizări apropiate.

Alianța atlantică. Se așteaptă ca, la începutul anului viitor, vederile generalului de Gaulle să ia forma unor propuneri concrete privind reorganizarea structurii sistemului N.A.T.O., astfel încît Franța „să se păstreze înafara oricărei înfeudări", după expresia folosită la 9 septembrie de președintele Republicii.

Relațiile franco—vest-germane — se definesc (sau se redefinesc) în raport cu cele două puncte anterioare.

Atitudinea față de țările socialiste, orientată către îmbunătățirea legăturilor și cooperării cu aceste țări. „Se va vorbi din nou, notează agenția *France Presse*, despre formula pașnică a unei Europe «de la Atlantic la Urali»".

Interesul față de țările „celei de a treia lumi".

În țările membre ale alianței atlantice, cuvîntarea televizată a generalului de Gaulle era așteptată cu un interes în care intra și o doză de neliniște. Se bănuia fără îndoială că președintele Franței va solicita alegătorilor un nou mandat. Dar nu se putea presupune nimic cu privire la contextul în care o va face. După intrarea sa în competiția electorală, personalitățile oficiale s-au abținut, potrivit uzanțelor, de la comentarii. Au fost unele excepții discrete: la Bonn, ministrul de externe Schröder și-a exprimat nădejdea că „după alegerile prezidențiale, legăturile de strînsă colaborare franco—vest-germane vor putea continua în sensul tratatului de prietenie dintre cele două țări"; la Washington, în conferința sa de presă de vineri, Dean Rusk s-a referit la Franța numai atunci cînd a abordat problemele alianței atlantice: „Statele Unite speră, a declarat secretarul Departamentului de Stat, că Franța va face propuneri concrete cu privire la reforma N.A.T.O. Aceste propuneri vor fi studiate și numai după ce vor fi cunoscute va fi posibil să se discute despre viitor". Neavînd a respecta obligațiile de ordin diplomatic ale personalităților oficiale, presa vest-germană și americană lasă să se străvadă, sub tonul resemnat și unele încercări de autoconsolare, un incontestabil năduf: „A continua cu de Gaulle va fi cuvînt de ordine pentru statele și personalitățile aliate cu Franța, care însă vor trebui să se aștepte mereu la lovituri sau la înțepături din partea palatului Elysée. Generalul n-a putut să nu știe în aceste săptămîni că ar fi provocat un oftat de ușurare în lumea occidentală dacă ar fi anunțat că funcția prezidențială va fi încredințată unor mîini mai tinere..." *(General Anzeiger*, Bonn). „Partenerii Franței în sînul N.A.T.O și al C.E.E. știu acum că vor trebui să se acomodeze în continuare cu de Gaulle" *(Die Welt*, Hamburg). „Viitorul conține poate unele hotărîri neplăcute de luat pentru aliații Franței" *(Washington Post)*. „E fără îndoială mai bine, din punct de vedere occidental, să fim în prezența unei Franțe ordonate cu de Gaulle, decît fără nici o Franță. Viitorul se anunță furtunos pentru N.A.T.O. și pentru Piața comună, cîtă vreme de Gaulle insistă asupra independenței Franței. Din fericire el a precizat că acest țel poate fi atins fără a renunța la alianțe" *(New York Herald Tribune)*. *New York Times* invită la cooperare: „Se vor împlini în curînd patru ani de cînd președinții Statelor Unite și Franței au conferit împreună. Ar trebui să poată fi reluate acum negocieri serioase, pentru a însănătoși cea mai veche alianță a Statelor Unite".

La Londra, tonul comentariilor este „mai favorabil decît era de așteptat într-o țară unde președintele Franței este îndeobște considerat ca aliatul cel mai dificil", scrie un corespondent francez. „...Anunțarea candidaturii (de Gaulle), notează el de asemenea, constituie mai puțin o știre în sensul strict al cuvîntului cît un prilej de reflecții asupra gaullismului..." Dintre aceste reflecții merită a fi reținută aceea a ziarului liberal *The Guardian* care, deși face rezerve serioase cu privire la aspecte interne ale regimului din Franța, apreciază că politica externă a generalului de Gaulle „arată că a juca un rol independent în Europa este posibil". În presa italiană, comentariile majorității presei oglindesc temerile oficiale că atitudinea Franței în problemele relațiilor interoccidentale vor pune Italia în fața obligației de a-și defini în mod clar propria ei poziție.

Pe planul politicii interne, menținerea și consolidarea instituțiilor celei de-a V-a Republici constituie pivotul preocupărilor generalului de Gaulle. Pe care, la 4 noiembrie, le-a exprimat în acești termeni: „Dacă adeziunea sinceră și masivă a cetățenilor îmi va cere să rămîn în această funcție, viitorul noii Republici va fi în mod cert asigurat. Altminteri, nimeni nu se poate îndoi că ea se va prăbuși deîndată..." Formularea, alternativă, a suscitat proteste vehemente în toate sectoarele opoziției. În același sens, în *Le Monde* un editorial semnat de directorul ziarului scrie: „Așadar, sîntem preveniți. «Noua Republică» se va prăbuși deîndată, dacă s-ar găsi brusc lipsită de conducătorul ei. Ce rezultat după șapte ani de eforturi și de putere aproape absolută!... Dar nu este acesta unul din reproșurile cele mai grave care se pot aduce șefului statului...?"

După cum sublinia acum cîteva zile agenția franceză de presă, „generalul de Gaulle nu va face campanie electorală". În faptul că preferă să nu folosească decît o mică parte din cele 120 de minute acordate fiecăruia dintre candidați la posturile de radio și televiziune, să nu participe la mitinguri sau reuniuni (înafara celor protocolare decurgînd din obligațiile sale prezidențiale), observatorii identifică din nou preocuparea de a nu apărea în fața opiniei publice ca reprezentantul unui anume partid. Și în diferitele sectoare ale opoziției însă, fiecare dintre candidați își propune să cristalizeze în jurul acțiunii sale politice o grupare mult mai largă decît cea din care provine. Cu mai multe sau mai puține șanse : nimeni nu-și face iluzia că un Pierre Marcilhacy, practic necunoscut, sau un Paul Antier, seminecunoscut pînă la intrarea lor în arena alegerilor prezidențiale, sau personalitatea lui Jean Lecanuet, fostul președinte al M.R.P., intrat în competiție ca reprezentant al „centrului" abia după eșecul „tentativei Pinay" și după refuzul lui Pierre Sudreau *), ar putea exercita o asemenea atracție. E îndoielnic și că Tixier-Vignancourt va putea, așa cum se declară preocupat, să facă din suporterii săi actuali aripa de extremă dreaptă a unui „mare partid conservator".

Tendințele de regrupare s-au accentuat de altfel din momentul în care generalul de Gaulle și-a anunțat candidatura. Cîtă vreme rămăsese deschisă ipoteza că acela care în numele guvernului va solicita mandatul alegătorilor va fi nu președintele Republicii ci unul dintre colaboratorii săi apropiați, studiile demoscopice (sondajele de opinie publică) arătau că lupta se poate desfășura în jurul funcției prezidențiale propriu-zise. Prezența în competiție a generalului de Gaulle deplasează proiectele opoziției către o scadență mai depărtată, dar și către o muncă mai „în adîncime". Majoritatea observatorilor consideră că președintele va fi reales. Pentru el vor vota probabil nu numai acea parte a corpului electoral a cărui adeziune la politica gaullistă, internă și externă, este totală — dar și cetățeni care, trecînd peste rezervele pe care li le inspiră structura economică și mecanismul puterii de stat în cea de a V-a Republică, vor înțelege să sprijine astfel pozițiile luate de președintele de Gaulle în anumite probleme ale vieții internaționale : afirmarea dreptului Franței la respectarea independenței și suveranității lor naționale ; orientarea către îmbunătățirea relațiilor Est-Vest ; dezaprobarea agresiunilor împotriva popoarelor dominican și vietnamez.

Principalul adversar al generalului de Gaulle în competiția electorală este, după părerea unanimă a observatorilor, François Mitterand, pe care îl susțin, înafară de propria lui U.D.S.R., radicalii, socialiștii S.F.I.O., socialiștii P.S.U., comuniștii, plus importante organizații democratice printre care Confederația Generală a Muncii și Liga drepturilor omului.

După mulți, după foarte mulți ani, s-a putut realiza o convergență a forțelor de stînga. O convergență la care nu s-a ajuns fără dificultăți (secretarul general al S.F.I.O., Guy Mollet, i s-a opus pînă în ultimul moment) și care pentru moment nu depășește minimalul. Dar care s-ar putea dezvolta, în perspectivă, ca începutul unei unități de acțiune mai largi și mai trainice. „Unii credeau, scrie François Billoux în săptămînalul *France Nouvelle*, că de Gaulle va avea în față o stîngă fărîmițată, pradă certurilor și disputelor. Nu e hazardată aprecierea că legea electorală prezidențială din octombrie 1962 a fost elaborată ținîndu-se seamă de această ipoteză". „...Forțele democratice, continuă fruntașul comunist francez, au acum un candidat comun în alegerile prezidențiale ; ele dispun de asemenea de prime și însemnate elemente pentru un program comun". În același sens este interpretată declarația cu care și-a încheiat François Mitterand expunerea făcută la Lyon în fața unui numeros auditoriu, cîteva ore după alocuțiunea televizată a generalului de Gaulle : „Actul care va fi săvîrșit la 5 decembrie nu trebuie considerat izolat de contextul lui istoric. Bătălia pe care o ducem va continua să se desfășoare pînă la viitoarele alegeri legislative din 1966 sau 1967, după alegerile prezidențiale... Nimic nu se va încheia peste cinci săptămîni. Totul va continua".

Florica ȘELMARU

*) Fost în 1958 ministru al construcției, în 1962 ministru al educației naționale, demisionat în același an din cabinetul gaullist.

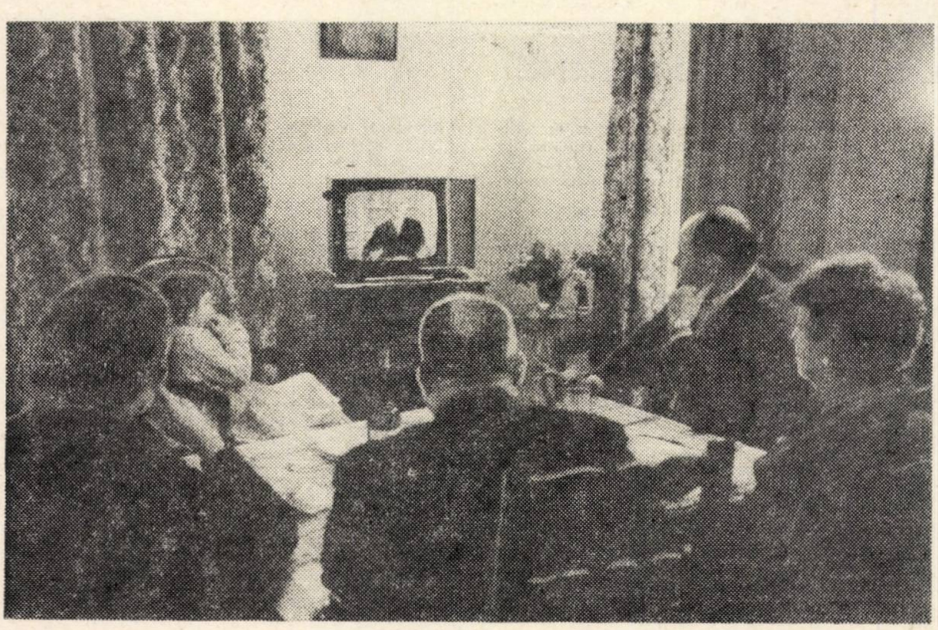

În fața televizorului

REFLECTOR

Vizita lui Aldo Moro în Iugoslavia

Începînd de luni, primul ministru al Italiei, Aldo Moro, face a vizită în Iugoslavia la invitația președintelui Consiliului Executiv Federal, Stambolici. Vizita va dura pînă vineri și va prilejui convorbiri între conducătorii iugoslavi și primul ministru al Italiei. Din surse apropiate celor două delegații, comentatorii au transmis că prima parte a tratativelor a fost consacrată problemelor de politică internațională și, în mod special, relațiilor est-vest, situației din sud-estul asiatic, și problemei ajutorului acordat țărilor în curs de dezvoltare. Din Belgrad se anunță că delegația italiană a fost primită de Iosip Broz Tito, președintele R.S.F. Iugoslavia. Comentatorii relevă „atmosfera de cordialitate și înțelegere reciprocă în care se desfășoară convorbirile".

Referindu-se la vizita primului ministru italian la Belgrad, **Il Popolo,** organul oficial al partidului democrat-creștin, subliniază că „această vizită confirmă și consolidează o evoluție pozitivă în relațiile dintre Italia și Iugoslavia".

Publicăm la rubrica noastră „Puncte de vedere" un comentariu din ziarul iugoslav **Politika** consacrat relațiilor iugoslavo-italiene.

Statutul modificat al Partidului guvernamental din Ghana

La Accra a fost dat publicității Statutul modificat al Partidului popular al Convenției (partidul guvernamental din Ghana). În statut se prevede că țelul partidului constă în „a se crea societatea socialistă, adecvată condițiilor africane". În statut se subliniază că „în această societate socialistă toți cetățenii, indiferent de trib, de culoarea pielii sau de convingeri, vor avea posibilități egale și în ea nu va exista exploatarea omului de către om, a tribului de către trib sau a clasei de către clasă. Toți cetățenii acestei societăți sînt datori să dezvolte democrația populară, bazată pe dreptul electoral universal pentru adulți și pe guvernarea majorității".

În conformitate cu statutul modificat, partidul va încuraja și va sprijini organizațiile de masă, care luptă pentru dezvoltarea continuă a Ghanei și a întregii Africi în domeniile economic, social și contribuie la dezvoltarea culturii și a învățămîntului.

Expoziție franceză la Pekin

La 22 noiembrie se va deschide la Pekin prima expoziție oficială franceză în China populară. După un mare număr de firme din Japonia și Anglia, 345 de societăți franceze vor prezenta în China produsele cele mai moderne ale industriilor mecanică, electrică, electronică și de automobile. Hubert Rousselier, directorul general al Centrului național francez al comerțului exterior, și-a exprimat speranța că expoziția va oferi „o imagine vie și actuală a posibilităților tehnice ale Franței". În același timp, se speră că expoziția va permite industriei franceze să-și îmbunătățească poziția în rîndul partenerilor comerciali occidentali ai R. P. Chineze.

20 de ani de existență a U.N.E.S.C.O.

Zilele acestea, sărbătorind 20 de ani de existență, U.N.E.S.C.O. și-a inaugurat noul sediu din Paris. Clădirile care se întind pe o suprafață de 6 300 mp au fost construite în decurs de doi ani. Directorul general al U.N.E.S.C.O., René Maheu, a subliniat în discursul său inaugural că noul sediu al U.N.E.S.C.O. corespunde extinderii activității acestei organizații. În 1958, cînd U.N.E.S.C.O. și-a inaugurat primul sediu, ea cuprindea 87 de state membre și dispunea de un buget de 31 milioane de dolari. În prezent, din această organizație fac parte 120 de state, bugetul ei cifrîndu-se la peste 100 de milioane de dolari.

Președintele Conferinței generale a U.N.E.S.C.O., Noraid Sisakian, membru al Academiei de Științe a U.R.S.S., a declarat că idealurile U.N.E.S.C.O. sînt coexistența pașnică și ajutorul acordat popoarelor pe calea spre progres.

LONDRA

Mesajul Tronului

„My lords, vă rog să luaţi loc". Cu această frază, rostită de circa o sută de ori în decursul istoriei Angliei, regina Elisabeta a deschis în mod solemn noua sesiune a parlamentului britanic. Întreg ceremonialul s-a desfăşurat după tradiţie. Însoţită de ducele de Edinburgh, regina a sosit la Westminster într-o caleaşcă trasă de şase cai şi precedată de garda călare. În cursul dimineţii, aşa cum se face în fiecare an de la faimosul complot al lui Guy Fawkes, care a avut loc pe timpul lui Iacob I, halebardierii din garda Turnului Londrei cercetaseră minuţios Camera Lorzilor şi subsolul palatului Westminster pentru a se asigura că nu a fost ascuns nici un butoi cu praf de puşcă. Sosirea caleştii regale a fost salutată cu 21 de salve de artilerie. Însoţită de suita prescrisă de protocol, regina şi-a pus „coroana imperială" adusă din Turnul Londrei, precum şi mantia de catifea căptuşită cu hermină. Patru paji îi purtau trena atunci cînd, în sunetele trompetelor, a intrat în Camera Lorzilor, precedată de lordul cancelar care purta sabia, simbol al autorităţii regale.

Ceremonia s-a desfăşurat aşadar în strictă conformitate cu tradiţia. Ceea ce a surprins însă pe mulţi observatori a fost caracterul neaşteptat de „tradiţional" al programului guvernamental prezentat ca de obicei sub forma de „mesaj al tronului". Este un program care diferă cu mult de cel prezentat cu un an în urmă.

În luna ianuarie, cînd zilele guvernului laburist păreau numărate, puţini erau cei ce credeau că la începutul celei de-a doua sesiuni a actualului parlament acest guvern se va înfăţişa ţării încrezător în posibilitatea de a-şi duce mandatul pînă la capăt. Cu toate că aritmetic majoritatea guvernamentală este mai redusă decît oricînd (după alegerea speakerului dintre deputaţii laburişti şi după decesul recent al altui deputat, ea este în momentul de faţă de numai un vot), conservatorii nu mai întrevăd pentru viitorul previzibil şansa de a sili guvernul să recurgă la alegeri anticipate. De altfel, ţinînd seama de rezultatele celor mai recente sondaje de opinie care arată că popularitatea laburiştilor ar fi în creştere, nici nu este de presupus că adversarii lor ar dori s-o verifice în faţa urnelor.

Mesajul tronului a fost lipsit de orice aluzie la necesitatea sau posibilitatea unor acţiuni de anvergură fie pe planul politicii interne, fie pe planul politicii externe. El declară din nou că Marea Britanie „doreşte să contribuie la o soluţionare paşnică a crizei vietnameze, să favorizeze strîngerea legăturilor între Asociaţia europeană a liberului schimb şi Piaţa comună şi să participe activ la tratativele pentru liberalizarea comerţului în cadrul G.A.T.T." În acelaşi timp, Marea Britanie „va încuraja comerţul între ţările Commonwealthului" şi va acorda prioritate redresării balanţei de plăţi externe pentru a menţine valoarea lirei sterline.

O frază din mesaj se referă la eforturile pe care le va depune Marea Britanie „pentru a se ajunge la o organizare satisfăcătoare a resurselor nucleare ale aliaţilor", fără a se preciza însă dacă guvernul ei va stărui sau nu pentru traducerea în viaţă a proiectului său de creare a unei aşa-zise forţe nucleare atlantice.

„Guvernul — se spune în mesaj — va depune în continuare eforturi neobosite pentru a se ajunge pe calea negocierilor la o soluţie paşnică şi onorabilă în Rhodesia pe o bază acceptabilă pentru întregul ei popor".

Sînt expuse deci în linii generale direcţiile cunoscute ale politicii externe britanice, lipsind însă indicaţii în privinţa modului în care s-ar putea materializa intenţiile anunţate.

Surpriza a venit o dată cu enunţarea programului de politică internă: el nu conţine nici o aluzie la problema naţionalizării industriei oţelului. Printre viitoarele iniţiative legislative anunţate se numără una referitoare la reorganizarea învăţămîntului secundar, un proiect avînd ca obiectiv stăvilirea creşterii preţurilor locuinţelor, precum şi măsuri de controlare a provenienţei fondurilor partidelor politice.

După cum se ştie, la recenta conferinţă a partidului laburist, guvernul a susţinut punctul de vedere că nu se pune problema dacă industria oţelului să fie sau nu naţionalizată ci cînd anume să aibă loc această naţionalizare. Mesajul tronului nu lasă nici un dubiu în această privinţă: nu în acest an. Absenţa din mesaj a problemei oţelului indică dorinţa primului ministru de a-şi asigura în orice împrejurări voturile sau cel puţin neutralitatea deputaţilor liberali. După părerea aripii de stînga a partidului laburist, aceasta reprezintă însă o ratificare în fapt a coaliţiei liberalo-laburiste pe care conferinţa partidului laburist a respins-o categoric. Înainte de prima reuniune a parlamentului, Harold Wilson a convocat grupul parlamentar laburist pentru a explica amînarea proiectului de naţionalizare ca o necesitate de tactică parlamentară. Membrii aripii stîngi a partidului au protestat, dar în cele din urmă au fost convinşi să nu se desolidarizeze de guvern. Comentînd situaţia creată, agenţia *France Presse* scrie: „Slăbiciunea majorităţii guvernamentale interzice oricărui deputat laburist să-şi manifeste printr-un vot sau măcar printr-o abţinere o nemulţumire totuşi reală. Este unul din motivele pentru care Wilson nu ţine de loc să se prezinte din nou în faţa urnelor. Ar fi vai de el dacă ar reveni la putere cu 30 de deputaţi laburişti în plus: nimic nu ar mai putea ţine în frîu tendinţele de revoltă din interiorul partidului".

Impresia generală despre programul guvernamental prezentat marţi este că el nu conţine nici un punct care ar putea fi contestat în mod serios de partidul conservator. Este ceea ce a subliniat de altfel liderul conservator Edward Heath care a observat ironic că mesajul tronului omite cu totul problema naţionalizării oţelului, promisă de primul ministru în cursul sesiunii precedente, după cum nu se referă nici la alte făgăduieli laburiste ca de pildă gratuitatea asistenţei medicale, majorarea pensiilor sau garantarea salariului minimal.

Felicia ANTIP

CRIZA RELAŢIILOR ANGLO — SUD-RHODESIENE

Marţi, în Camera Comunelor, după mesajul tronului, premierul Wilson a prezentat o sinteză a situaţiei relaţiilor anglo-sud-rhodesiene. Cuvîntarea sa a fost precedată de consultări ale cabinetului britanic. De asemenea, la Londra a sosit preşedintele Curţii supreme sud-rhodesiene, Hugh Beadle, care urmează să discute asupra „posibilităţii de a se constitui o comisie regală pentru studierea problemei constituţionale a Rhodesiei". În afară de aceasta, între Londra şi Salisbury a continuat dialogul, fără să se întrevadă posibilitatea de a se preveni proclamarea independenţei unilaterale.

În ultimă instanţă este vorba de presiunile exercitate de cercurile extremiste sud-rhodesiene asupra guvernului britanic pentru a fi satisfăcute treptat toate acele puncte prezentate de Ian Smith încă în cursul vizitei sale la Londra. Practic, aceasta ar presupune anularea înţelegerii limitate realizată în cursul întrevederilor Wilson-Smith la Salisbury, în urma cărora s-a hotărît crearea amintitei comisii regale „Cît timp crede domnul Smith că îşi poate bate joc de guvernul britanic? Cîte concesii speră el să obţină din partea domnului Wilson?" se întreabă revista *Sun*. Întrebarea este firească în lumina poziţiei generale a cercurilor politice engleze, care de dragul principiului de „a nu întrerupe dialogul" sînt puse în situaţia de a da mereu înapoi în faţa poziţiei extremiştilor sud-rhodesieni.

Zilele trecute, primul ministru Wilson i-a trimis un nou mesaj lui Ian Smith. Premierul britanic i-a propus lui Smith o nouă întîlnire, de această dată în insula Malta. Observatorii politici englezi consideră că propunerea lui Wilson are drept scop să evite ruptura între Londra şi Salisbury. În mod formal, noua întrevedere ar urma să examineze misiunea comisiei regale însărcinată să studieze problemele de ordin constituţional. Dar Ian Smith, după cum era de aşteptat, a respins nova propunerea britanică.

Comentatorii englezi susţin că poziţia lui Ian Smith este rezultatul puternicelor presiuni ale grupărilor extremiste care cer ruperea oricăror tratative anglo-sud-rhodesiene şi proclamarea imediată a independenţei unilaterale. Nedorind crearea unei comisii regale pentru problemele constituţionale, care este apreciată ca o concesie făcută de Londra cercurilor de la Salisbury, în capitala Rhodesiei de sud se preconizează instaurarea imediată a unui regim „constituţional" de dictatură nedisimulată a minorităţii albe. Unele cercuri londoneze se aşteaptă chiar la eventualitatea că Ian Smith să cedeze locul unui reprezentant „mai dur" din rîndul acestei minorităţi, iar ruptura cu metropola să fie sancţionată în timpul cel mai scurt.

Cu toate acestea în evoluţia relaţiilor anglo-sud-rhodesiene a intervenit un element surpriză. Conform mesajului adresat de Ian Smith lui Wilson, preşedintele Curţii supreme sud-rhodesiene nu mai urma să sosească la Londra. Faptul că Beadle nu s-a conformat declaraţiilor de la Salisbury ar putea să indice anumite dezacorduri chiar în sînul cercurilor conducătoare sud-rhodesiene.

În opinia publică britanică se manifestă o neliniştе tot mai mare faţă de lipsa de fermitate a guvernului în problema sud-rhodesiană. Ziarul *Sunday Citizen*, de tendinţă laburistă, scria: „Domnul Wilson a respins posibilitatea de a face uz de forţă dar s-ar putea ca folosirea forţei de către Marea Britanie sau de către Naţiunile Unite să fie inevitabilă, dacă va trebui să se împiedice ca Rhodesia să devină o nouă şi mult mai tragică Algerie".

V. S.

ATENA

Corespondență de la
C. ALEXANDROAIE

Înainte de sesiunea parlamentului

Ne aflăm în ajunul uneia dintre cele mai importante sesiuni parlamentare din ultimii ani. Ea se anunță a fi deosebit de agitată și poate hotărîtoare pentru soarta actualului guvern. Problema principală care captează încă de pe acum atenția observatorilor politici și opiniei publice din Grecia este alegerea președintelui sesiunii care începe sîmbătă, întrucît aceasta va fi prima și cea mai dificilă încercare prin care urmează a trece guvernul Stephanopoulos. Pe lista candidaților vor fi înscrise numele a două persoane, una aparținînd opoziției, Uniunea de centru și E.D.A., și cealaltă guvernului. Or, ținînd seama de faptul că guvernul are în Parlament o majoritate minimă de numai un vot (Garoufolias, fost ministru al apărării, fiind plecat în străinătate) și că scrutinul pentru alegerea președintelui este secret, această chestiune pur procedurală capătă o importanță politică de prim ordin. *To Vima* consideră că în cazul unui eventual eșec al candidatului guvernamental, cabinetul va trebui să-și prezinte demisia imediat. Cu toate că acest vot nu poate fi considerat ca echivalînd cu un vot de încredere, el va reflecta puterea parlamentară a guvernului și totodată va defini evoluția viitoare a situației politice.

Așadar, activitatea culiselor politice s-a localizat în jurul problemei alegerii președintelui Parlamentului. Tot mai multe sînt speculațiile potrivit cărora în prezent au loc tatonări pentru reîntregirea partidului Uniunea de centru prin revenirea în partid a unor deputați care fac parte din gruparea guvernamentală a „celor 45". Dacă vor vota pentru candidatul opoziției, aceștia vor dovedi că doresc într-adevăr să se reîntoarcă în partid. Cercurile guvernamentale și ale dreptei susțin însă că la acest scrutin, dimpotrivă încă un grup de deputați îl vor părăsi pe Papandreu. Totodată se relevă că guvernul este optimist în ceea ce privește succesul candidatului său.

În timp ce liderul Uniunii de centru, Papandreu, a anunțat că va propune forului legislativ să-l mențină în funcție pe președintele sesiunii precedente, Bakladzis, partidul E.R.E., partidul progresist și gruparea guvernamentală doresc să-și impună propriul candidat. Mai mult, în partidul E.R.E. există două tendințe opuse în rezolvarea acestei probleme, iar în rîndurile celor 45 o mică fracțiune înclină să voteze pentru candidatul propus de Papandreu. Premierul Stephanopoulos speră ca în cadrul ședinței grupului său parlamentar și cu prilejul întrevederilor pe care le va avea cu liderul E.R.E., Kanelopoulos, și cu șeful partidului progresist, Markezinis, să pună lucrurile la punct și să obțină acordul pentru propunerea unui candidat comun.

Problema sistemului electoral

Pe agenda actualei sesiuni parlamentare figurează și alte probleme în care pozițiile guvernului și ale partidelor dreptei, care-l sprijină, sînt opuse. Printre acestea inițiativa guvernului de a supune dezbaterilor forului legislativ un proiect de lege privind schimbarea sistemului electoral actual (proporțional majorat) în proporțional simplu.

Din 1923 în Grecia s-a aplicat de cinci ori sistemul proporțional simplu și tot de cinci ori, sistemul proporțional majorat; în patru alegeri s-a aplicat în unele regiuni sistemul proporțional simplu, iar în altele, unde șansele dreptei erau scăzute, sistemul proporțional majorat. Statisticile oficiale dovedesc că sistemul proporțional simplu dă posibilitatea de a se afla mai exact părerea corpului electoral.

Guvernul actual nu consideră că alegerile vor putea fi amînate la infinit. De aceea el caută să pregătească dinainte terenul pentru a cîștiga cît mai multe voturi cu putință. Aici, însă, intră în conflict cu partidul de dreapta E.R.E., cu toate că în general guvernul caută să evite orice discuții care ar putea duce la o ciocnire directă cu E.R.E. și se străduiește să nu creeze impresia că s-ar afla într-o situație de instabilitate politică. Or, ca partid mare, E.R.E. n-are nici un motiv să fie de acord cu schimbarea actualului sistem electoral. Se amintește că la ultimele alegeri, cînd s-a recurs la acest sistem, E.D.A. a devenit al doilea mare partid al parlamentului, cu 75 de deputați. Totodată, în ciuda opoziției declarate față de proporționalul simplu, Uniunea de centru acceptă acest sistem, cu condiția organizării imediate a alegerilor, lucru de care E.R.E. se teme, iar guvernul dorește să-l evite.

Problema abolirii măsurilor excepționale creează și ea destul de multă bătaie de cap guvernului. În timp ce dreapta revendică reintroducerea regimului autoritar de pe timpul anilor de guvernare a E.R.E., blocarea proiectului de lege care prevede abolirea măsurilor excepționale, epurarea aparatului de stat de elementele democratice, ministrul justiției, Papaspiru, ca și cînd n-ar fi cunoscut părerile E.R.E., a declarat că unul dintre primele proiecte de legi pe care guvernul le va supune dezbaterii Parlamentului va fi cel privind abolirea măsurilor excepționale. Răspunsul dreptei a fost dat de însuși liderul partidului E.R.E., Kanelopoulos, care a spus: „Guvernul este rugat să-și cîntărească bine cuvintele și acțiunile".

Dreapta manevrează

Replica aripii așa-zis intransigente din E.R.E. a fost însă și mai dură. Astfel, cotidianul acestei tendințe, *Imera*, a publicat o serie de articole în care critică aspru guvernul și îi cere să nu uite că se află la putere numai datorită sprijinului celor 107 deputați de dreapta. „Guvernul Stephanopoulos, scrie *Imera*, a eșuat în misiunea sa. Nici una din promisiunile sale n-a fost realizată. Declarația-program a fost aruncată la coș. Miniștrii fac ce vor, au părăsit totul și se preocupă de cîștigarea voturilor, parcă ne-am afla într-o

→

REFLECTOR

Programul noului guvern irakian

La radio Bagdad a fost expus programul noului guvern irakian, format la 21 septembrie, sub președinția lui Abdel Rahman Al Bazzaz. Pe plan intern, guvernul intenționează să revizuiască legea fiscală și să-i aducă unele amendamente, în special în problema importurilor și veniturilor. Referindu-se la problemele petroliere, programul prevede continuarea negocierilor începute de guvernele precedente cu societățile petroliere străine. Declarația guvernamentală prevede încurajarea întreprinderilor care vor fi create cu capital irakian și străin, acordîndu-se garanții capitalurilor străine. Se preconizează o revizuire generală a întregii organizări economice și bancare. Scopul acestei duble măsuri este „de a înlătura unele rezultate proaste". În același timp însă se anunță încurajarea investițiilor private în economia țării.

Guvernul irakian își propune revizuirea reformei agrare. S-a constituit un comitet special format din miniștrii agriculturii, reformei agrare și finanțelor, dar fără a se preciza însă în ce vor consta elementele unei eventuale noi reforme.

În ce privește politica externă, programul guvernamental relevă „fidelitatea Irakului față de națiunea arabă" și cere traducerea în viață a directoriului politic unificat (irako-egiptean).

Petrolul Africii

Potrivit celor mai recente date, continentul african dă 6—7 la sută din producția mondială de petrol, iar rezervele sale reprezintă 5 la sută din rezervele mondiale.

În prezent, producția anuală de petrol a țărilor africane este următoarea: Libia — 41 milioane tone, Algeria — 26, Nigeria — 6, Republica Arabă Unită — 5—6, Tunisia — 2—3, Gabon — aproximativ 1 milion tone, Angola — 800 000, Maroc — 150 000 și Congo (Brazzaville) — 100 000 tone. În toate celelalte țări africane se desfășoară lucrări de prospectare și explorare.

Satelit-observator astronomic

O.A.O. (Observator astronomic pe orbită) este denumit satelitul care se vede în fotografia alăturată și care va fi lansat de către S.U.A. la începutul anului 1966. Avînd o

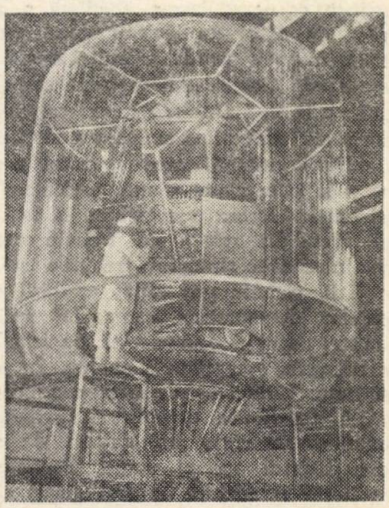

greutate de 2 000 kg, el va fi amplasat la o distanță de circa 800 km de Pămînt cu misiunea de a studia radiațiile care întunecă atmosfera terestră.

perioadă preelectorală. Problemele economice rămîn nerezolvate. Guvernul nu îndrăznește să dezpapandreizeze țara. Conducerea partidului E.R.E. trebuie să-și retragă imediat din guvern ministrul fără portofoliu".

Aceste articole pot fi însă interpretate și ca presiuni pe care E.R.E. încearcă să le facă asupra guvernului, pentru ca acesta să țină mai mult seama de linia politică pe care dreapta dorește s-o impună. În același timp, partidele dreptei caută pe cît posibil să-și separe pozițiile de cele ale guvernului, cu toate că ele continuă să-i acorde sprijin parlamentar. Kanelopoulos a declarat clar să partidul său se desolidarizează de politica guvernului și își declină orice răspundere. Cercurile centrului au interpretat această declarație ca fiind de rău augur pentru situația guvernului. Realitatea este că, în eventualitatea unor alegeri, partidul E.R.E. nu dorește ca politica sa să fie confundată cu cea a guvernului actual, de teama de a nu dăuna șanselor sale în fața urnelor. Sprijinul pe care-l acordă actualului guvern se datorește numai faptului că E.R.E. dorește să cîștige timp, sperînd ca astfel prestigiul lui Papandreu să scadă, iar dreapta să cîștige capital electoral suplimentar. Dreapta știe foarte bine că o eventuală cădere a guvernului actual ar avea ca singură alternativă alegerile și revenirea lui Papandreu la putere. Desolidarizarea E.R.E. de politica guvernului pare să aibă ca motiv și situația economică a țării care, potrivit presei de centru, s-a înrăutățit în ultimele zile de criză și agitație politică. Premierul Stephanopoulos încearcă să redreseze economia țării cu ajutorul unui împrumut în valoare de 50 milioane de dolari, pe care l-a cerut de la Statele Unite, nu pentru a acoperi cheltuielile bugetului, ci în scopul finanțării unui program economic pe termen lung. O parte însă din acest împrumut urmează a fi alocată cheltuielilor militare ale Greciei, în creștere, ca urmare a cererii Statelor Unite, adresată tuturor aliaților, de a-și aduce o contribuție mai substanțială la cheltuielile alianței nord-atlantice.

Pentru alegeri imediate

Hotărîrile guvernului au atras criticile presei de centru și de stînga, care consideră că instabilitatea politică actuală nu trebuie să mai dăinuie. Forțele de centru și stînga cer organizarea imediată a alegerilor de către un guvern de serviciu. Într-un interviu acordat ziarului *Avghi* de președintele Comitetului executiv al partidului E.D.A., Pasalidis, se subliniază printre altele că orice amînare a alegerilor va duce la intensificarea opoziției populare și la o agravare și mai periculoasă a problemelor cărora țara trebuie să le facă față. Pasalidis relevă că trebuie oprită orice intervenție străină în treburile interne ale țării, trebuie pus capăt arestării elementelor democratice, campaniei anticomuniste, partidul comunist să fie legalizat iar măsurile excepționale abolite. În același timp, Uniunea de centru continuă să susțină necesitatea organizării imediate a alegerilor de către un guvern de serviciu. Liderul acestui partid, Papandreu, pregătește în prezent un nou „marș către popor" în Dodecanez pentru a pleda în favoarea alegerilor imediate.

Atena, 9 noiembrie

ROMA

În preajma congresului P. S. I.

Între 10 și 14 noiembrie are loc al 36-lea congres național al Partidului Socialist Italian.

Campania de pregătire a congresului începuse cu mai bine de o lună în urmă, o dată cu publicarea scrisorii semnată de Nenni în oficiosul socialist *Avanti*. Spre sfîrșitul acestor pregătiri, același ziar a publicat o altă scrisoare, de răspuns, semnată de liderul socialist Fernando Santi, fostul secretar al Confederației Generale a Muncii (C.G.I.L.)

Cele două scrisori, ca și mai toate discuțiile mai vechi sau mai noi din interiorul P.S.I. s-au axat pe următoarele probleme :

— P.S.I. va rămîne în continuare în coaliția guvernamentală de centru stînga ?

— În ce fel trebuie înțeleasă „unificarea socialistă", numai cu social-democrații, sau pe o bază socialistă mai largă ?

Fără îndoială, sub semnul acestor întrebări se va desfășura și congresul P.S.I. Nenni, și o dată cu el curentul majoritar „autonomist" s-au pronunțat pentru rămînerea în guvern și unificarea cu social-democrații. Dimpotrivă, pentru Santi și Lombardi — reprezentanți ai curentului de stînga din interiorul partidului — părăsirea coaliției guvernamentale pare unica soluție acceptabilă. Momentul unei rupturi, explica Nenni, ar fi prost ales, tocmai acum cînd ne aflăm la „jumătatea vadului", înțelegînd prin aceasta procesul de „integrare" a forțelor socialiste în cadrul actualului aparat de stat, devenit, susține el, „dintr-un instrument de reprimare un instrument de eliberare a noului ce se naște și maturizează în societate". O dată ajuns pe celălalt mal, replică însă Santi, în acord cu întreaga opoziție lombardiană din interiorul P.S.I., „vom fi părăsit definitiv terenul socialismului". Și, cu amărăciune, este nevoit să constate că Partidul Socialist Italian „a devenit garoafa roșie de la butoniera mantiei guvernamentale". Astfel, spune Santi, „la congres pentru prima oară în istoria P.S.I., va participa în tăcere un interlocutor impunător : guvernul". În ce privește unificarea cu social-democrații, promovată de Nenni și partizanii săi, ea este respinsă categoric de Santi și Lombardi.

Plebiscitul în jurul scrisorii lui Nenni la nivel regional, în cadrul diverselor adunări socialiste pregătitoare, a indicat o majoritate de 80—85 la sută favorabilă tezelor „autonomiste", restul revenind aripii de stînga și grupului Lombardi-Santi. De fapt, cele 80 la sută din voturi nu au fost adresate exclusiv aripii conduse de Nenni, ci deopotrivă și curentului „mai moderat" condus de De Martino, secretarul partidului — „autonomist" și el — dar care, în unele privințe se deosebește de așa-numiții „socialiști ministeriali" ai lui Nenni. (Pînă la un moment dat De Martino a jucat rolul de mediator între lombardieni și partizanii lui Nenni.) Spre deosebire de Nenni, De Martino nu a respins clar posibilitatea de a ieși din guvern, ci mai curînd a amînat-o, iar unificarea cu P.S.D.I. i se pare deocamdată o problemă de viitor.

Restul de 20 la sută de voturi, adresate stîngii din partidul socialist, par, în orice caz, mai omogene, și s-ar putea ca acest procent să crească în urma scrisorii polemice a lui Santi. În răstimpul de la publicarea scrisorii lui Nenni și pînă la publicarea scrisorii lui Santi, s-a observat — cum spunea un comentator de la *L'Europeo* — „tocmai cristalizarea unei mai vechi opoziții la politica autonomistă, cererile ei fiind asemănătoare cu cele prezentate și la ultimele cinci congrese socialiste".

Divergențele de păreri puternic manifestate în interiorul partidului îi fac pe mulți observatori să prevadă discuții foarte vii la congres care s-ar putea solda cu o nouă sciziune în partidul socialist. Ei amintesc episodul din ianuarie 1964, cînd din P.S.I. s-a desprins actualul Partid Socialist al Unității Proletare (P.S.I.U.P.), pentru ca în luna iulie același an să se constituie și aripa condusă de Lombardi și Santi care atunci au refuzat să intre în cabinetul remaniat Moro.

Radu PASCAL

„UN PARTID GUVERNAMENTAL"

După ce a pierdut în doi ani 110 000 de militanți din rîndurile muncitorilor și tineretului, și a recrutat zeci de mii dintre funcționari și din rîndurile profesiunilor liberale, Partidul Socialist Italian (P.S.I.) se află în fața celui de al 36-lea congres al său.

Partidul s-a schimbat mult. La ultimul congres din octombrie 1963, aripa de dreapta, condusă de Pietro Nenni obținuse o majoritate fragilă de 53 la sută din voturi. De data aceasta ea poate conta pe 70 la sută. Cu doi ani în urmă tendința centristă a lui Riccardo Lombardi reprezenta 10 la sută din partid, iar stînga 37 la sută. Anul acesta Lombardi, ajuns lider al stîngii, va obține cel mult 20 la sută din mandate, în timp ce fosta stîngă a P.S.I., care a provocat o sciziune și a întemeiat P.S.I.U.P., a recrutat aproape 200 000 de militanți.

Cu doi ani în urmă, participarea P.S.I. la guvern era pusă în funcție de condiții draconice : programul său de reforme structurale, în primul rînd, trebuia aplicat integral. Aripa de stînga obiecta pe vremea aceea că reformele prea moderate nu erau adaptate conjuncturii economice ; că P.S.I. rupînd legăturile cu comuniștii nu va putea avea forța de a-și impune politica ; că P.S.I. va fi pus în situația de a negocia cu partenerii săi de dreapta, fiecare punct al programului său, că în cele din urmă din acest program nu va rămîne nimic.

Aceste pronosticuri s-au verificat cu o rapiditate neașteptată. La zece luni după cel de al 35-lea congres, gruparea Lombardi incapabilă să impună politica economică și planificarea prevăzută în program părăsea guvernul și întemeia „noua stîngă" a P.S.I. Partidul socialist italian va supune celui de al 36-lea congres proiectele unor teze care evită orice referință la marxism, la neutralism, la internaționalism și consideră depășită lupta de clasă. Se studiază fuzionarea P.S.I. cu mărunțul Partid Social Democrat Italian, precum și stabilirea de contacte cu Internaționala Socialistă.

În amplul reportaj pe care îl consacra de curînd partidului lui Pietro Nenni, **Corriere della Sera** (echivalentul italian al lui **Le Figaro**) scria : „Socialiștii aflați acum în guvern își recunosc cu toții greșelile și denunță în cor caracterul abstract al vechilor lor programe. Starea lor de spirit care este aceea de mea culpa s-a transformat profund. Modalitățile procedurale de a asigura adoptarea unui decret au devenit mai importante pentru ei decît dezbaterile privind societatea de mîine. «Nu avem încă o imagine clară a obiectivelor noastre finale», declara ministrul socialist Mancini. Pe scurt, P.S.I. a devenit un partid guvernamental".

(După **Le Nouvel Observateur**)

Delegația parlamentarilor englezi în vizită la uzina de anvelope Danubiana, de la Popești Leordeni

ISTANBUL

Corespondență de la Kemal SAMI

Programul noului guvern

Observatorii politici analizează atent declarația-program de 10 000 de cuvinte citită de noul premier în fața parlamentului. Programul guvernamental se conformează îndeaproape platformei electorale cu care Partidul dreptății a cîștigat, luna trecută, alegerile generale.

În ansamblu, pe plan economic, noul guvern pare înclinat să rezerve un rol mai important sectorului particular. Guvernul lui Demirel se gîndește chiar să cedeze sectorului particular unele întreprinderi proprietate de stat și aceasta prin emiterea de acțiuni care ar putea fi preluate de către investitorii particulari. Totuși, guvernul Demirel nu exclude intervenția statului în ce privește planificarea și chiar afirmă că această planificare reprezintă mijlocul cel mai rațional de asigurare a unei dezvoltări favorabile.

După cum se prevedea, Demirel s-a arătat înclinat să solicite investiții străine pentru dezvoltarea economică a Turciei. Demirel nu a făcut precizări privind originea acestor investiții, dar se pare că el nu este orientat exclusiv spre Occident și că, de pildă, ar accepta și asistența economică a Uniunii Sovietice ; se afirmă că în privința construirii unei rafinării s-a ajuns deja la un acord cu Uniunea Sovietică. Noul premier s-a pronunțat pentru asocierea Turciei la Piața comună.

În două din problemele majore ale Turciei, guvernul a adoptat ceea ce opoziția critică sub denumirea : „o poziție antireformistă". În ce privește reforma agrară, guvernul Demirel refuză să țină seama de legea privind distribuirea pămîntului, adoptată în timpul guvernului Inönü ; programul guvernamental prevede înlocuirea distribuirii unor loturi de pămînt prin acordarea de credite și utilaj fermierilor. De asemenea, guvernul Demirel este ostil ideii naționalizării petrolului, susținută de pături largi ale populației și recomandă în schimb modificări minore ale legislației existente, sperînd să „reconcilieze" interesele naționale cu acelea ale companiilor petroliere străine.

În privința relațiilor externe, declarația lui Demirel anunță fidelitate față de alianța occidentală, dar afirmă în același timp că se va urmări dezvoltarea relațiilor cu toate țările, enunțînd ideea că apartenența Turciei la pactele militare nu o împiedică să-și extindă relațiile cu țări aparținînd unor sisteme sociale și ideologii diferite.

Un paragraf al capitolului privind relațiile externe se referă la relațiile Turciei cu țările balcanice și afirmă : „În relațiile noastre cu țările balcanice s-au înregistrat progrese pozitive și o evoluție satisfăcătoare. Dezvoltarea mai departe a relațiilor de acest fel va fi unul din țelurile urmărite cu perseverență de guvern în anii următori".

Declarația afirmă că Turcia rămîne fidelă principiilor conferinței de la Bandung și va căuta să dezvolte relații de prietenie cu țările afro-asiatice.

Declarația tratează separat problema Ciprului, în legătură cu care se afirmă că Turcia dorește ca această problemă să fie soluționată prin negocieri pașnice, preferabil prin discuții bilaterale cu Grecia. Totodată se arată că guvernul nu va tolera exercitarea de presiuni asupra comunității turcești din insulă și nici vreo încercare a comunității grecești de creare a unei situații de fapt împlinit.

În timp ce programul de politică internă anunțat de Demirel va prilejui desigur vii critici în parlament, politica externă a guvernului Demirel, așa cum a fost ea enunțată în program urmează, în mare, linia instituită în timpul guvernării lui Inönü și apoi a lui Urgüplü și se bucură de o aprobare mai largă.

Istanbul, 9 noiembrie

REFLECTOR

4 000 de ani de istorie

Tezaurul de documente istorice existent astăzi în arhivele Chinei conține cronici scrise începînd din anul 2000 dinaintea erei noastre. Cele mai vechi din ele sînt gravate pe oase de animale și pe carapace de broaște țestoase. Prima operă istorică, privind o epocă determinată, a fost **Primăverile și Toamnele,** scrisă de Confucius acum 2 444 de ani. Ea se referă la anii 722—481 î.e.n. A doua mare lucrare, **Memorii istorice,** scrisă de Sema Tsien, cuprinde epoca 2 700—86 î.e.n. — o amplă vedere de ansamblu asupra istoriei Chinei. Istoria dinastiei Hanilor, scrisă de Pan Kou în anul 92, începe din anul 206 î.e.n. și se termină în anul 24 e.n.

Hîrtia, inventată de chinezi acum 2000 de ani, a înlocuit tăblițele de lemn și rulourile de mătase pe care se scria, astfel că la începutul erei noastre redactarea lucrărilor istorice a devenit mai ușoară. Fiecare dinastie, avînd istoricii săi, a lăsat posterității tomuri cuprinzătoare, care continuă istoria Chinei, fără întrerupere, din anul 840 î.e.n. și pînă astăzi — 2 805 ani.

În secolul al XVIII-lea bibliotecile imperiale chineze posedau 20 000 de fascicole — 550 de titluri — care conțineau numai lucrări privind istoria Chinei.

Spirit întreprinzător

Charles Aznavour și cei nouă Compagnons de la Chanson au înființat recent **Edi.urile muzicale Compagnons.** Cu un capital de 20 000 de franci, repartizat egal între cei doi asociați, această societate se va ocupa cu editarea de cîntece, cu publicitatea și cu prezentarea în fața publicului a unor artiști noi. Scopul ei este de a ajuta la descoperirea de tinere talente și la formarea, în felul acesta, a unei „pepiniere" capabile să învioreze mișcarea șansonetistă franceză.

Charles Aznavourian, zis Aznavour, în vîrstă de 40 de ani, fost șofer al Edithei Piaf, fost textier al lui Gilbert Bécaud, și-a părăsit încă din octombrie Rolls-ul, yachtul cu 8 cabine și pe ultima sa logodnică blondă, de origine suedeză, Ulla Thurcel, pentru a întreprinde un turneu de trei luni în Statele Unite. Rege al microsionului, dictator al juke-boxes-urilor, „micul Charles" cumulează funcțiile de autor, compozitor, interpret, actor și om de afaceri.

Micul emigrant cu trăsături ingrate, căruia nimeni nu-i acorda nici o atenție acum zece ani, primește azi 36 000 franci pentru o singură seară. De la Monfort-l'Amaury, reședința sa de afaceri, el are lunar convorbiri telefonice în valoare de 30 000 franci, conduce opt societăți pe care le-a înființat el însuși, totalizînd aproape 30 000 000 franci cifră de afaceri pe an. Dur și metodic, el nu se prezintă niciodată în fața unui auditoriu străin înainte de a fi procedat la un studiu temeinic al tranzacției.

Operație pe mumie

În fotografie, chirurgul englez Philip Rowson, în timp ce operează mumia egipteană la care, în timpul examenului radiologic, s-a constatat existența unei mîini artificiale. După amputare, într-un laborator, se va stabili dacă egiptenii fabricau proteze cu 3 000 de ani în urmă.

OTTAWA

Nici o schimbare

Lester Pearson rămîne prim-ministru al Canadei. A anunțat acest lucru la posturile de televiziune luni seara, după ce deveniseră cunoscute rezultatele alegerilor parlamentare. El nu și-a ascuns însă dezamăgirea: guvernul său va fi și de acum înainte un guvern al minorității. Or, atunci cînd s-a hotărît să convoace corpul electoral cu un an și jumătate înainte de termen, a făcut-o pentru a obține o majoritate guvernamentală confortabilă, care să-i permită să desfășoare o conducere mai eficientă, fără a depinde de sprijinul partidelor mici. În parlamentul canadian (265 de deputați) deține majoritatea partidul care controlează 133 de mandate. Partidul liberal avea, înainte de alegeri, 127 și liderul său, Lester Pearson își exprimase în public speranța că va cuceri 143. A obținut 129, tot atîtea cîte avea și în aprilie 1963, la începutul actualului său mandat.

S-ar părea, deci, că alegerile au fost inutile. Cum se explică răspunsul lipsit de entuziasm al canadienilor la apelul clar al guvernului? Poziția a izbutit să-i convingă pe mulți dintre ei că nu are nici un sens chemarea lor peste rînd în fața urnelor. În ultimii opt ani au avut loc de cinci ori alegeri generale și numai o singură dată ele au dus la crearea unui guvern al majorității. Conduși ani de-a rîndul de guverne minoritare, cei 10 200 000 de cetățeni cu drept de vot nu resimțeau necesitatea unei schimbări imediate în această privință. Legea electorală canadiană prevede reînscrierea pe liste a alegătorilor de fiecare dată cînd are loc un scrutin. Anul acesta, pentru prima oară, foarte mulți canadieni au refuzat s-o facă. În cele din urmă s-au înregistrat 7 280 000 de voturi exprimate (circa 65 la sută din numărul înscrișilor) ceea ce denotă că procentajul celor ce s-au abținut a fost mult mai mare decît la alegerile din 1962 și 1963 cînd s-au prezentat la urne cam 80 la sută dintre cei în drept.

În momentul de față, nu se știe dacă actualul guvern va funcționa în condițiile date încă cinci ani — după cum îi permite constituția — sau va chema din nou poporul canadian în fața urnelor peste 18 luni, adică la data la care ar fi urmat să aibă loc alegerile în mod normal. Oricum, cabinetul va fi remaniat în zilele următoare, pentru că doi dintre miniștri, și anume McNaught, ministrul minelor, și Hays, ministrul agriculturii, și-au pierdut mandatele parlamentare și vor trebui să fie înlocuiți și, pe de altă parte, va fi necesară sporirea reprezentării guvernamentale a provinciei Quebec. Deși promotorii mișcării separatiste care militează pentru un „Quebec francez" au cerut să se boicoteze alegerile pentru „Canada engleză", partidul liberal a cîștigat în această provincie 55 de locuri.

Dintre celelalte rezultate ale alegerilor semnalăm că partidul conservator a înregistrat succese neașteptate cîștigînd șapte noi mandate (99 față de 92 în trecutul parlament) și deținînd majoritatea în opt din cele zece provincii ale țării. (Fac excepție Quebec și Ontario, provinciile cu cel mai mare număr de locuitori.)

În sfîrșit, trebuie subliniat că în timp ce cele două partide de dreapta ale „Creditului social" au pierdut opt locuri și o dată cu ele o bună parte a sprijinului de care se bucurau în țară, Partidul nou democrat are acum 21 de mandate față de 18 în parlamentul precedent, înregistrînd astfel cel mai puternic avans în ceea ce privește procentajul voturilor obținute și al locurilor în parlament.

Ștefan CORNU

ACTUL INSTITUȚIONAL NR. 2

Promulgarea de către guvernul brazilian a celui de al doilea Act instituțional a schimbat brusc panorama vieții politice a țării. Urmînd acestui eveniment, președintele Castelo Branco a prezentat zilele trecute două noi proiecte de amendamente la constituție, în baza cărora numărul deputaților federali se va reduce simțitor, iar competența tribunalelor se va modifica în mare măsură.

Actul instituțional modifică sistemul de guvernămînt în vigoare al Braziliei. Sistemul federativ este sacrificat prin investirea președintelui cu puteri de intervenție neacordate niciodată pînă acum.

Din punct de vedere politic, în urma promulgării acestui act, guvernatorii statelor vor fi supuși ordinelor președintelui, inclusiv intervenției preventive. Forma republicană este de asemenea modificată din moment ce alegerea președintelui nu se va mai face prin vot universal și direct, ci indirect, prin votul deputaților și al senatorilor.

Alte modificări se referă la limitarea puterii justiției, ca urmare a sporirii numărului judecătorilor din Tribunalul Federal Suprem, simultan cu reducerea competenței sale și introducerea „legii cu privire la siguranța națională". Puterea legislativă a fost, de asemenea, limitată, nu numai prin trecerea în mîinile președintelui a unor sarcini ce-i reveneau pînă acum, ci și prin faptul că, în baza Actului instituțional, parlamentul poate fi suspendat, rămînînd, în acest caz, ca legiferarea să fie îndeplinită numai de președinte pe baza emiterii de decrete-legi. În plus, una dintre măsurile cel mai des reclamate de către militari, cea care se referă la privarea de drepturi politice a anumitor persoane, este din nou pusă în vigoare. Persoanele care vor fi private de drepturi politice (și numărul lor este apreciat în acest moment la aproximativ 2 000) vor fi supuse unui regim special, de „libertate supravegheată", interzicîndu-li-se participarea la orice manifestații publice. Și, în sfîrșit, toate partidele politice, fără excepție, au fost interzise. Acest fapt, creează o problemă politică sui generis: funcționarea parlamentului. Căci, dacă acesta va continua să existe (cu competența sa destul de redusă), înseamnă că va fi format din deputați și senatori care nu reprezintă pe nimeni, pentru că partidele cărora le aparțineau (și în numele cărora au fost aleși) nu mai există în mod legal.

În ceea ce privește viitorul politic al țării, ca urmare a aceluiași Act, se pare că luota pentru putere se va ascuți și mai mult: realegerea mareșalului Castelo Branco, în 1966, nu mai este permisă. Candidatul militarilor „duri" este ministrul de război, Costa e Silva. Dar mai sînt și alții care aspiră la această funcție și între aceștia primul loc îl ocupă generalul Juraci Magalhaes, ministrul justiției.

Antonio VIEIRA

Rio de Janeiro, 9 noiembrie

TOKIO

Un „vot surpriză"

Măsurile de precauție fuseseră luate din timp. Grilaje de fier cu adaosuri întăritoare și sute de polițiști în ținută de luptă împresurau clădirea parlamentului japonez. Pulsul străzii indica tensiune. Aceeași tensiune domnea și între zidurile Dietei, unde un comitet special începuse examinarea tratatului dintre Japonia și Coreea de sud.

Oficialitățile de la Tokio par decise să încheie dosarul acestui controversat tratat. Speranța că un vot rapid în parlament va pune opinia publică în fața unui fapt împlinit iar reacțiile ulterioare vor fi lipsite de intensitate a determinat partidul de guvernămînt să accelereze dezbaterea din Camera Inferioară.

Potrivit procedurii, actul întîi avea să se consume în comitetul special parlamentar care trebuia să dezbată aspectele politice și economice ale documentelor (tratatul dintre Tokio și Seul este însoțit de două protocoale, de patru acorduri și de 11 note). La sfîrșitul săptămînii trecute discuțiile au fost brusc întrerupte. La deschiderea ședinței de sîmbătă a comitetului — la orele cînd mii de polițiști înconjurau parlamentul — exponenții partidului guvernamental au impus votul în problema ratificării tratatului. Votul s-a desfășurat — arată agenția *France Presse* — „în circumstanțe care nu au permis deputaților opoziției socialiste să reacționeze". Votarea prin ridicare de mîini s-a produs în viteză „în ciuda protestelor vehemente ale reprezentanților opoziției, care au contestat validitatea votului". Documentele anexe ale tratatului au fost aprobate în aceeași manieră și aceeași atmosferă de încordare. Deputații socialiști au caracterizat procedura drept „ilegală și antidemocratică". Observatorii politici cred însă că protestele opoziției nu vor modifica planurile oficialităților, care intenționează să obțină ratificarea parlamentară în următoarele cîteva zile. La Tokio se amintește că printr-o tactică oarecum similară de „vot surpriză" s-a procedat în 1960, cînd a fost supus spre ratificare un alt tratat respins de opinia publică: cel încheiat cu Washingtonul.

În timp ce în incinta parlamentului se consuma episodul ratificării, în comitetul special 25 000 de demonstranți se aflau în apropierea clădirii, exprimîndu-și opoziția fermă față de un tratat pe care-l apreciază ca fiind dăunător intereselor naționale. 7 000 de polițiști, antrenați pentru ciocniri de stradă, au luat cu asalt mulțimea ce manifesta pașnic. După-amiază, o coloană de 13 000 de locuitori ai capitalei revenea în centrul orașului. Manifestația a continuat pînă tîrziu noaptea, pentru ca în dimineața următoare mii de studenți să-și facă din nou apariția, blocînd una din cele mai importante artere de circulație din Tokio. Zeci de răniți și numeroase arestări completează bilanțul acestor zile agitate.

Autoritățile au încercat să realizeze o pregătire „psihologică" a opiniei publice. 400 organizații de dreapta și-au concentrat eforturile în ultimele săptămîni spre a demonstra utilitatea tratatului care ar

„normaliza" raporturile dintre Japonia și Coreea de sud. Paralel cu aceasta, potrivit unor știri din Tokio, la o bază militară din prefectura Gumma subunități ale armatei au primit o pregătire specială spre a acționa în vederea împrăștierii mulțimilor ce protestează împotriva ratificării.

„Pregătirea" aceasta nu este întîmplătoare. Autoritățile au avut prilejul să cunoască starea de spirit a opiniei publice. Adunările municipale din numeroase orașe, organizații sindicale, de femei, de tineret, partide progresiste și-au afirmat categoric adversitatea față de tratatul japono-sud-coreean. Municipalitatea din Kioto — unul din cele mai vechi și mai mari orașe japoneze — avertiza într-o rezoluție asupra pericolelor pe care le implică tratatul. Sigheo Osiba, reprezentant al partidului socialist, declara la televiziune că tratatul creează primejdia unei alianțe militare cu Coreea de sud, alianță care ar reprezenta baza unui nou bloc militar agresiv în Extremul Orient. Narita, secretarul general al partidului socialist, explica graba partidului guvernamental prin interesul unor cercuri de afaceri din Japonia pentru piața abundentă în brațe de muncă ieftine din Coreea de sud. Comuniștii japonezi au chemat masele populare să-și exprime dezaprobarea față de înțelegerea dintre Tokio și Seul, realizată sub presiunea Washingtonului. Ota, președintele Consiliului General al Sindicatelor japoneze, sublinia: „Dacă Japonia dorește binele poporului coreean, ar trebui să contribuie la restabilirea unității acestei țări, la înlăturarea regimului militar din partea ei de sud".

La Seul opoziția a chemat în fața justiției... parlamentul. Acest proces puțin obișnuit a fost deschis ca urmare a faptului că tratatul japono-sud-coreean și-a găsit ratificarea printr-o procedură pe care partidele opoziției o consideră ilegală. Firește, justiția lui Pak Cijan Hi nu ne creează îndoieli asupra verdictului. Dar procesul de la Seul, ca și demonstrațiile de la Tokio, sînt simptomatice în ceea ce privește caracterul antipopular al unui tratat pentru elaborarea căruia au fost necesari 14 ani.

E. O.

LISABONA

O farsă electorală

1965 — „anul crucial" promis Portugaliei de Salazar în cadrul unui discurs rostit la 18 februarie — se apropie de sfîrșit, fără ca pretențiosul calificativ să se poată justifica prin ceva. Printre acțiunile întreprinse de guvern pe linia „opțiunilor delicate" și a „reevaluării moderate a actualului regim" — formule evocate de Salazar cu același prilej — s-au numărat probabil asasinarea generalului Delgado, unul din cei mai marcanți oponenți ai regimului, desființarea Asociației scriitorilor, procesele intentate studenților și elevilor, învinuiți de „activitate subversivă", și formalitatea organizării alegerilor prezidențiale și parlamentare.

Episodul electoral de duminică 7 noiembrie, cu prilejul căruia au fost reînnoite cele 130 de mandate ale parlamentului, nu avea, în sine, prea mare importanță. „Puterile Adunării Naționale sînt extrem de modeste — scria *Le Monde* înaintea alegerilor. Cu toate acestea, guvernul s-a străduit să prezinte alegerile de duminica trecută drept un indiciu al îndelung popularizatelor «mutații» care ar fi intervenit în atitudinea regimului, în sensul unei oarecari «liberalizări» a vieții politice interne".

Sufragiul n-a fost însă nici universal, nici secret (au fost suprimate cabinele individuale de vot). Printr-o simplă clauză a legii electorale au fost excluși de la vot 40 la sută din populația țării — procent care reprezintă, după statisticile furnizate de U.N.E.S.C.O., pe neștiutorii de carte, în cea mai mare parte muncitori cu venituri modeste și țărani săraci din provinciile de nord. S-a remarcat, în schimb, prezența masivă la urne a militarilor și clericilor.

Dacă inițial — adică imediat după alegerile prezidențiale indirecte din iulie — guvernul a permis unei părți a opoziției, reprezentată de partidul „Acțiunea democratică și socială", oarecare speranțe în privința participării la scrutinul din 7 noiembrie cu o listă proprie de candidați, măsurile adoptate ulterior (respingerea cererii opoziției de a suprima cel puțin temporar cenzura presei și de a garanta controlul obiectiv al rezultatului alegerilor; arestarea unor organizatori ai campaniei electorale în favoarea opoziției; recuzarea cîtorva candidați ai opoziției din circumscripția Braga și arestarea altora din Lisabona pentru că „apără idealuri contrare principiilor fundamentale ale ordinii sociale stabilite"; despuierea scrutinului în cabinetele Ministerului de Interne) au înlăturat metodic și succesiv ultimele iluzii în privința organizării unor alegeri cît de cît libere.

La aceasta, se mai adaugă faptul că principalele forțe politice care se opun lui Salazar — și nu numai Partidul Comunist din Portugalia, aflat în adîncă ilegalitate, dar și social-democrații, creștin-democrații, catolicii progresiști, republicanii, liberalii etc. — au fost excluse aprioric de la actuala confruntare electorală.

Fapt este că în ziua desfășurării scrutinului, pe buletinele de vot înmînate alegătorilor au figurat exclusiv numele candidaților din partea partidului salazarist Uniunea națională. Aceasta, ca urmare a refuzului unor candidați ai opoziției de a se mai prezenta în aceste împrejurări și a imposibilității în care au fost puși alții (cei din Braga) de a imprima buletine de vot cu numele lor.

Ministrul de interne, Alfredo Rodrigues dos Santos, a făcut proba unui zel remarcabil, străduindu-se să desprindă, în complicatele condiții de desfășurare a acestor alegeri sui-generis, cîteva concluzii din consumarea actului electoral: „Marja foarte redusă, de mai puțin de 30 la sută din voturi (procentajul mediu provizoriu al absenților de la vot — n.n.) ar fi aparținut probabil opoziției"...

Contemplînd clădirea Palatului Adunării Naționale din Lisabona cu o săptămînă înainte de alegeri, trimisul special al ziarului *Le Monde*, Marcel Niedergang, scria: „De 33 de ani nici un candidat care s-a alăturat vreunei mișcări de opoziție n-a reușit să intre în acest palat sever, cu fațada greoaie de marmură albă".

Corneliu VLAD

SĂRBĂTOAREA NAȚIONALĂ A CAMBODGIEI

La Pnom Penh au avut loc festivitățile legate de sărbătorirea zilei naționale a Cambodgiei. După mai bine de un secol de dominație colonială, poporul cambodgian s-a eliberat, împreună cu celelalte popoare din Indochina, cucerindu-și prin luptă eroică independența. La 9 noiembrie 1953 a fost proclamată Cambodgia liberă. În 1954, conferința de la Geneva, cu privire la Indochina, a garantat în documentele sale independența și suveranitatea cambodgiană și a proclamat obligația statelor semnatare de a nu se amesteca în treburile interne ale țării.

Deși economiștii burghezi legaa viitorul Cambodgiei aproape exclusiv de agricultura sa, înapoiată, perioada care s-a scurs de la eliberare a dezmințit întrutotul aceasta. Cambodgia a obținut o serie de rezultate însemnate în acțiunea de lichidare a înapoierii economice și de construire treptată în ansamblul procesului de dezvoltare a unor obiective industriale.

În politica externă, Cambodgia se pronunță pentru consolidarea păcii, neaderarea la blocurile militare agresive, dezvoltarea relațiilor cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. „Pentru Cambodgia, declara prințul Sianuk, șeful statului, neutralitatea este o necesitate. Neutralitatea cambodgiană a fost și este dictată de spiritul acordurilor la care am subscris, de lecțiile trecutului, de evoluția evenimentelor în această regiune a lumii și, în sfîrșit, de aspirațiile profunde ale poporului nostru". În conformitate cu această politică, Cambodgia a respins acțiunile agresive ale unor state membre în S.E.A.T.O. sau legate de acest bloc și și-a afirmat în permanență dorința de a trăi în pace și bune relații cu vecinii săi.

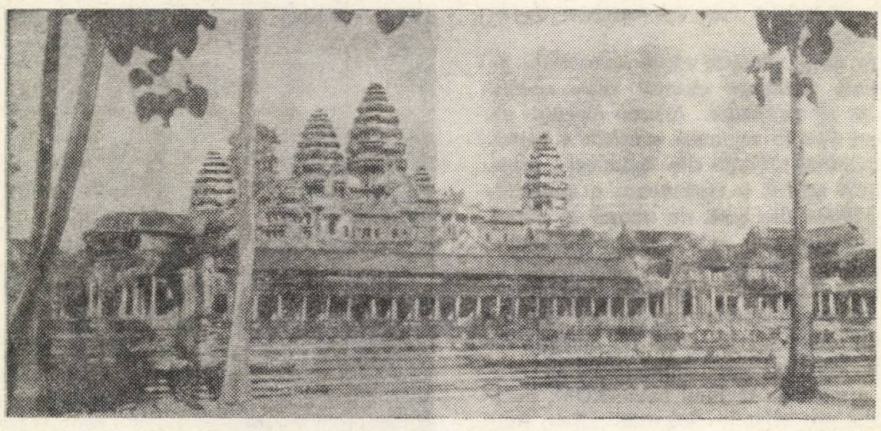

În fotografie: templul din Ankgor.

DJAKARTA

Evoluția situației

Știrile care parvin din Indonezia indică o continuare a acțiunilor represive împotriva elementelor democratice. Surse oficiale au arătat că în țară sînt efectuate arestări, razii și percheziții. De asemenea în instituțiile centrale sînt înlăturate elementele despre care se afirmă că ar fi avut legături cu mișcarea de la 30 septembrie. Radio Djakarta a anunțat astfel că generalul Nasution a ordonat înlăturarea din departamentul apărării și din departamentul securității a persoanelor bănuite a fi avut legături cu mișcarea de la 30 septembrie. Ministrul justiției a ordonat suspendarea din funcție a tuturor judecătorilor „bănuiți a fi membri ai unor organizații de stînga". O declarație difuzată la posturile de radio a ministrului informațiilor menționează „reorganizarea asociației ziariștilor indonezieni" care ar avea ca scop, printre altele, „excluderea elementelor implicate în mișcarea de la 30 septembrie". Surse occidentale din Djakarta menționează excluderea de către asociația ziariștilor a unor membri ai săi printre care a președintelui asociației ziariștilor indonezieni, A. Karim.

În urma unor ordine difuzate de Ministerul Apărării au fost dizolvate organizațiile obștești ale angajaților civili din departamentul apărării, măsura fiind luată și în alte instituții centrale.

Din știrile transmise de agențiile de presă precum și în emisiunile postului de radio Djakarta reiese că au fost suspendate din funcție o serie de personalități politice. Agenția *Antara* relevă astfel că au fost retrase temporar toate drepturile membrilor Adunării care reprezentau partidul comunist, iar 20 de înalți funcționari din aparatul de stat au fost demiși. Potrivit unui ziar militar indonezian a fost arestat în localitatea Pandeglang, Dachlan Rivai, membru al C.C. al P.C. din Indonezia. De asemenea, a fost arestat și președintele organizației locale din Bogor a partidului național din Indonezia, acuzat de „simpatie față de mișcarea de la 30 septembrie".

Între timp, potrivit știrilor parvenite, în Indonezia continuă ciocniri între unități militare și populație. Aceste ciocniri au loc mai ales în regiunea centrală a Jawei.

Comentînd situația din Indonezia, presa mondială relevă o accentuare a instabilității politice din țară, de natură să aducă prejudicii tot mai grave intereselor naționale vitale ale Indoneziei. *Rinascita*, în articolul „Generalii împotriva revoluției", scrie că evenimentele care au loc sînt rezultatul acțiunilor pregătite de opoziția de dreapta din Indonezia împotriva liniei politice urmate de regimul NASAKOM, instituit de președintele Sukarno. „Este limpede — scrie revista — că această opoziție aștepta numai momentul propice pentru a se face cunoscută din plin și pentru a lua avînt". Revista continuă: „Probabil că în cadrul politicii americane caracterizată printr-o agresiune tot mai intensă împotriva forțelor revoluționare din Asia, aceste elemente de dreapta au considerat necesar și oportun să grăbească ritmul unei confruntări fățișe".

În presa americană apar în aceste zile articole în care evoluția evenimentelor din Indonezia este apreciată ca favorabilă intereselor americane în Asia. *Washington Evening Star* scria recent că evenimentele din Indonezia „vor da roade bune" pentru Occident. Iar *Newsweek* face chiar pronosticuri asupra „succesiunii" la putere, afirmînd că armata va prelua în întregime frînele „întrucît generalii par să dețină puterea".

A. CONSTANTIN

TEL AVIV

După alegeri

Constatarea cea mai evidentă după alegerile pentru cea de a șasea legislatură a parlamentului israelian este că dizidența fostului lider al partidului Mapai, Ben Gurion, și campania partidului Rafi, creat de el, nu au adus modificări substanțiale în echilibrul de forțe din parlament. Ben Gurion, comparat de unii cu Adenauer ca „bătrîn politician care nu se resemnează să se retragă", afirma cu optimism că, în cazul cînd partidul său va obține minimum 15 mandate, iar Mapai (împreună cu Avdut Haavoda) mai puțin de 40, va trebui să fie chemat să facă parte din guvern. Partidul Rafi a obținut însă numai 10 mandate, iar coaliția 43. În plus Theodor Kollek, un alt lider al partidului Rafi, a fost înfrînt în alegerile pentru postul de primar al orașului Ierusalim (zona israeliană). Impunerea partidului lui Rafi ca forță de care trebuie să se țină cont în formarea guvernului nu s-a produs.

Nu a fost confirmat nici pronosticul preelectoral potrivit căruia dreapta va realiza — mai ales datorită rivalității între Rafi și Mapai — un spor de voturi. Coaliția între partidele Hernth și liberal a obținut un număr de mandate — 27 — identic cu cel din vechiul parlament.

În campania electorală au predominat nu înfruntările politice, ci rivalitățile personale. Atacurile lui Ben Gurion împotriva lui Eshkol au continuat de altfel și după alegeri, dar, deși fostul premier a afirmat că va duce mai departe lupta împotriva „regimului corupt" al partidului Mapai, entuziasmul multora dintre susținătorii săi pare să fi scăzut, după dezamăgirile confruntării electorale. Corespondentul ziarului *Times* scria chiar că unii din cei care au trecut în partidul Rafi din fidelitate pentru fostul premier, sînt dispuși acum să susțină, fără a pretinde concesii importante, un guvern Eshkol.

Formarea unui asemenea guvern rămîne totuși o sarcină dificilă; pentru a dispune de majoritate în parlament, Eshkol va trebui să procedeze la alcătuirea unei coaliții cît mai largi. Se pare că partidele al căror sprijin îl va solicita Eshkol sînt Mapam (de stînga), liberal-independent și cele două partide religioase. Dificultatea stă mai ales în faptul că vederile partidelor Mapam și liberal, pe de o parte, și ale partidelor religioase, pe de altă parte, sînt, în privința raporturilor între stat și religie, fundamental diferite.

M. MATEI

O delegație a Asociației de prietenie sovieto-române vizitează țara noastră. În fotografie, membrii delegației la sediul A.R.L.U.S. din București.

S.U.A.

Reluarea unei înscenări judiciare

Opinia publică mondială este profund alarmată de noile acțiuni anticomuniste și antidemocratice din Statele Unite ale Americii. Partidul comunist din S.U.A. este din nou chemat în fața tribunalului pe baza legii ultrareacționare Mc Carran. Această măsură reprezintă o nouă încercare a reacțiunii de a înăbuși mișcarea democratică. După cum a declarat recent Walter Eagley, adjunct al Ministerului de Justiție al S.U.A., acest proces urmărește „să nu permită partidului comunist să se pună pe picioare și, în același timp, să împiedice sporirea numărului membrilor săi".

În ultimii 20 de ani, cercurile reacționare din S.U.A. au încercat nu o dată să distrugă partidul comunist, să înăbușe lupta forțelor democratice pentru pace, democrație și progres social. În acest răstimp a fost adoptat un ansamblu de legi antimuncitorești și antidemocratice. În 1948 a fost introdusă legea Taft-Hartley, care punea în fond sub control întreaga activitate a sindicatelor. Legea Kennedy-Irving cu amendamentul Mac Clellan, legea Landrom-Griffin ș.a. sînt menite să încătușeze mișcarea muncitorească. Aceste legi restrîng substanțial drepturile sindicatelor și consfințesc amestecul Ministerului Muncii în treburile organizațiilor profesionale. Prevederile lor investesc autoritățile locale cu dreptul de a se amesteca în conflictele de muncă și interzic sindicatelor să informeze opinia publică asupra actelor arbitrare ale patronilor. În numeroase state au fost de asemenea, adoptate legi care restrîng dreptul la grevă al muncitorilor. Aceste legi antimuncitorești sînt de fapt încercări de a pune sindicatelor „cămașa de forță judiciară", după cum a declarat George Meany, președintele A.F.L.-C.I.O.

În ansamblul acesta de măsuri cu caracter reacționar, un loc deosebit ocupă legea Mc Carran. Această lege a fost adoptată în 1950, nesocotindu-se „veto"-ul președintelui S.U.A. și protestele opiniei publice, și a fost completată în 1954 cu legea pentru controlarea activității comuniste. Ea prevede „obligația" partidului comunist și a altor organizații democratice de a se înregistra la Ministerul Justiției ca „agenți ai unei puteri străine" și de a comunica zilnic date în legătură cu activitatea lor. Refuzul de a se înregistra atrage pedeapsa cu închisoare pe 5 ani și amendă de 10 000 dolari pentru fiecare zi de întîrziere. Legea interzice comuniștilor să lucreze în instituțiile guvernamentale și în întreprinderi particulare legate de industria de război, le limitează libertatea de deplasare în țară etc. Prevederile legii Mc Carran privesc „organizațiile de acțiune comunistă, organizațiile care se găsesc sub conducerea sau influența comuniștilor, cît și cele în care au pătruns comuniști". Însuși Edgar Hoover, conducătorul poliției secrete americane — F.B.I. — a declarat că această lege poate fi aplicată nu numai partidului comunist, ci încă la 200 de organizații diferite din S.U.A. Caracterul ei profund reacționar este evident. Pînă și fostul președinte al S.U.A., Truman, a refuzat să-și pună semnătura pe această lege, declarînd atunci că ea constituie „cel mai mare pericol pentru libertatea cuvîntului, presei, întrunirilor", că ea reprezintă o încercare de a institui un control asupra gîndurilor cetățenilor americani.

Înregistrarea, pe baza legii Mc Carran, ar constitui o autoacuzare, echivalînd cu recunoașterea implicită a caracterului „subversiv" al activității proprii, iar aceasta ar atrage după sine rigorile aspre ale legii Smith. De notat că legea Smith adoptată în 1940 și folosită în timpul celui de-al doilea război mondial împotriva agenturii hitleriste și a celei din Japonia militaristă, este folosită azi de cercurile reacționare americane împotriva comuniștilor, a elementelor democratice, împotriva luptătorilor pentru pace și prosperitate socială.

Din 1949 au fost înscenate 18 procese împotriva conducătorilor partidului comunist. În perioada anilor 1950—1956 partidul comunist a activat de fapt în condiții semilegale. În acești ani au fost arestați aproape toți membrii Comitetului Național și majoritatea conducătorilor organizațiilor comuniste din statele americane, peste 150 de activiști de frunte.

În decembrie 1962, juriul tribunalului federal al S.U.A. din Washington a pus sub acuzare partidul comunist pe baza legii Mc Carran. Partidul comunist a refuzat categoric să se considere afectat de prevederile acestei legi. „Preferăm să fim aruncați în închisoare pentru tot restul zilelor pe care le mai avem de trăit, decît să ne răscumpărăm libertatea prin trădare și denunțare", spuneau comuniștii. Partidul comunist a fost condamnat să plătească o amendă de 120 000 de dolari, iar ulterior (decembrie 1963), de 5 milioane de dolari. A fost primul proces intentat unui partid politic în întreaga istorie a S.U.A. Acest lucru atestă existența unei grave amenințări la adresa normelor constituționale fundamentale.

După un an, Curtea federală de apel din districtul Columbia (district în care se află și Washingtonul) a respins acuzația adusă partidului comunist că nu s-a înregistrat ca „agent al unei puteri străine". Ministerul de Justiție al S.U.A. a cerut revizuirea acestei hotărîri a Curții federale de apel. La începutul anului 1964, Curtea supremă a S.U.A. a trebuit să caseze condamnarea pronunțată de Tribunalul din Washington ca fiind în contradicție cu prevederile constituției. Această hotărîre, după cum arată Gus Hall, unul din conducătorii Partidului Comunist din S.U.A., a constituit o mare victorie a luptei pentru drepturile civile ale poporului american și o ripostă dată reacțiunii, deși prin această hotărîre se aprecia neconstituționalitatea doar a unui singur capitol și nu a legii în întregime.

În ciuda acestor fapte, în pofida protestelor opiniei publice, Departamentul de justiție a cerut la începutul acestui an deschiderea unui nou proces anticomunist, iar Tribunalul federal a dat curs acestei cereri ilegale.

În repetate rînduri, opinia publică din S.U.A. a cerut încetarea persecuțiilor anticomuniste, precum și abrogarea legii Mc Carran. Este semnificativ că doi membri ai Curții Supreme au făcut opinie separată cînd s-a aprobat această lege. Unul din ei, Hugo L. Black, a denumit hotărîrea de confirmare a acestei legi „un eveniment funest în istoria unei țări libere". Imediat ce Curtea Supremă a luat hotărîrea de a o aplica, președintelui S.U.A. i s-a înmînat o petiție semnată de 312 personalități marcante ale vieții politice americane: 90 de preoți și rabini, 70 de profesori și conferențiari universitari, 30 de juriști, scriitori, medici, ziariști, artiști, cereau abolirea legii Mc Carran și încetarea urmăririlor pe baza legii Smith. Împotriva acestei legi s-a pronunțat savantul american Linus Pauling, laureat al Premiului Nobel. Demascînd caracterul reacționar al legii Mc Carran, scriitorul american John Howard Lawson arăta că nu este vorba numai de comuniști, ci de drepturile tuturor cetățenilor americani, despre libertatea convingerilor, a cuvîntului și gîndirii, despre libertatea de asociere și organizare.

Împotriva legii Mc Carran s-au pronunțat mișcarea sindicală oficială A.F.L.-C.I.O. și multe alte organizații. Pe adresa președintelui S.U.A. au fost trimise numeroase scrisori, petiții, în care se protestează împotriva persecuțiilor antidemocratice și anticomuniste. Într-o astfel de petiție, iscălită de peste 1 000 de intelectuali, se spune printre altele: „O asemenea procedură ar pune în primejdie tradițiile democratice și ar provoca o serioasă criză a libertății în S.U.A.", iar în alta se subliniază: „Deși nu sîntem membri ai partidului comunist, ne este rușine de legea Mc Carran care amenință un vechi partid politic".

În ciuda protestelor opiniei publice, procesul împotriva partidului comunist a fost redeschis. Cercurile reacționare din S.U.A. urmăresc prin aceasta să abată atenția maselor de la problemele majore și totodată să prezinte orice opoziție față de politica agresivă a S.U.A. drept „trădare". Aceste cercuri caută să lovească astfel în forțele progresiste, care se ridică împotriva politicii agresive a S.U.A., împotriva războiului din Vietnam, reducînd la tăcere partidul comunist, purtătorul cel mai dîrz al ideilor păcii, democrației și progresului social.

Alături de întreaga omenire progresistă, poporul român, care și-a exprimat întotdeauna simpatia și solidaritatea sa cu lupta comuniștilor americani pentru idealurile păcii și democrației, se pronunță împotriva persecuțiilor anticomuniste, pentru încetarea campaniei antidemocratice din S.U.A.

M. OIȘTEANU

Probleme economice în America Latină

La Montevideo a avut loc săptămîna trecută sesiunea Consiliului de miniștri al „Asociației latino-americane a comerțului liber" (A.L.A.L.C.). Ea a fost dominată de contradicțiile existente între membrii Asociației, ale căror puncte de vedere au devenit tot mai divergente pe măsura intensificării proceselor de „integrare" economică. Rezultatele obținute sînt de ordin tehnic : se constituie un Consiliu ministerial și o comisie tehnică, ca și o comisie parlamentară.
Lipsa de unitate în ce privește interpretarea hotărîrilor adoptate îndreptățește să se tragă concluzia că ele vor intensifica actualele ciocniri de interese din cadrul Asociației.

Problemele politice ale Americii Latine — dominate în 1965 de repercusiunile intervenției militare a S.U.A. în Republica Dominicană, de creșterea încordării sociale în mai multe țări ale continentului — nu pun în umbră, ci, dimpotrivă, scot și mai mult în evidență gravitatea, mereu actuală, a problemelor ei economice. Aceasta și explică faptul că pe agenda activității politice a multor state latino-americane preocupările economice ocupă locul principal.

În fața problemelor economice pe care le au de înfruntat, guvernele caută febril soluții de moment sau rezolvări de perspectivă, se elaborează programe și proiecte de redresare. În această lumină se agită din nou foarte mult ideea „integrării" economice a țărilor latino-americane. În iunie a.c., de pildă, a fost creat Institutul integrării economice latino-americane cu sediul la Buenos Aires ; între 1—11 septembrie la Salvador a avut loc o sesiune a Consiliului integrării economice a țărilor Americii Centrale la nivelul adjuncților miniștrilor de externe.

Este știut că țările latino-americane reprezintă în marea lor majoritate un mănunchi de state insuficient dezvoltate din punct de vedere economic, deși între nivelurile lor de dezvoltare economică există deosebiri destul de simțitoare. De asemenea, sînt cunoscute eforturile pe care le depun unele din aceste țări pentru a asigura un ritm mai accelerat creșterii industriale și, pe această bază, întregii economii.

Dezvoltarea industriei întîmpină însă dificultăți serioase în primul rînd datorită insuficienței acumulărilor — și, de aici, a investițiilor — ceea ce se explică în primul rînd prin *îngustimea* pieței interne.

Studiile efectuate în perioada premergătoare semnării tratatelor privind formarea unor piețe regionale latino-americane au scos în evidență că piața națională cea mai mare din America Latină avea o putere de cumpărare de circa 13 200 milioane dolari. Ca termen de comparație, în S.U.A. numai piața de autoturisme singură reprezintă o putere de cumpărare de circa 7 200 milioane dolari. În America Latină numai 3 țări aveau o putere de cumpărare totală care depășea această cifră. Puterea de cumpărare a altor 4 țări varia între 2 000 și 5 000 milioane dolari pe an, iar în alte 4 țări cifrele erau de peste 500 milioane, dar sub 2 000 milioane de dolari. În restul țărilor puterea de cumpărare era mai mică de 500 milioane de dolari pe an.

Dezvoltarea insuficientă a pieței interne latino-americane este determinată de numeroase cauze : sustragerea unei părți însemnate din venitul național al acestor țări de către capitalurile străine sub formă de profituri ; comerț exterior dezavantajos ; menținerea în agricultură a unor puternice relații semifeudale ; sărăcia ce domnește în rîndurile unor pături largi ale populației sătești și orășenești.

Comerțul exterior practicat de țările latino-americane, datorită economiei lor unilaterale, îngust specializate, nu poate fi o sursă de investiții. În această privință, factorul esențial este decalajul dintre prețurile de export și cele de import. Țările latino-americane sînt nevoite să exporte mărfurile lor tradiționale (produse minerale, agricole) la prețuri în continuă scădere și să importe (utilaje, materii prime, combustibil — în general produsele necesare efectuării investițiilor) la prețuri în continuă creștere.

În astfel de împrejurări este evident că nu există condiții pentru asigurarea unor investiții în raport cu necesitățile dezvoltării unei industrii moderne. După calculele lui J. E. Laris Cosillas, pentru o dezvoltare „corespunzătoare" a economiei țărilor latino-americane în perioada 1959—1975 ar trebui să se investească anual 170 de miliarde dolari. Dar cum să se asigure această sumă, dacă în prezent produsul național brut al țărilor latino-americane se estimează la aproximativ 70 de miliarde dolari ? Investițiile anuale pe cap de locuitor în America de Sud se ridică la numai 50 de dolari.

Din istoria frămîntată a „integrării"

În concepția inițiatorilor ei, „integrarea" ar fi trebuit să diminueze, în primul rînd, pierderile de pe urma comerțului exterior, prin reorientarea geografică a schimburilor comerciale. Dar atingerea acestui scop — pe calea „integrării" — s-a adeverit a fi o iluzie. Înainte de a ne opri asupra acestui aspect al problemei, cîteva cuvinte despre istoricul ei.

Discuțiile inițiale despre „integrarea" economică latino-americană s-au concretizat prin constituirea a două grupări economice regionale și anume :

„Piața comună" a Americii Centrale în a cărei componență intră Guatemala, Salvador, Nicaragua, Honduras. Tratatul care, teoretic, grupează cinci țări (cele menționate plus Costa Rica) a fost semnat în 1958 la Tegucigalpa. Costa Rica, deși semnatară a acestui tratat, nu l-a ratificat nici pînă în prezent și, practic, nu participă la această „piață".

„Asociația latino-americană a comerțului liber" (A.L.A.L.C.) din care, de la înființare, fac parte Argentina, Brazilia, Mexic, Chile, Peru, Uruguay, Paraguay, iar mai tîrziu au aderat Columbia și Ecuador. Tratatul a fost semnat de primele șapte țări (de aceea gruparea mai poartă denumirea și de „Asociația celor 7") la 18 februarie 1960 la Montevideo (Uruguay) și a intrat în funcțiune în iunie 1961. De semnalat că Bolivia, deși a participat la elaborarea tratatului, nu l-a semnat și nu face parte din „Asociație".

„Piața comună" a Americii Centrale grupează aproximativ 11 milioane locuitori, iar A.L.A.L.C. circa 170 de milioane și o suprafață de 16 milioane km² din cele 21 de milioane km² ai întregii Americi Latine. Avînd în vedere componența, apare clar că rolul hotărîtor revine Asociației latino-americane a comerțului liber.

Cele mai importante articole ale Tratatului de la Montevideo prevăd ca zona comerțului liber să intre în funcțiune deplin în cel mult 12 ani, răstimp în care membrii asociați vor elimina treptat multitudinea de taxe vamale sau de altă natură (fiscale, monetare sau comerciale) și orice restricții cantitative la importurile de mărfuri. În acest scop a fost preconizată stabilirea a două feluri de liste : lista comună și lista națională.

Lista comună se referă la mărfurile pentru care țările membre s-au obligat, de comun acord, să elimine toate taxele vamale și restricțiile cantitative. Reducerea tarifelor vamale pentru produsele cuprinse în această listă se defalcă pe patru perioade de cîte trei ani, în fiecare perioadă urmînd să fie liberalizate 25 la sută din produsele prevăzute de aceste liste.

Lista națională, spre deosebire de cea comună, cuprinde produsele pentru care fiecare țară se obligă față de ceilalți asociați să reducă anual taxele vamale și restricțiile cantitative. În legătură cu aceasta se prevede (Capitolul IV din tratat : „Tratamentul națiunii celei mai favorizate") că orice concesie tarifară din cadrul listelor naționale poate fi revocată, putîndu-se oferi — pe bază de negocieri — compensații de aceeași valoare.

Pentru ambele liste reducerile tarifare anuale reprezintă 8 la sută din media taxelor aplicate țărilor dinafara asociației.

Experiența ultimilor ani demonstrează însă că efectele practice scontate de pe urma „integrării" nu sînt decît o iluzie, deoarece prevederile celor două tratate sînt optimiste, dar nerealiste.

Aşteptări dezmințite

La prima conferință anuală a A.L.A.L.C. (1961), foarte multe din produsele care constituie obiectul comerțului latino-american au fost scutite de taxe vamale, ceea ce a sporit entuziasmul susținătorilor „integrării". La a doua conferință (1962) cînd au intrat în discuție produsele noi s-au ivit divergențe între parteneri, în special între țările cu o economie și o industrie mai dezvoltate și partenerii cu o economie mai puțin dezvoltată. Aceste divergențe au fost confirmate și amplificate la conferința de la Montevideo de la sfîrșitul anului 1963, pentru ca la conferința din decembrie 1964 rezultatele discuțiilor să fie nule. La această ultimă conferință s-a discutat reducerea tarifelor vamale la diferite mașini, instalații, chimicale, produse minerale. Tarifele vamale s-au redus la un număr foarte mic de produse, ceea ce practic nu are nici un efect asupra lărgirii schimbului inter-latino-american.

Explicațiile începutului favorabil constau în faptul că primele negocieri s-au dus asupra mărfurilor tradiționale, care și așa constituiau obiectul de schimb între participanții la A.L.A.L.C. La produsele tradiționale, taxele vamale au fost reduse cu mai mult de 8 la sută față de cît prevedea Tratatul de la Montevideo. Acest lucru a contribuit la o oarecare înviorare a comerțului inter-latino-american. În 1964, exportul între membrii A.L.A.L.C. a reprezentat 7,6 la sută, iar importul 9,2 la sută din exportul și importul latino-american. Divergențele au apărut cînd atît în lista comună cît și în cea națională au trebuit să fie incluse produse noi. De remarcat că astfel de divergențe s-au făcut simțite încă de la întocmirea primei liste comune, care trebuia să cuprindă numai 25 la sută din mărfurile ce ar putea constitui schimbul între partenerii A.L.A.L.C.

În această lumină poate fi mai bine înțeleasă recenta hotărîre a trei țări din A.L.A.L.C. — Brazilia, Mexic și Argentina — de a reduce în mod simțitor, de la 1 ianuarie 1966, taxele vamale pentru produse industriale de uz casnic ce provin din aceste țări. Semnificativ este faptul că neputînd înainta pe calea „integrării" în cadrul A.L.A.L.C. aceste țări, mai apropiate ca nivel de dezvoltare, creează o înțelegere pentru un anumit grup de mărfuri, separată de ceilalți membri ai asociației.

Țările cu o economie mai puțin dezvoltată — ca Peru, Columbia, Ecuador, Paraguay — manifestă nemulțumiri în ceea ce privește concurența făcută de produsele similare create în țări mai dezvoltate. Aceste țări își dau seama că deschiderea porților pentru importul produselor industriale îngrădește dezvoltarea industriilor naționale, ceea ce are consecințe nefavorabile directe asupra dezvoltării economiei în ansamblu.

Și în Piața comună a Americii Centrale deși tarifele vamale pînă în prezent s-au redus în proporții însemnate, iar pentru 1966 se prevede lichidarea lor totală, se fac auzite proteste tot mai puternice ale diferitelor țări. De pildă, Asociația industriașilor din Honduras a trimis, anul acesta, o scrisoare Ministerului Economiei și Finanțelor în care critică procesul actual de „integrare" care aduce prejudicii economiei naționale și asigură avantaje unor grupuri sau țări mai puternice. În acest protest, Bendec — președintele Asociației industriașilor — arată că importul scutit de taxe vamale în mod artificial a adus Hondurasului pierderi în valoare de cinci milioane dolari și a cauzat stagnarea industriei țării.

Încercările de „integrare" economică prin reducerea tarifelor vamale pînă la desființare nu au reușit să lărgească schimbul inter-latino-american decît într-o proporție nesemnificativă. Peste 90 la sută din comerțul exterior latino-american continuă să fie efectuat înafara țărilor latino-americane, partenerii principali rămînînd S.U.A. și Europa occidentală.

„Industrie" în Peru

„Tradițiile" comerțului exterior nu au putut fi deocamdată învinse. Avînd la bază o economie unilateral dezvoltată, dependentă de interesele străine, comerțul exterior latino-american continuă să păstreze caracterul pe care l-a avut în era colonialismului spaniol și portughez, întărit în prezent de dezvoltarea neocolonială, impusă de dominația capitalului străin.

Legăturile țărilor latino-americane cu S.U.A. și alte țări capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic sînt mult mai vaste și mai statornicite decît legăturile dintre ele. O dovadă convingătoare o constituie lipsa acută a căilor de transport dintre țările latino-americane vecine. Datorită acestui fapt aproximativ 90 la sută din mărfurile comerțului inter-american sînt transportate pe cale maritimă, în condițiile unor taxe de transport atît de dezavantajoase încît Uruguayul cumpără cuprul chilian mai ieftin via Hamburg. Flota latino-americană dispune de 700 de vase maritime care pot asigura aproximativ 20 la sută din volumul comerțului reciproc. În consecință, America Latină cheltuiește anual 1 200 000 000 de dolari pentru transporturile efectuate de societățile străine.

În realitate, „integrarea" n-a contribuit la dezvoltarea economiilor naționale, ci a dus la accentuarea *dominației unor țări cu poziții economice mai puternice asupra țărilor cu poziții mai slabe*. Totodată, organismele de „integrare" n-au stînjenit, ba, în unele situații, au servit interesele capitalului nord-american care a continuat să exploateze bogățiile și munca popoarelor din numeroase țări latino-americane.

Idei noi și controverse

Ineficacitatea pieței comune latino-americane l-a determinat pe președintele Frei să ceară unor experți în problemele economice ale Americii Latine (este vorba de cunoscutul economist argentinian Raul Prebisch, venezuelianul José Mayobre — secretar executiv al C.E.P.A.L., chilianul Felipe Herrera — președintele Băncii inter-americane de dezvoltare, și columbianul Carlos Sanz de Santamaria — președintele comitetului inter-american al „Alianței pentru progres") reconsiderarea instituției pe care o reprezintă A.L.A.L.C. și elaborarea unor noi propuneri de „integrare".

Președintele Frei preconizează o piață comună care să asigure o dezvoltare economică și socială rapidă a Americii Latine pe baza unei întrajutorări eficiente a țărilor aparținînd acestui grup.

Spre deosebire de punctul de vedere chilian, ca și de cel uruguayan, unele țări, cum sînt Brazilia și Argentina sînt favorabile unei „integrări" economice sub patronajul O.S.A. și sub auspiciile Washingtonului.

Evenimentele din Republica Dominicană au înclinat considerabil balanța în favoarea punctului de vedere chilian, majoritatea țărilor latino-americane manifestîndu-se pentru reorganizarea O.S.A. și „reconsiderarea relațiilor cu S.U.A." Acest lucru a fost pe deplin confirmat de climatul în care s-au desfășurat lucrările ultimei sesiuni a Comisiei economice O.N.U. pentru America Latină (Ciudad de Mexico). Delegațiile care au participat la sesiunea de la Ciudad de Mexico au fost unanime în a cere vecinului lor din nord să accelereze măsurile destinate intensificării comerțului interregional al continentului, să semneze acorduri mai largi pentru liberalizarea schimburilor.

Spre deosebire de Statele Unite, care la viitoarea conferință a O.S.A. (amînată pînă acum de cîteva ori), vor să dea prioritate problemelor politice și militare în scopul întăririi influenței pozițiilor S.U.A. pe continentul latino-american, alte țări din O.S.A. (Chile, Mexic, Uruguay) optează pentru dezbaterea cu întîietate a unor probleme economice. „Se profilează — scrie *Le Monde Diplomatique* — o mare bătălie a continentului sud-american, care luptă pentru decolonizarea sa economică și socială".

În publicațiile latino-americane, în general, și în cele economice, în special, continuă dezbaterile în jurul viabilității „integrării" în această parte a lumii. Cele mai multe păreri converg spre ideea că problema principală este, în fond, dezvoltarea unor economii naționale multilaterale și a unui comerț exterior diversificat, înfăptuirea unor transformări social-economice radicale.

Eugen PRAHOVEANU

A fi primar la New York

Constelaţia uriaşelor panouri de publicitate electorală s-a stins pe marile bulevarde ale „capitalei neîncoronate“ a Statelor Unite. După încheierea campionatelor de baseball, după închiderea şi evasifalimentul Expoziţiei „mondiale“, după reintrarea în circuitul cotidian a ziarelor care fuseseră paralizate de grevă, ultimul spectacol de masă newyorkez al acestei toamne a luat sfîrşit prin alegerile pentru postul de primar.

Campania electorală pentru alegerile din 2 noiembrie a durat nu mai puţin de 150 de zile. În cursul ei candidatul ales, John V. Lindsay, a distrus 4 perechi de pantofi, parcurgînd 761 de kilometri, iar maşina pe care a folosit-o a înregistrat pe cadranul de la bordul ei 17 898 de kilometri. Chiar şi cîştigătorii maratonului ar fi fost sleiţi de o asemenea cursă care a cerut între altele punerea la bătaie a tuturor resurselor fizice. Dar aşa cere tradiţia electorală newyorkeză : să străbaţi Harlemul ţinînd cont de cei 1 100 000 de locuitori negri sau West-Side unde se aglomerează 850 000 de portoricani, să mănînci „pizza“ în „mica Italie“ din jurul lui Mullberry Street pentru a-i flata pe cei 500 000 de locuitori de proveniență italiană, să ciocneşti un pahar de bere în „mica Germanie“ care găzduieşte o altă jumătate de milion de locuitori. Pentru a fi un candidat victorios nu trebuie să uiţi că în New York locuiesc 3 400 000 de catolici, 1 800 000 de evrei, 1 700 000 de protestanţi. Dar mai ales un candidat republican nu poate omite că proporţia alegătorilor înscrişi este de 7 la 2 în favoarea democraţilor.

59 de etaje

Mai presus de caracterul local al confruntării electorale atenţia observatorilor scenei politice americane a fost atrasă de implicaţiile pe plan naţional, mai ales în ce priveşte regrupările cu caracter politic care au loc în cele două partide principale şi în consecinţă de influenţa pe care aceste alegeri o vor exercita în perspectivă asupra labirintului politic din Statele Unite. Iată de ce, a doua zi după alegeri, londonezul *Times* consemna într-unul din editorialele sale : „victoria domnului John V. Lindsay la New York dă oraşului un nou primar, partidului republican o nouă stea liberală, familiei Kennedy un rival, şi tuturor oraşelor mari ale Americii cîte ceva de gîndit. Preşedintelui Johnson, această alegere îi dă o lovitură“.

Noul primar, John Lindsay

Dincolo de linia frîntă a zgîrie-norilor

Principatul Monaco, ducatul de Luxemburg, Vaticanul şi Andora, ar putea încăpea pe actualul teritoriu al New Yorkului, care se întinde pe 820 de kilometri pătraţi. De-a lungul istoriei sale de peste patru secole, oraşul a devenit un adevărat creuzet pentru „homo americanus“. Foarte scurt timp New Yorkul a fost chiar capitala Statelor Unite. La 30 aprilie 1789 George Washington a devenit aci primul preşedinte al ţării. Dacă răsfoieşti ghidul „New York City“ (1964—1965) editat de Frank's Modern Travel Guide, întîlneşti următorul calificativ : „un oraş în tranzit de la un trecut abolit spre un viitor nesigur“.

New Yorkul rămîne cel mai mare oraş al Statelor Unite. Aci se află creierul mic al lumii financiare şi cel mai mare port de pe glob. Oraşul se caracterizează printr-o puternică concentrare industrială şi dă tonul modei pe întreg cuprinsul ţării. Industria sa de spectacole este renumită. 8 000 000 de oameni trăiesc în ritmul său trepidant.

De la înălţime panorama oraşului dezvăluie un peisaj urban dintre cele mai haotice şi impresionante. Arhitectura zgîrie norilor apasă copleşitoare peste defileele străzilor aglomerate. După părerea presei americane, problemele care confruntă acest oraş uriaş, sînt asemănătoare celorlalte mari aglomerări urbane ale Statelor Unite, dar la proporţii superioare. Circa 1 250 000 de locuitori trăiesc în case ruinate, neconfortabile, nesănătoase, aflate sub standardul stabilit de către autorităţi. Programul de construcţii de locuinţe din fonduri publice a putut asigura doar o medie de 6 000 de apartamente pe an. Amplasarea anarhică a industriei şi lipsa spaţiilor verzi au dus la o atmosferă infectată. O altă problemă este cea a apei potabile şi de aceea, în peisajul citadin se găsesc şi baloanele captive care recomandă cu litere mari să se facă economie la apă. Criminalitatea face ravagii şi după cum se exprimă revista *Time*, „în unele zone oamenii se tem să se aventureze afară din casă după ce coboară întunericul“. Bugetul municipal prevede pentru lupta împotriva criminalităţii trei sute de milioane de dolari pe an (în ultimul deceniu suma s-a întreit). Deşi există nu mai puţin de 27 000 de agenţi de poliţie, numărul crimelor şi furturilor este mai mare ca oricînd. Problema criminalităţii este complicată de uriaşa concentrare de persoane care consumă stupefiante şi al căror număr este estimat de autorităţi ca situîndu-se între 40 000 şi 80 000.

Reţeaua şcolară nu satisface necesităţile şi deşi la New York nu există oficial se-

Revenire la normal

Pentru a aprecia alegerea primarului New York-ului este necesar să se risipească confuziile şi denaturările care au rezultat din capturarea anul trecut a partidului republican de către facţiunea Goldwater.

Într-un oraş în care pentru fiecare republican înscris există trei democraţi înscrişi, a fost ales un candidat republican. Aceasta este esenţa problemei şi nu trebuie să lăsăm ca realitatea să fie întunecată sau deformată nici de faptul că Lindsay şi-a dus campania ca un independent într-un oraş în care partidul republican se bucură de un renume prost, nici de faptul că un adversar neglijabil, Buckley, n-a încetat să strige că Lindsay nici nu este republican.

Dimpotrivă, adevărul este că John Lindsay este un republican pe linia republicanismului, de tip Lincoln şi Theodore Roosevelt. Contestarea republicanismului lui John Lindsay vine numai de la membrii unei facţiuni alcătuită dintr-un mic număr de persoane din sînul partidului republican. Ei sînt aceia care au organizat lovitura din 1964, au răsturnat pe conducătorii stabiliţi ai partidului republican şi au capturat partidul. În ochii lor, Lindsay nu este un republican. Dar, priviţi obiectiv, cei ce îl contestă pe John Lindsay nu sînt decît o minoritate care s-ar fi opus oricărui republican ales sau numit la preşedinţie în acest secol.

În pofida acestui fapt, scrisorile de acreditare ca republican ale lui John Lindsay ar fi fost validate de oricare convenţie republicană exceptînd aceea pe care facţiunea Goldwater a atacat-o anul trecut.

Rezultatele de la New York arată, după părerea mea, că a fost o alegere normală. Căci nu există nimic anormal în cazul unor alegeri în care un candidat al unei minorităţi cîştigă sprijinul a mii de alegători care în mod obişnuit votează pentru partidul majoritar. Validitatea alegerii este atestată, de asemenea, de faptul că voturile întrunite de

gregație în practică nu puține școli sînt separate după criteriul rasial.

Numai simpla enumerare a unora dintre problemele care au agitat campania electorală newyorkeză este de natură să explice de ce, în ajunul alegerilor, revista pariziană *L'Express* îi compara pe cei trei candidați cu niște Hercule moderni chemați să îndeplinească munca impusă de regele Augias. Dar pentru a înțelege motivul pentru care atenția întregii țări a fost ațintită asupra acestor alegeri, este suficient să citățm declarația făcută de Robert C. Cook, președintele unei instituții de cercetări privind populația (Population Reference Bureau) care indica : „Peste 70 la sută din toți americanii trăiesc în orașe. Sîntem înnebuniți pe scară națională de problemele complexe ale aglomerării urbane, lipsei de apă, criminalității juvenile, deficienței cronice în domeniul școlar și grijii necorespunzătoare pentru cei în vîrstă".

Cursa spre Gracie Mansion

La capătul străzii 89, chiar pe malul East River-ului, se află un conac care poartă amprenta anului în care a fost construit : 1799. La vremea respectivă, clădirea se afla situată la marginea orașului și fusese ridicată de un negustor bogat care i-a împrumutat și numele, păstrat pînă în prezent, Gracie Mansion. Aci se află reședința primarului New Yorkului. Persoana chemată să gireze un buget municipal de 4,4 miliarde de dolari anual își preia tradițional funcția la începutul lunii ianuarie a anului următor datei alegerilor. După douăzeci de ani de administrație democrată, situația finanțelor orașului este dintre cele mai grele, iar problemele care vor confrunta pe noul primar au atins dimensiuni fără precedent. Dar miza alegerilor din acest an a fost cu mult mai mare decît primăria New Yorkului, deși întotdeauna s-a considerat că postul de primar al orașului reprezintă un atu pentru a urca pe scara ierarhiei politice americane. Personalitatea candidaților și lupta dintre ei aruncă o lumină puternică în culisele vieții politice americane.

Masa șomerilor, în parc

La recentele alegeri nu și-a mai prezentat candidatura actualul primar Robert Wagner. Timp de 12 ani, el a deținut magistratura New Yorkului și controlul asupra mașinăriei politice a partidului democrat. Deși s-au invocat motive personale pentru a se explica de ce nu și-a reînnoit cererea de a menține încă patru ani postul de primar, adevărul trebuie căutat în înfruntarea din rîndurile partidului căruia îi aparține. În general, orice persoană din partidul democrat care urma să fie aleasă în Camera Reprezentanților sau în Senatul Statelor Unite din partea New Yorkului era tributară primarului orașului care ținea în mîinile sale și toate sforile aparatului electoral. O dată cu alegerea lui Robert Kennedy ca senator din partea New Yorkului, lucrurile s-au schimbat. Între fratele defunctului președinte, care vizează obiective mult mai înalte, și R. Wagner, s-au stabilit relații complicate. Mai mult, Robert Kennedy a devenit figura principală a organizației democrate din New York. Ziariștii americani consideră că aceasta ar fi cauza reală a împingerii primarului orașului în umbră, cu tot sprijinul de care s-a bucurat din partea Casei Albe și cu toate zvonurile referitoare la posibitatea numirii sale în fruntea unui departament care ar urma să se ocupe de problemele urbane. Mai mult chiar, în cursul confruntării dintre diferiți candidați posibili din partea democraților în vederea alegerilor de la 2 noiembrie, protejatul actualului locatar de la Gracie Mansion a fost eliminat. Drept candidat al democraților a apărut A. Beame, care a primit întregul sprijin al senatorului Robert Kennedy. În organizația democrată din New York a produs multe convulsii extrema reticență manifestată de Casa Albă față de candidatura lui A. Beame. Faptul a căpătat rezonanță publică în momentul în care, la 27 octombrie, vicepreședintele Humphrey a venit la New York pentru a participa la un banchet electoral în prezența a 2 200 de persoane care plătiseră 100 de dolari tacîmul. Pe cît de reușită a fost

Broadway, la capătul celălalt...

această operațiune de strîngere a fondurilor, pe atît de mare a fost decepția creată de faptul că, în cuvîntarea sa, vicepreședintele Humphrey, în loc să aducă binecuvîntarea așteptată din partea președintelui Johnson, a transmis doar „cele mai bune urări" candidaților democrați. Au urmat nenumărate telefoane spre Casa Albă, pentru ca, în cele din urmă, secretarul de presă al președintelui să citească abia în ajunul alegerilor o declarație de sprijinire a lui A. Beame. Candidatul democrat care a obținut 1 030 771 de voturi, a fost totuși înfrînt. Democrații păstrează însă majoritatea în consiliul municipal al New Yorkului și din rîndurile lor vor fi desemnate persoanele care vor ocupa două posturi cheie : președintele consiliului municipal și raportorul asupra bugetului. Cu toate că protejatul său a fost învins, poziția senatorului Kennedy nu a ieșit slăbită în urma scrutinului ci, lucru aparent paradoxal, ea s-a întărit și mai mult. După eliminarea lui Robert Wagner și înfrîngerea lui A. Beame, senatorul Robert Kennedy devine stăpînul necontestat al aparatului partidului democrat din New York. Aceasta face ca multe lucruri să depindă de el ori de cîte ori se va pune problema unor alegeri, inclusiv alegerile prezidențiale. În această ordine de idei nu se poate omite că orașul și statul New York desemnează cel mai mare număr de electori. Pe scurt spus, pozițiile senatorului Robert Kennedy s-au consolidat.

Pentru prima oară în alegerile din acest an, reprezentanții partidului republican n-au prezentat un singur candidat. Aripa de dreapta goldwateristă a intrat în joc decisă nu să asigure victoria candidatului

→

Buckley au fost în limitele uzuale ale proporției extremiștilor din New York și din țară.

Odinioară la New York City, printre alegători și în rîndurile populației în ansamblu, exista o mică minoritate de extremiști și excentrici, — așa cum erau ei denumiți pe atunci — care reprezentau între zece și douăzeci la sută. În limitele acestei proporții Buckley a reușit destul de bine în rîndul acestei minorități care își reprezintă pe adepții săi potențiali.

Mai mult, dintr-o primă analiză a rezultatelor se desprinde dovada că aproximativ 85 la sută din alegătorii din New York au acționat în conformitate cu canoanele recunoscute ale comportării politice americane. Republicanii nu au luat atitudine împotriva lui John Lindsay pentru că el nu a sprijinit un candidat fantezist ca Goldwater. Sursa principală a forței lui Buckley nu era printre republicanii conservatori ci printre cei ce odinioară l-au urmat pe McCarthy în politica sa reacționară și pe Goldwater în rasismul său împotriva populației negre. Validitatea alegerii de la New York și victoria lui Lindsay prezintă o importanță națională. Mă grăbesc să spun că acest lucru nu cuprinde sugestia că el ar putea sau ar trebui să fie implicat în lupta pentru candidatura în alegerile prezidențiale din 1968. Dimpotrivă, el are datoria de onoare, așa după cum a spus-o el însuși, de a se dedica primăriei din New York.

Importanța pe plan național a alegerii constă în faptul că a demonstrat că un republican, care a rămas pe făgașul tradițional al partidului, poate, dacă are abilitatea necesară și are state de serviciu convingătoare, să cîștige în alegeri chiar și atunci cînd democrații sînt în număr mai mare.

Acesta este răspunsul la lupta internă din partidul republican : pentru a putea concura în condiții egale cu partidul democrat, el trebuie să devină din nou așa cum a fost, în toate experiențele sale reușite, un partid al centrului, nu al extremei.

Walter LIPPMANN
(Din New York Herald Tribune)

său, W. Buckley, ceea ce ar fi depăşit posibilităţile sale, ci să blocheze drumul celuilalt candidat republican. Eşecul manevrei, rezultat din faptul că Buckley n-a putut smulge suficiente voturi lui John V. Lindsay, va avea incontestabile implicaţii pe scară naţională, în rîndurile partidului republican. Aceasta cu atît mai mult cu cît victoria lui Lindsay dă partidului republican care nu şi-a revenit de pe urma dezastrului electoral din toamna trecută, un nou aspirant la funcţia de lider al partidului. De altfel, Lindsay şi-a croit cu multă îndemînare drumul în această direcţie.

Un Kennedy republican

Noul primar al New Yorkului, în vîrstă de 43 de ani, provine dintr-o familie bogată. Tatăl său a fost bancher. După absolvirea uneia dintre cele mai selecte universităţi, Yale, profesează avocatura, fiind asociat al unei firme influente. Din 1958 intră în politică. Fotogenic, orator, sportiv — calităţi apreciate de alegătorii americani — el devine în 1958 membru al Camerei Reprezentanţilor din partea circumscripţiei nr. 17 din Manhattan, una din zonele de reşedinţă ale înaltei societăţi newyorkeze. De atunci el a fost ales, de patru ori consecutiv, în Camera Reprezentanţilor. În cursul alegerilor de anul trecut, Lindsay iese din penumbra politică prin refuzul de a-l sprijini pe candidatul oficial al partidului său la preşedinţie, Barry Goldwater. Din acel moment acest „Kennedy republican" caută să se disocieze tot mai mult de liderii propriului partid şi să devină un punct de raliere al tuturor acelora care căutau o alternativă după capturarea partidului republican de către adepţii lui Goldwater. Sprijinindu-se pe forţe care au rămas tot timpul în obscuritate, Lindsay îşi anunţă în primăvară candidatura la postul de primar al New Yorkului, magistratură pe care mulţi americani, cu sau fără temei, o consideră drept a doua ca importanţă în Statele Unite după cea de preşedinte al ţării. În cursul campaniei sale electorale, el a atacat cu o mare vigoare toate racilele din administraţia New Yorkului. Totodată, el a refuzat sprijinul fostului preşedinte Eisenhower al fostului vicepreşedinte Nixon şi al guvernatorului Rockefeller. În acest mod el s-a distanţat de acei conducători republicani pe care îi considera mai curînd un balast în campania electorală pe care o ducea şi în vederea atingerii unor obiective mai îndepărtate, atît în partidul republican cît şi în viaţa politică naţională. În schimb, Lindsay şi-a asigurat pe plan local sprijinul partidului liberal, formaţie locală situată în rîndurile partidului democrat, mai la stînga. În urma victoriei obţinute în alegeri, în Statele Unite se consideră în prezent că Lindsay a fost catapultat ca o figură politică pe plan naţional şi puţini sînt cei care nu cred că ochii lui sînt aţintiţi mai mult asupra Casei Albe decît asupra reşedinţei denumite Gracie Mansion.

Dacă Lindsay va ajunge sau nu vreodată la Casa Albă, aceasta este desigur o altă problemă şi nimeni nu s-ar putea hazarda să facă pronosticuri. Cert este însă că, în caleidoscopul vieţii politice americane, a apărut o figură nouă.

Eugen PREDA

■ SCRISOARE DIN LONDRA

Conferinţa pentru Guyana britanică

În timp ce criza dintre Marea Britanie şi Rhodesia se agravează pe zi ce trece, conferinţa asupra viitoarei constituţii şi independenţe a unei alte colonii britanice intră în a doua săptămînă în incinta luxoasă a palatului Lancaster House din Londra.

Dar la masa verde a conferinţei pentru independenţa Guyanei britanice, un loc rămîne neocupat. El era destinat doctorului Cheddi Jagan, fostul prim-ministru al Guyanei britanice, liderul partidului popular progresist aflat acum în opoziţie. În ajunul conferinţei pe care o boicotează, Jagan a adresat următoarea telegramă premierului britanic Wilson: „În problema independenţei Guyana britanică nu se deosebeşte cu nimic de Rhodesia. Se folosesc împuterniciri excepţionale care nu sînt necesare cu scopul de a hărţui şi deţine fără proces şi a reduce la tăcere pe adversarii politici ai guvernului de coaliţie".

Anterior, într-o scrisoare adresată secretarului de stat pentru colonii, Anthony Greenwood, doctorul Jagan a făcut, de asemenea, aluzie la Rhodesia, unde liderii africani care au boicotat conferinţa constituţională din 1961 se află în detenţiune preventivă şi unde în cursul săptămînii trecute guvernul Smith a decretat starea excepţională.

„Este un fapt regretabil şi care mă uimeşte, a scris dr. Jagan, că guvernul dv. nu a manifestat faţă de majoritatea populaţiei din Guyana aceeaşi solicitudine pe care a manifestat-o faţă de minoritatea din Rhodesia". El a menţionat de asemenea „inconsecvenţa atitudinii guvernului britanic faţă de Aden şi faţă de Guyana britanică, pe de o parte, şi faţă de Rhodesia, pe de altă parte".

La conferinţă se află premierul actualului guvern de coaliţie, Forbes Burnham, consilier al reginei şi conducătorul Congresului naţional popular, partid care îşi datoreşte sprijinul în special minorităţii africane a populaţiei. Burnham a fost în trecut colegul dr-ului Jagan, iar sora sa este şi în prezent în conducerea partidului popular progresist. Împreună cu el, se află la Londra P. d'Aguiar, liderul micului Partid al forţei unite care este sprijinit aproape exclusiv de oamenii de afaceri.

În cuvîntarea de deschidere, rostită la conferinţa de la Lancaster House, Burnham a spus: „Trebuie să-mi exprim regretul pentru absenţa opoziţiei parlamentare, dar absenţa sau prezenţa acesteia nu va influenţa cîtuşi de puţin insistenţa delegaţiei mele şi a mea personal ca data independenţei să fie fixată cel mai tîrziu în februarie 1966". Ministrul coloniilor, Greenwood, a declarat că regretă absenţa dr-ului Jagan şi a arătat că scopul conferinţei este reglementarea constituţiei pentru o Guyană independentă şi fixarea datei la care independenţa va fi realizată.

De ce atunci este boicotată conferinţa de către Jagan? Pentru a înţelege acest lucru este necesar să avem o vedere de ansamblu asupra istoriei Guyanei — „ţara apelor", în limba americano-indiană Warrau. Şi în special asupra evenimentelor din ultimii cîţiva ani.

„Ţara apelor"

Guyana britanică este singura colonie engleză pe continentul american. Ea este situată între Venezuela, la vest, şi Surinam (Guyana olandeză), la est, şi are o frontieră de aproximativ 800 km cu Brazilia. Suprafaţa sa este aproximativ egală cu aceea a Angliei: 132 000 km². Această „ţară a apelor" este străbătută de fluviile Essequibo şi de afluenţii săi, întreaga sa suprafaţă fiind delimitată de fluviile Orinoco, Amazon şi Rio Negro, precum şi de Oceanul Atlantic.

Populaţia sa numără 638 000 oameni din care majoritatea trăiesc pe fîşia de coastă sub nivelul mării. Aproximativ o jumătate dintre locuitori sînt descendenţi ai indienilor şi ai muncitorilor proveniţi din Indiile Răsăritene, recrutaţi între anii 1835 şi 1917. O treime sînt descendenţi ai sclavilor africani iar restul sînt un amestec de europeni (portughezi, olandezi şi englezi), chinezi şi locuitori de descendenţă americano-indiană.

Olandezii, francezii şi englezii au formulat pretenţii asupra acestei regiuni în secolul al XVII-lea, dar abia în 1914 trei colonii olandeze au fost cedate Angliei, iar 17 ani mai tîrziu, acestea s-au unit pentru a deveni Guyana britanică.

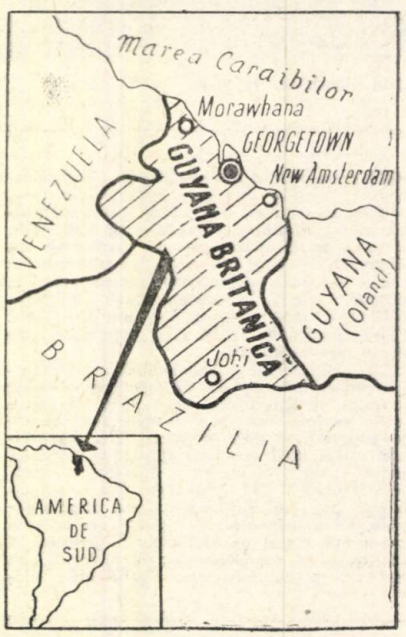

În 1833, sclavajul a fost desființat. Plantatorii de trestie de zahăr au angajat muncitori din Indiile Răsăritene. Istoria socială a acestei colonii a fost caracterizată întîi prin răscoale ale sclavilor iar apoi prin greve ale muncitorilor de la plantații.

În 1928 a fost creat „un guvern al coloniei coroanei", și, cel puțin nominal, puterea a fost preluată de la „plantocrație" și încredințată unui guvern cu o majoritate de membri numiți. Dar votarea se făcea pe bază cenzitară, ceea ce îndepărta de la urne majoritatea poporului. Noi modificări constituționale au fost înfăptuite în 1943 și 1945, dar abia în 1953 s-a introdus o nouă constituție prevăzînd votul universal pentru populația adultă, un corp legislativ alcătuit din două camere și un sistem ministerial. S-au organizat alegeri generale avînd drept rezultat o majoritate a Partidului popular progresist (P.P.P.) condus de dr. Jagan, care a cîștigat 18 mandate din 24.

Dr. Jagan (de origine indiană) s-a reîntors în 1943 din Statele Unite unde a studiat medicina, însoțit de soția sa Janet (azi secretar general al P.P.P.), cetățeană americană. El a luat parte la lupta clasei muncitoare și în 1945 a devenit trezorierul sindicatului muncitorilor de pe plantațiile de trestie de zahăr, pe atunci deosebit de puternic. În cele din urmă, curînd după cel de al doilea război mondial, s-a format Partidul popular progresist.

Exporturile Guyanei engleze sînt constituite în proporție de 75 la sută din zahăr și bauxită; ambele fiind pe de-a-ntregul proprietatea capitalului străin. Prospecțiuni recente fac foarte probabilă existența altor zăcăminte bogate (molibden și chiar petrol). Plantațiile de zahăr sînt practic monopolizate de firma britanică Booker Brothers și pe teritoriul coloniei se spune că „B. G." nu înseamnă British Guyana, ci „Bookers Guyana" (Guyana firmei Booker — n. r).

Ca și în alte țări coloniale, concentrarea asupra culturilor agricole destinate exportului a provocat un dezechilibru în economia țării, șomaj și dependență față de importul de bunuri manufacturate. În 1956, un studiu întreprins de o organizație sindicală internațională a prezis că în 1970 în condițiile existente azi în țară șomajul va afecta 54 la sută din forța de muncă. În momentul de față, el se cifrează la 20 la sută : 36 000 din totalul brațelor de muncă (170 000).

De ce boicotează dr. Jagan conferința ?

La numai șase luni după ce a fost format legal și în mod democratic guvernul Jagan, Whitehallul a suspendat constituția, guvernul a fost demis de trupe engleze și au fost trimise vase de război sub pretextul că ar fi existat un complot pentru incendierea orașului Georgetown, capitala țării.

A urmat o perioadă de guvernare colonială directă, cu interzicerea mitingurilor și demonstrațiilor. Mulți oameni, inclusiv dr. Jagan, au fost deținuți luni de zile fără a fi judecați. Ulterior, constituția a fost „amendată", numărul deputaților aleși fiind redus de la 24 la 14. Totuși P.P.P. a obținut 9 din aceste mandate, dr. Jagan personal întrunind mai multe voturi decît toți ceilalți cinci candidați ce nu făceau parte din P.P.P. laolaltă.

Puterea a rămas totuși virtualmente în mîinile oficiului colonial de la Whitehall, prin intermediul guvernatorului de la Georgetown care era răspunzător de relațiile externe și apărare, iar dr. Jagan nu a fost în măsură să introducă vreo schimbare economică fundamentală.

În alegerile generale din 1961, P.P.P. a obținut 20 de mandate din 35. Răspunderea pentru frămîntările rasiale a fost atribuită guvernului Jagan dar este semnificativ faptul că din 29 candidați P.P.P. la aceste alegeri, 11 erau de origine africană, 14 indieni și 4 de origine mixtă vest-indiană. Dintre 9 miniștri P.P.P. 4 erau de descendență africană, iar 5 de origine indiană.

Conferința constituțională pentru discutarea problemei independenței a fost convocată în februarie 1962 dar din cauza tulburărilor de la Georgetown a fost amînată pînă în octombrie.

Între timp, dr. Jagan a introdus anumite majorări la taxele pe articole de lux neesențiale. Elementele reacționare au profitat de acest lucru, provocînd serioase tulburări și incidente în orașul Georgetown, soldate cu pagube în valoare de 10 milioane de lire.

Acestea au fost motivele care au provocat amînarea conferinței constituționale. Din cauza insistenței secretarului pentru colonii din guvernul conservator, Duncan Sandys, în sensul că trebuie să existe unanimitatea completă de vederi a tuturor partidelor politice guyaneze, această conferință a eșuat. În 1963 a fost convocată o nouă conferință constituțională care a luat sfîrșit din cauza insistenței lui Sandys pentru ținerea de alegeri generale bazate pe un sistem de reprezentare proporțională. Acest sistem, așa cum arăta *Financial Times*, avea scopul precis de a-l „îndepărta de la putere pe dr. Jagan", mai înainte de a se acorda independența coloniei. Deși P.P.P. a protestat împotriva acestor manevre, el a luat parte la alegerile generale din 1964, obținînd un număr mai mare de mandate. El a fost singurul partid care și-a sporit procentajul de voturi față de cel realizat la alegerile din 1961.

Totuși P.P.P. a fost împiedicat să formeze un guvern. Guvernatorul l-a numit pe Forbes Burnham ca premier al unui guvern de coaliție alcătuit din două partide minoritare. Harold Wilson, pe atunci în opoziție, a denumit instituirea reprezentării proporționale „un aranjament constituțional trucat", dar P.P.P. regretă că guvernul laburist a aprobat astăzi rezultatul „trucului".

Liderii P.P.P. afirmă, de asemenea, că 19 membri de frunte ai partidului lor se mai află în închisoare fără să fi fost judecați. Dr. Jagan a arătat că aceasta este una din cauzele pentru care nu participă la conferință, deoarece nu o poate face în timp ce colegii săi se află în închisoare. El a avertizat : „Există temerea reală ca această țară să nu se îndrepte spre o dictatură de dreapta de tip latino-american. Presa finanțată de americani cheamă la un guvern de mînă forte și la reprimarea nemiloasă a acelora care ar putea să se opună acestui regim marionetă".

Între timp, Burnham pretinde că antagonismele rasiale s-au liniștit de cînd se află el la putere. Dar raportul comisiei internaționale a juriștilor care a efectuat o anchetă asupra problemelor rasiale din această colonie și-a exprimat părerea că „numai atunci cînd independența va fi înfăptuită, comunitatea din Guyana își va găsi încrederea în sine, ținta comună și coeziunea necesară pentru dezvoltarea cu succes a unei societăți integrate din punct de vedere rasial".

Liderul Partidului progresist al poporului, fostul premier Cheddi Jagan, a declarat luni la Georgetown că dacă Marea Britanie va acorda independența țării sale în condițiile discutate actualmente la conferința constituțională de la Londra, este foarte probabil ca partidul său să fie — sub presiunea Statelor Unite — interzis. El a propus ca acordarea independenței să fie amînată pînă în 1966, iar pînă atunci să fie pus în aplicare un program accelerat de reinstituire a forțelor de securitate, întemeiere a unei armate naționale și reorganizare a serviciilor publice. Partidul progresist al poporului a boicotat conferința de la Londra, apreciind că viitorul Guyanei britanice a fost hotărît dinainte la Londra și Washington, astfel încît actualele negocieri nu reprezintă decît o formalitate.

John GRITTEN

Londra, 9 noiembrie 1965

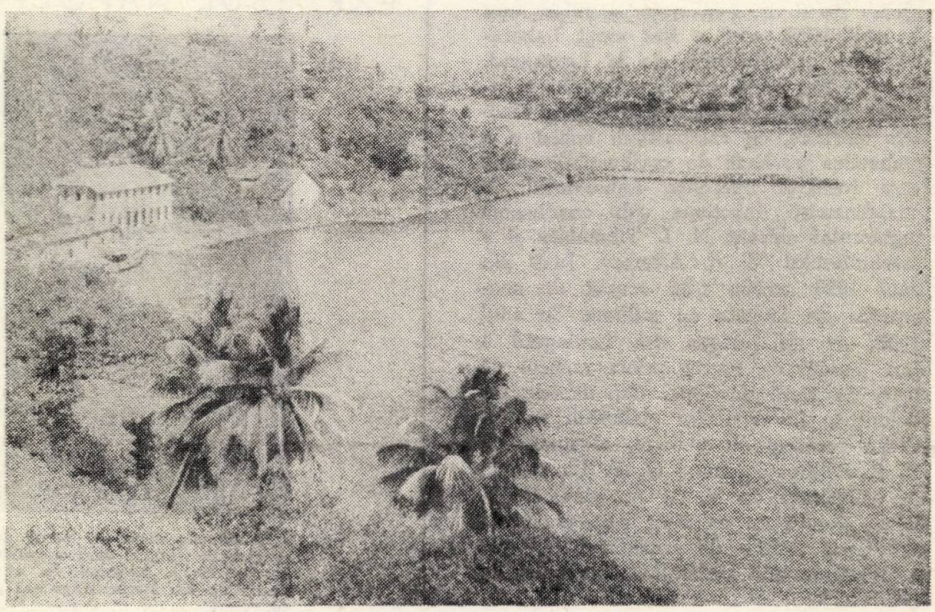

Peisaj din Guyana britanică

STRĂMOȘII RACHETELOR ORBITALE

Este firesc ca în rîndurile celor care au urmărit cu atenţie performanţele sovietice înregistrate în ultimii ani în domeniul cuceririi spaţiului cosmic şi datorate, în primul rînd, dezvoltării extraordinare a tehnicii construcţiei de rachete, să se fi născut întrebarea : unde se află originile primelor încercări reuşite ; cînd, cine şi ce fel de probleme au fost rezolvate înainte de zborul primilor sateliţi artificiali ai Pămîntului ?

Dacă istoria ideilor premergătoare este îndeobşte cunoscută, iar numele unora ca N. I. Kibalcici, K. E. Ţiolkovski sau I. V. Mescerski sînt citate ori de cîte ori se fac referiri la contribuţia teoretică a pionierilor tehnicii reactive, etapele următoare, adică cele legate direct de cercetările experimentale, de construcţia primelor rachete, au fost mai puţin studiate de istoricii ştiinţei şi tehnicii. Iată însă că, într-un articol publicat de profesorul G. V. Petrovici, în ultimul număr al revistei *Vestnik Akademii Nauk S.S.S.R.*, sînt dezvăluite noi amănunte privitoare la o perioadă istorică de aproape două decenii în care, prin eforturile a zeci de cercetători, au fost zămislite primele arme şi motoare reactive sovietice.

Aflăm astfel de lucrările remarcabile ale lui I. V. Kondratiuk (1900—1942), privitoare la ecuaţiile de bază ale mişcării rachetelor, traiectoriile cele mai economice din punct de vedere energetic, teoria rachetelor cu mai multe trepte, aterizarea rachetelor etc. Tot el a propus să se folosească drept combustibili reactivi o seamă de metale, metaloizi şi compuşii acestora cu hidrogenul cum este, de exemplu, cazul compuşilor hidrogenaţi ai borului, folosiţi astăzi cu succes.

Începuturile unor cercetări experimentale organizate în domeniul tehnicii rachetelor, în scopul realizării practice a ideilor lui K. E. Ţiolkovski, se referă însă la anul 1929, cînd a fost creat Laboratorul de gazodinamică de la Leningrad. În cele trei secţii ale laboratorului a început construcţia primelor motoare reactive electrice, cu combustibili lichizi şi a rachetelor pe bază de combustibili solizi, care foloseau pulberea. Laboratorul de gazodinamică funcţiona sub conducerea inginerului chimist N. I. Tihomirov şi a inventatorului V. A. Artemev. Încă din anul 1920 aceştia s-au ocupat de construcţia de rachete cu pulbere. În anul 1928, pe un poligon din Leningrad a fost lansată cu succes prima rachetă pe bază de trotil-piroxilină. Experienţele îndelungate în domeniul elaborării proiectilelor reactive cu pulbere, efectuate de B. S. Petropavlovski şi G. E. Langemak, în colaborare cu V. A. Artemev, E. B. Svarţ şi alţii au culminat prin realizarea instalaţiei mobile de armă rachetă, care a primit în anii războiului denumirea de „Katiuşa".

Din rîndurile celui de al doilea colectiv al laboratorului de gazodinamică, ce se ocupa de motoarele reactive electrice şi cele pe bază de combustibili lichizi, făceau parte numeroşi ingineri şi constructori talentaţi. Printre aceştia se numărau I. I. Kulaghin, E. N. Kuzmin, E. S. Petrov, N. G. Cernîşev şi alţii.

În perioada anilor 1930—1933, în cunoscuta clădire a Palatului Amiralităţii din Leningrad, a fost elaborată de către acest colectiv prima serie formată din 52 de motoare reactive pe bază de combustibili lichizi, cunoscută sub denumirea de O.R.M. După afirmaţia profesorului G. V. Petrovici, autorul articolului amintit, motoarele reactive O.R.M. sînt strămoşii în linie directă a puternicelor rachete care au plasat apoi primii sputnici în jurul planetei noastre. Motoarele O.R.M. funcţionau pe bază de benzină, benzol, petrol etc., folosindu-se ca oxidant, oxigenul lichid, tetraoxidul de azot şi acidul azotic. Experienţele cu aceste prime rachete au fost efectuate în curtea fostei închisori ţariste Petropavlovsk. Ele au culminat cu realizarea unui motor cu o putere de propulsie de circa 300 kg.

Paralel cu lucrările efectuate de cercetătorii din Leningrad, la Moscova au fost iniţiate experienţe asemănătoare de către inginerul de origine letonă F. A. Zander (1887—1933) care este cunoscut drept promotorul ideii construirii avioanelor cu reacţie şi realizatorul primului motor reactiv ce funcţiona pe bază de benzină şi aer. Tot lui tehnica reactivă sovietică îi datorează elaborarea motoarelor cu combustibili lichizi pe bază de benzină şi oxigen lichid.

Anul 1934 constituie data la care eforturile dispersate ale experimentatorilor şi constructorilor de la Leningrad şi Moscova sînt concentrate într-o nouă bază de cercetări sub denumirea de Institutul de cercetări tehnico-ştiinţifice reactive în fruntea căruia se aflau I. T. Kleimenov şi G. E. Langemak. În cadrul acestui institut s-a format apoi acel numeros colectiv de specialişti sovietici în domeniul construcţiei de rachete a căror activitate a condus la realizarea unei serii întregi de rachete balistice şi cu aripi.

Astfel, în perioada anilor 1934—1938 au fost efectuate zborurile a numeroase modele de rachete, cum sînt cele de tipul 09, 10, 48, 216, 217 şi altele. În anul 1939 au fost efectuate experienţe cu racheta cu aripi purtînd indicativul 212, dotată cu motorul O.R.M.-65. În anii 1937-1938 au fost efectuate experienţe pe sol cu planorul-rachetă R.P.-318, dotat cu un motor O.R.M.-65, bazat pe combustibil lichid. În ajunul războiului, la sfîrşitul anului 1940, aviatorul V. K. Fedorov a efectuat primul zbor pe un planor dotat cu motor-rachetă, iar în anul 1942, aviatorul G. I. Bahşivandji s-a înălţat pentru prima oară cu avionul B.I.-1 dotat cu un motor-rachetă cu o mare putere de propulsie.

Din articolul publicat în revista citată deducem că un rol deosebit de important în dezvoltarea tehnicii reactive sovietice l-a jucat colectivul Laboratorului de gazodinamică de la Leningrad, care pornind de la primul motor O.R.M.-1, cu o putere de propulsie de 20 kg, a reuşit să realizeze, în colaborare cu colectivul de la Moscova (Mosghird) şi cu alte numeroase colective de cercetare şi proiectare, într-o perioadă de circa trei decenii, uriaşele rachete cu o forţă de propulsie de sute de tone şi care în timpul zborului cosmic desfăşoară milioane de cai putere.

I. RADU

EXPRESUL NAPOLEON

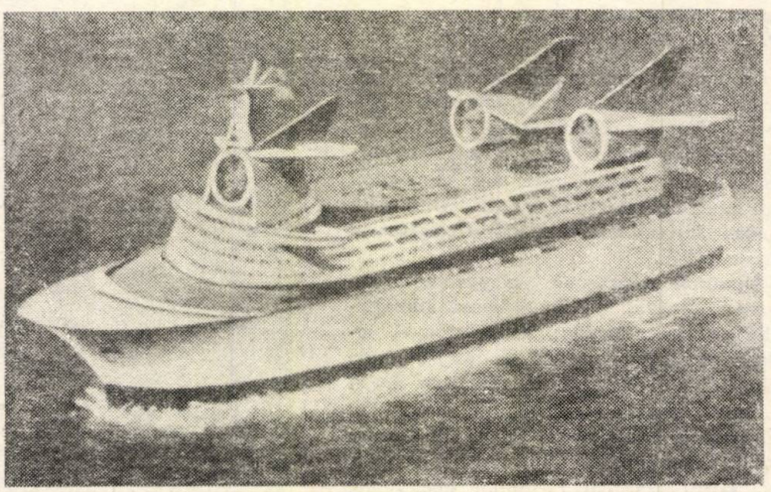

este numele navei pe pernă de aer acţionată de elice, care, după cum afirmă specialiştii francezi care o construiesc, va asigura legătura între Corsica şi Franţa. Nava (100 m lungime) va transporta 1 000 de pasageri şi 250 automobile cu viteza de 130 kilometri pe oră pe mare liniştită şi 54 kilometri pe oră — pe mare cu valuri

O MĂRTURIE A TIMPULUI NOSTRU

La 23 septembrie 1938, cu ocazia primei expoziții internaționale de la New York, a fost îngropată adînc o „capsulă a timpului", destinată arheologilor secolului al 70-lea. Acest lucru s-a făcut din inițiativa unei mari întreprinderi industriale din Statele Unite, Compania „Westinghouse", care dorea să lase moștenire îndepărtaților noștri descendenți o mărturie completă a civilizației noastre, așa cum se prezenta ea la 20 de ani după primul război mondial.

„Capsula" conținea o serie de articole de uz curent, de la acul de siguranță și cheia de deschis cutii de conserve pînă la pălăria de damă și rigla de calcul logaritmic, ca și mostre de țesături, de metale, de materiale plastice și mesaje adresate oamenilor viitorului de diverși savanți, printre care Albert Einstein, părintele teoriei relativității. Au fost incluse, de asemenea, microfilme care reproduceau cărți, reviste, ziare, cataloage, imagini etc.; în același timp, un aparat de proiecție și „modul său de folosire" și o bandă de actualități cinematografice, reprezentînd scene caracteristice acelei epoci (de exemplu o paradă a modei). Convinși că au atins o culme a civilizației moderne, părinții noștri nu bănuiau, cu 25 de ani în urmă, ce anume va cunoaște lumea după un sfert de secol.

Într-adevăr, în 25 de ani, omul nu a trăit numai o conflagrație mondială. El a dezintegrat, de asemenea, atomul, a început să exploreze Cosmosul, a escaladat Everestul, a străbătut mile în mai puțin de patru minute și... a dansat twist.

El a înregistrat suficiente realizări pentru a considera necesar să adreseze un nou mesaj locuitorilor pămîntului din anul 6939.

Capsula nr. 2

Acest mesaj a luat forma unei „capsule a timpului" nr. 2, îngropată cu mare pompă în incinta expoziției mondiale de la New York, în ajunul închiderii porților sale, la 16 octombrie 1965.

Apăsînd pe un buton, Donald C. Burnham, președintele firmei „Westinghouse", înconjurat de savanți și de reprezentanți ai orașului New York, a expediat la o adîncime de 17 metri o torpilă de 219 kg cu o lungime de 2,30 m, construită dintr-un nou aliaj „Kromarc", grație căruia ea va fi apărată de coroziune și care va odihni de acum înainte la aproximativ 3 metri distanță de sora sa mai vîrstnică, oficial la 40°44'34" latitudine nord și 73°50'43" longitudine vest. Pentru a marca locul unde vor trebui recuperate într-o zi amintirile anului 1965, a fost ridicat un monument de granit cenușiu în greutate de 7 tone, avînd o inscripție comemorativă și aflat în mijlocul unui bazin. Acestui monument i se va rezerva un loc de onoare în parcul care se va întinde în locul pavilioanelor expoziției, în cartierul newyorkez Queens. Oare peste 150 de generații, „capsula timpului" va fi într-adevăr pentru locuitorul planetei noastre — așa cum afirmă promotorii acestei inițiative — ceea ce piatra de la Roseta și manuscrisele Mării Moarte au fost pentru noi și pentru străbunicii noștri ?

De la Beatles la fotografiile Lunii

Acest lucru ar fi de crezut dacă se judecă după conținutul capsulei care, ales cu grijă, reprezintă o oglindire fidelă a succeselor și eșecurilor ultimei generații, la ceea ce trebuie pus la activul ca și la pasivul său, totul redus la simpla expresie a 45 de obiecte disparate și a peste 117 000 de pagini de texte microfilmate.

Obiectele dau o imagine pitorească a lumii în care trăim astăzi. Scoțîndu-le din capsulă, arheologul viitorului va avea între altele în mîini discurile cîntate de Beatles, de Frank Sinatra, de Ella Fitzgerald și de Thelonious Monk, înregistrări ale orchestrelor simfonice, un fragment de grafit provenind de la reactorul atomic pe care Enrico Fermi l-a construit în cursul ultimului război, părți din cabina spațială a cosmonautului american Scott Carpenter, un aparat de fotografiat automat, un bikini, un receptor radio cu tranzistori, un stilou cu pastă, o perie de dinți electrică, antibiotice, medicamente tranchilizante, alimente deshidratate, pilule anticoncepționale, fibre sintetice și materiale plastice.

Oare se va mira acest „descoperitor" din al 70-lea secol cînd va manipula resturi de meteoriți, circuite electronice miniaturizate, bateria solară, lentile de contact și fotografiile reprezentînd Brasilia și „Palazzo dello sport" din Roma, fotografii plasate de asemenea în capsulă ? Se va minuna el oare cînd va proiecta filmul lui Ingmar Bergman și benzile magnetice ale programelor televiziunii americane ? Va afla el oare ceva nou urmărind fotografiile performanțelor noastre sportive, ale profunzimilor oceanice, ale feței ascunse a Lunii, ale primului submarin atomic ? Va fi el emoționat citind „Bătrînul și marea", „Pe aripile vîntului" și poemele lui Saint John Perse, T. S. Eliot și Boris Pasternak ?

Este sigur însă că va avea nevoie de timp pentru a lua cunoștință de toate documentele pe care cei ce le-au selecționat au vrut să le supună curiozității sale. O dată studierea lor terminată însă, arheologul din viitor nu va ignora nimic din condițiile existenței noastre.

El va cunoaște totul despre procesul de la Nürnberg, despre nașterea noilor națiuni, despre „explozia" demografică, despre locuințele noastre, despre aparatele noastre electrice de uz casnic, despre moda și despre mijloacele noastre de transport, despre radar și despre „Telstar", despre stereofonie și cinerama, despre sateliții artificiali și despre noile vaccinuri.

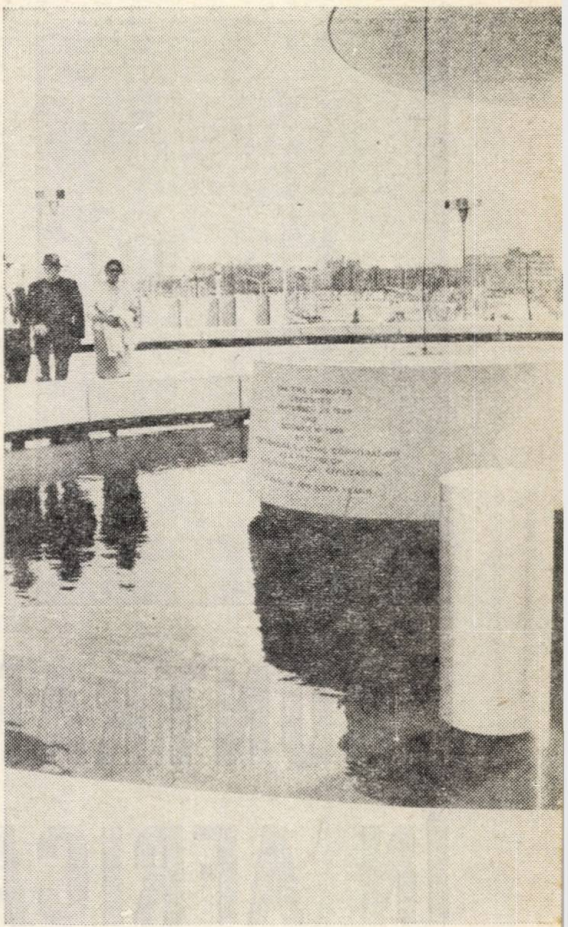

Blocul de granit sub care a fost îngropată „capsula timpului"

El va „descoperi" textul integral al scrisorii pe care Albert Einstein a adresat-o în 1939 președintelui Roosevelt pentru a-i atrage atenția acestuia asupra apariției erei atomice, ca și textul integral al Cartei O.N.U. și al mesajului lansat de „Nautilus" în momentul în care, aflat în plonjeu submarin, a trecut pe sub Polul Nord.

Comitetul de selecționare, însărcinat să umple „capsula timpului" și din care au făcut parte personalități eminente, a adoptat, în sfîrșit, o precauție indispensabilă pentru ca această capsulă și conținutul său să nu fie date uitării pînă în 6939.

El a răspîndit în întreaga lume aproximativ 3 000 de exemplare ale unei lucrări în care cercetătorii arhivelor viitorului vor găsi o urmă a celor două capsule îngropate în împrejurimile New York-ului. Autorii acestei lucrări invită, de asemenea, pe îndepărtații noștri descendenți să traducă conținutul lucrării în limbile care vor apărea, desigur, în următorii 5 000 de ani.

Nu există nici o urmă de îndoială: „capsulele timpului" nr. 1 și 2 nu vor scăpa analizei cercetătorului din secolul al 70-lea. Dar, pînă în ziua exhumării lor, nu există oare riscul, ca, în ritmul în care progresează lumea, terenul vechii expoziții mondiale din New York să fie literalmente împănat de „capsule" din ce în ce mai voluminoase ?

René CENTASSI
redactor al agenției **France Presse**

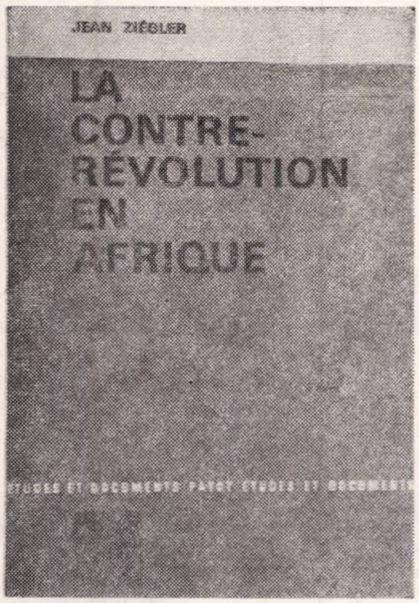

JEAN ZIEGLER, sociolog și publicist de notorietate europeană, a inclus în centrul preocupărilor sale din ultimii ani vasta problematică a continentului negru în perioada postbelică. Rezultat al studiilor și cercetărilor efectuate sînt lucrările : **„La contrerévolution en Afrique", „La nouvelle classe en Afrique", „La sociologie de l'Afrique nouvelle".**

„CONTRAREVOLUȚIA ÎN AFRICA"

Eliberată, 90 la sută din populația de un sfert de miliard a continentului african își îndreaptă eforturile spre consolidarea economică și politică a noilor state independente. Numai 10 la sută din populația Africii se mai află sub dominația puterilor coloniale și a regimurilor rasiste : Republica Sud-Africană, Rhodesia, coloniile portugheze, și alte cîteva teritorii dependente mai mici.

Alăturate, cifrele reliefează fără îndoială triumful mișcării africane de eliberare, forța sa în raport cu numărul mic al acelora care se cramponează de anacronicele poziții ale unui sistem istoricește condamnat. Reprezentarea numai a semnificației majore, de perspectivă, a acestui raport cifric, fără consemnarea tuturor datelor, ar duce însă la ceea ce psihologii numesc „o iluzie a contrastului". Încleștați de ultimele lor poziții, împingînd — spre a le menține — agresivitatea și aventurismul la limite fără precedent, colonialiștii nu sînt entități neglijabile. Ei dispun de o reală putere militară, economică, financiară, pe care o utilizează din plin în efortul disperat de a bara calea eliberării și emancipării complete a Africii. „În fața comunității revoluționare a Africii independente, cercurile dominației albe se pregătesc de război. Nici conducătorii sud-africani, nici guvernanții sud-rhodesieni, nici guvernul portughez nu înțeleg să cedeze exigențelor formulate la Addis Abeba", remarcă sociologul elvețian Jean Ziegler. Pornind de la opoziția : revoluția africană — rezistența cercurilor rasiste (pe care o numește contra-revoluție) Ziegler analizează amănunțit în monografia sa, intitulată de altfel „Contra-revoluția în Africa" [1])" structura, mecanismul și forțele acestui complex colonial ce persistă încă pe continentul african.

Principalele puncte de sprijin ale dominației rasiste pe continentul african

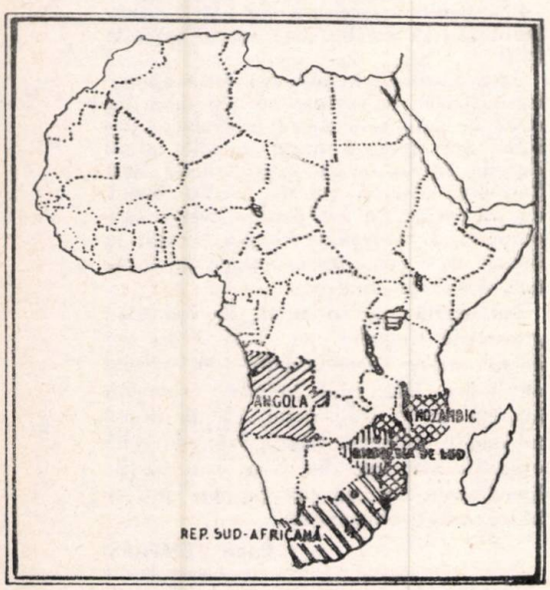

[1]) **Jean Ziegler** : La contrerévolution en Afrique. Paris 1963.

Posesor al unui imens material faptic — de cele mai multe ori inedit — pe care îl ordonează și interpretează deseori în spiritul cercetătorului obiectiv, publicistul elvețian conturează în această monografie un tablou cuprinzător al principalelor rezervoare colonialiste din Africa. Alteori însă, deși privește critic, demascator, o serie de aspecte economice și politice ale complexului „contra-revoluției africane", autorul rămîne totuși prizonierul unor concepții ideologice care îl fac să minimalizeze forța mișcării de eliberare africane, conducîndu-l astfel la concluzii defetiste, eronate. În fond, Ziegler nu vede faptul că această contrarevoluție africană nu va putea fi combătută, îngrădită, eradicată, decît în ansamblul înaintării Africii pe calea progresului, a consolidării și luptei hotărîte a tuturor forțelor revoluționare.

Dar incontestabilul aparat faptic selectat de Ziegler se dovedește de multe ori mai grăitor decît concluziile prin care autorul ține să-și încheie analiza sociologică. Cel mai valoros atribut al lucrării îl constituie acele veritabile secțiuni transversale pe care Ziegler le efectuează în fenomenele studiate.

Aparent, agregatul dominației rasiste cuprinde structuri sociale de diferite tipuri : Republica Sud-Africană, stat relativ dezvoltat din punct de vedere industrial, se definește prin discriminarea rasială sub forma juridică a apartheidului ; în Rhodesia cercurile guvernante rasiste folosesc aceeași discriminare într-un regim de proprietate funciară ; Angola și Mozambicul sînt supuse unui regim colonial clasic, ce menține populațiile negre într-o stare de exploatare vecină cu sclavia. Analizînd reacțiile particulare ale fiecăruia dintre aceste tipuri de stăpînire colonială în fața valului crescînd al mișcării revoluționare africane, Ziegler arată că, deși îmbracă expresii diferite, ele au o bază comună — cramponarea de putere a actualei clase conducătoare. „Sub presiunea continuă a revoluției africane — remarcă autorul — aceste societăți (de fapt, cercurile guvernante — n.n.) și-au format o unitate de gîndire și acțiune care își are izvorul în setea de dominație, comună minorității rasiste albe". Ziegler își argumentează amănunțit afirmațiile, folosind exemple semnificative din măsurile discriminatorii ale guvernanților colonialiști. Specificînd că „apartheidul a transformat Republica Sud-Africană într-un formidabil rezervor de ură care alimentează rasismul în întreaga Africă", sociologul elvețian subliniază că „ideologia supremației albe formulată de guvernul lui Verwoerd exercită o adevărată fascinație asupra colonilor din Africa australă"... Mai departe, arătînd că „Republica Sud-Africană constituie coloana vertebrală a dominației rasiste în Africa", Ziegler scrie : „Structurile juridice ale apartheidului sud-african sînt reluate și copiate de guvernul de coloni al Rhodesiei de sud... iar concepțiile guvernanților din Angola și Mozambic sînt impregnate de ideologia (rasistă) a sudului".

Poziția comună a acestor minorități, interesate în egală măsură în stăvilirea și oprimarea mișcării africane de eliberare, se reflectă în multiplele alianțe militare, politice și economice ce unesc ultimele bastioane de rezistență colonială, rasistă împotriva avîntului revoluționar ce a cuprins întreg continentul. „Din punct de vedere juridic — arată Ziegler — dominația rasistă existentă în unele țări din Africa reprezintă o multitudine de alianțe bilaterale și multilaterale între state suverane, semisuverane și dependente : o țesătură strînsă de convenții de apărare mutuală, acorduri economice și asistență financiară". Autorul amintește primele acorduri bilaterale în-

cheiate în 1926 între Portugalia şi Republica Sud-Africană (pe atunci încă Uniunea Sud-Africană) şi în 1934 între guvernul sud-rhodesian şi cel portughez. Şi unul şi celălalt sînt reînnoite anual printr-o înţelegere tacită : Portugalia se angajează să livreze în fiecare an 160 000 de muncitori negri mozambicani şi angolezi pentru a fi folosiţi în minele rhodesiene şi sud-africane. În schimb, guvernele Republicii Sud-Africane şi Rhodesiei canalizează o parte a exporturilor lor de minerale prin porturile Beira (Mozambicul de nord) şi Laurenço Marques (Mozambicul de sud).

Dizolvarea Federaţiei Africii Centrale a deschis o breşă ameninţătoare pentru fortăreaţa cercurilor rasiste. Guvernanţii din Pretoria şi Salisbury încearcă împreună să-i reducă implicaţiile. Comunicaţiile feroviare exterioare Rhodesiei devenind nesigure datorită revoltei generale a populaţiilor din Angola şi Mozambic şi situaţiei încordate din Beciuanaland şi Congo (Leopoldville), s-a început construirea unei căi ferate unind, direct, prin Breitbridge, Rhodesia şi Republica Sud-Africană. Economia sud-rhodesiană este în plină criză. Datoria de stat se ridică la peste 200 milioane lire. Necesităţile aparatului de represiune al guvernului absorb o cincime din venitul bugetar — numărul şomerilor albi şi negri a crescut simţitor. Căutînd să contribuie la frînarea procesului de agravare a situaţiei economice a partenerului său, guvernul sud-african a avansat pînă acum, prin intermediul societăţii rhodesiene Industrial Development Cooperation, peste 10 milioane de lire. La rîndul său, în cazul unei blocade economice, acordul cu privire la petrolul angolez prezintă o importanţă deosebită pentru Republica Sud-Africană, ale cărei resurse proprii nu pot acoperi decît 7 la sută din necesităţi. Întrucît ca urmare a rezoluţiilor O.N.U. şi O.U.A. majoritatea statelor africane şi-au închis aerodromurile pentru tranzitul spre Africa de Sud, Portugalia şi Republica Sud-Africană construiesc împreună un mare aeroport pe insulele Capului Verde.

Exemplelor citate de autor li se pot adăuga noile acorduri îndreptate împotriva luptătorilor africani din teritoriile supuse dominaţiei colonialiste : înţelegerea privind extrădarea reciprocă a oricărui refugiat politic urmărit de autorităţile portugheze, sud-africane sau rhodesiene, ca şi acordurile secrete potrivit cărora R.S.A. furnizează Portugaliei importante cantităţi de arme şi muniţii pentru continuarea războiului colonial din Angola şi Mozambic. Confirmînd de altfel afirmaţiile lui Ziegler, ştiri din surse N.A.T.O. difuzate în ultima vreme se referă la activitatea ce se desfăşoară în cele trei capitale (numeroase contacte şi consultări) în vederea organizării unui bloc militar colonialisto-rasist în partea de sud a continentului african. Corespondentul din Lisabona al agenţiei *U.P.I.* relatează că indiciile privind pregătirile în vederea semnării unui pact militar au fost dezvăluite chiar de ministrul sud-african al apărării, Jim Fouche. În aceeaşi ordine de idei, cotidianul britanic *The Guardian* remarca faptul că încheierea unei alianţe militare trainice între cele 3 state... este doar o problemă de timp, precizînd în continuare că „între aceste ţări există deja acorduri neoficiale în domeniul asigurării securităţii de stat".

În monografia sa, Ziegler neglijează însă rolul important al marilor monopoluri internaţionale în sprijinirea activă a orientării regimurilor rasiste colonialiste din Africa spre o grupare militară agresivă (reliefînd numai contribuţia lor decisivă în orientarea spre o „integrare" economică a celor trei state). Complexul ultimelor bastioane ale dominaţiei coloniale şi rasiste interesează în mod deosebit cercurile imperialiste, atît pentru uriaşul potenţial economic pe care îl reprezintă cît şi pentru importanţa sa strategică pe continentul african şi în controlul căilor maritime ce leagă oceanele Pacific şi Indian. Punctele de sprijin ale lui Salazar în Angola şi Mozambic, bazele militare britanice din R.S.A. şi Rhodesia de sud (marea bază de la Simaustoron) fac parte integrantă din sistemul N.A.T.O. Ultime informaţii confirmă că a şi fost avansată ideea creării în această regiune a unui bloc militar sud-atlantic care ar cuprinde teritoriile coloniale ale Africii de Sud. Regimurile coloniale nici nu s-ar putea menţine fără sprijinul colectiv al puterilor imperialiste, confirmat şi de faptul că în ciuda rezoluţiilor votate la O.N.U., unele ţări occidentale continuă încă să livreze armament guvernului rasist al lui Verwoerd.

În componenţa deosebitului interes pe care aceste centre ale rezistenţei rasiste coloniale pe pămîntul african îl prezintă pentru cercurile imperialiste intră, desigur, şi importantul lor potenţial economic. Cîteva date asupra bogăţiei subsolului sud-african şi rhodesian sînt revelatoare : Republica Sud-Africană furnizează singură 40 la sută din producţia de minerale a întregului continent. Ea ocupă primul loc în lumea capitalistă în ce priveşte producţia de aur, diamante, platină şi antimoniu, este a doua producătoare de magneziu şi a treia de uraniu. Importante zăcăminte de bauxită, uraniu, petrol şi metale se găsesc şi în pămîntul sud-rhodesian precum şi în Angola şi Mozambic. Cine este beneficiarul acestor imense resurse ? În orice caz nu populaţia africană — lipsită de cele mai elementare drepturi în R.S.A., primind, potrivit datelor lui Ziegler, un salariu sub minimul necesar de trai în Rhodesia, exploatată în „cel mai clasic mod colonial" de către guvernanţii portughezi în Angola şi Mozambic. „În ceea ce priveşte cei aproape 3 700 000 de albi de pe aceste teritorii — arată tot sociologul elveţian — ei depind în marea lor majoritate direct de marile societăţi financiare care exploatează solul, ţin în mîinile lor presa, controlează piaţa bunurilor de consum, posedă mii de întreprinderi şi exercită o influenţă determinantă asupra constituirii şi orientării politice a guvernelor respective... Cercetarea structurii economice a celor 3 state — conchide autorul — reliefează din plin destinul comun ce leagă regimurile dominaţiei rasiste din Africa".

Enumerînd principalele societăţi care deţin controlul întregii infrastructuri economice a celor 3 state, Ziegler expune minuţios şi documentat (anexînd şi o serie de grafice sugestive) împletirea strînsă a intereselor economice ale marilor monopoluri occidentale implicate în exploatarea bogăţiilor în această parte a Africii — Societatea De Beers — de pildă — controlează 85 la sută din piaţa mondială a diamantelor. Sediul principal al grupului De Beers este în R.S.A., dar interesele sale se ramifică într-o serie de companii afiliate din Rhodesia şi Angola. Rhodesian Selection Trust şi Rhodesian Anglo-American exploatează împreună cuprul rhodesian. Acesta din urmă aparţine însă în acelaşi timp Societăţii South African Anglo-American Corporation care controlează împreună cu Consolidated Gold Fields Ltd exploatarea minelor de aur din R.S.A. La rîndul ei Consolidated Gold Fields este acţionară majoritară a trustului Rhodesian Selection.

Şi încă un exemplu citat de autor : South African Anglo-American Cooperation, Tanganika Concessions şi Rhodesian Selection Trust deţin împreună grupul

O gară din Republica Sud-Africană. La prima vedere, ea nu se deosebeşte de orice altă gară modernă, dar inscripţiile invederează aspectul inuman al segregaţiei rasiale : „telegraf pentru ne-europeni", „telegraf numai pentru albi", „bilete pentru ne-albi", „bilete numai pentru albi"...

Argus. Acest grup editează toate ziarele de seară din Johannesburg, Pretoria, Durban, Capetown şi Port-Elisabeth ; toate ziarele de dimineaţă din Kimberley şi Bloemfontain ; toate cotidienele din Rhodesia. Deci, participarea financiară pe care fiecare societate o deţine la celelalte societăţi constituie baza interdependenţei existente între principalele monopoluri ce operează în teritoriile coloniale ale Africii. „Africa sub dominaţia albă — conchide Jean Ziegler — se prezintă sub forma unui bloc economic politic şi militar".

Ziegler nu situează ceea ce el numeşte „contrarevoluţia africană" în contextul procesului istoric contemporan : afirmarea socialismului ca factor esenţial al dezvoltării societăţii omeneşti, întrepătrunderea dintre acţiunea acestui factor şi destrămarea colonialismului sub presiunea şi loviturile mişcării de eliberare naţională. Mai mult, el nu încadrează fenomenul contrarevoluţiei africane în *problematica generală africană*, singura premisă concret-istorică în care acest fenomen poate fi abordat şi studiat, evidenţiindu-se just raportul de forţe dintre revoluţie şi contrarevoluţie.

Fără a duce pe autor la elaborarea concluziilor logice ultime impuse de înseşi coordonatele istoriei Africii contemporane, faptele şi datele prezentate în cercetările sociologului elveţian contribuie însă la dezvăluirea uneia dintre cele mai respingătoare anatomii politice — odioasa alianţă a rasiştilor şi colonialiştilor de pe continentul african.

Ileana NICOLAESCU

SPEAKERUL CAMEREI COMUNELOR

Deputatul dr. Horace King părea că nu prea vrea să-şi părăsească locul obişnuit de pe băncile guvernului pentru scaunul speakerului. Doi membri ai parlamentului, care propuseseră numirea lui, unul din propriul său partid, iar celălalt din partidul conservator, l-au apucat de mînecă şi l-au împins spre „scaunul cel mare". De acolo va prezida el pe viitor dezbaterile Camerei, purtînd pe cap o perucă lungă, îmbrăcat într-o robă de mătase neagră şi în picioare cu pantofi cu cataramă.

Să ne întoarcem în anul 1629... Carol I, monarh care crede în „dreptul divin al regilor" şi care este hotărît să apere cu orice preţ ceea ce a devenit deja o expresie cam goală, „monarhia absolută", stă pe un tron nesigur. Şi în cursul dinastiei anterioare, a Tudorilor, mînia noii clase în dezvoltare rapidă, burghezia, se exprimase în parlament prin sporadice manifestări de recalcitranţă în faţa cererilor de bani ale regelui. Regina Elisabeta I a fost nevoită să vină la Westminster spre a-i dojeni pe încăpăţînaţii ei supuşi pentru zgîrcenia lor. Dar de atunci trecuseră cel puţin 30 de ani şi parlamentarii erau acum mai puternici şi mai încrezători.

Începînd din zilele primului speaker al Camerei Comunelor, în 1377, acest demnitar era numit de rege, şi apoi „ales" de comune. El controla dezbaterile în numele guvernului (adică al monarhului şi al miniştrilor săi). Speakerul era în mod practic administratorul intereselor regale, fiind considerat adesea de ceilalţi deputaţi, suspicioşi, drept un spion al regelui. Sub domnia regelui Henric al VIII-lea (1509—1547) din dinastia Tudor un speaker a fost izgonit din Camera Comunelor.

Carol I, care se suise pe tron în 1625, exact cu patru ani înainte de perioada de care vorbim, dizolvase două parlamente care refuzaseră să-i acorde fonduri, suspendase un al treilea parlament înainte de a-l convoca încă o dată, în ianuarie 1629. Imediat, conflictul pentru bani a izbucnit din nou şi Carol a respins cu indignare o cerere în baza căreia Camera Comunelor ar fi deţinut controlul financiar complet. Regele a încercat să-l determine pe speaker să suspende parlamentul, dar în cadrul unei ultime şedinţe furtunoase, Camera Comunelor a adoptat trei rezoluţii. În rezoluţii se arăta că oricine încearcă să introducă „papistăşia" (romano-catolicismul), să propună perceperea unui impozit neautorizat de parlament (aşa cum făcuse regele), sau „plăteşte voluntar" un asemenea impozit, este duşman al regatului şi al libertăţii Angliei.

Iată dintr-o foaie manuscrisă din acea vreme (precursoarea ziarelor de astăzi), datată 5 martie, o relatare a scenei care s-a petrecut în cursul ultimei şedinţe a parlamentului din 1629 : „Lunea trecută domnul speaker, sir John Finch, a primit ordin din partea regelui să comunice Camerei Inferioare că parlamentul a fost suspendat pînă în ziua a 10-a a acestei luni. Dar cînd speakerul a început să citească mesajul, gentlemenii, prevăzînd ce urma să spună, i-au cerut să tacă. Apoi, întrucît el se pregătea să părăsească Camera, l-au reţinut cu forţa şi l-au împins în scaunul lui.

Astfel închizînd uşa pe dinăuntru, au pus cheia pe masă, şi apoi, după diferite discursuri, au proclamat într-un singur glas cele trei rezoluţii (de mai sus)... Între timp, regele le-a trimis doi sau trei mesageri unul după altul, care nu au fost primiţi înăuntru, uşile rămînînd închise".

Un alt cronicar consemnează că bietul sir John Finch a izbucnit în lacrimi şi s-a plîns astfel colegilor săi agresivi : „Dacă sînt slujitorul vostru nu sînt mai puţin slujitor al regelui".

Să revenim acum în octombrie 1965...

„Rezistenţa" manifestată de dr. Horace King cînd a fost invitat să ia loc pe scaunul speakerului era simulată : un act tradiţional simbolizînd reticenţa succesorilor lui sir John Finch de a-şi asuma o poziţie care putea fi uneori extrem de penibilă, şi chiar periculoasă din punct de vedere fizic. (În vremurile feudale, nouă speakeri ai Camerei Comunelor au murit de moarte violentă.)

...În ianuarie 1642, la 13 ani după incidentul Finch, succesorul său, speakerul Lenthall, a fost pus din nou într-o situaţie grea atunci cînd regele în persoană a intrat în Camera Comunelor cu cîteva sute de oameni înarmaţi pentru a aresta cinci dintre deputaţii cei mai îndrăzneţi. Răspunsul dat de Lenthall regelui constituie o piatră de hotar în lupta pentru suveranitatea parlamentului britanic.

„Cu permisiunea dumneavoastră, domnule speaker, trebuie să împrumut scaunul dumneavoastră pentru cîtva timp" — a spus regele Carol, începînd să adreseze un discurs deputaţilor adunaţi care stăteau cu capul acoperit (potrivit obiceiului existent pe atunci în Camera Comunelor). Deoarece fuseseră înştiinţaţi că regele urma să vină la Westminster, deputaţii ceruseră celor cinci colegi ai lor urmăriţi să fugă. Potrivit expresiei regelui, „păsările fugiseră".

Regele Carol s-a îndreptat apoi spre speaker şi l-a întrebat dacă a văzut pe vreunul din cei cinci sau dacă ştie unde sînt. Lenthall a căzut în genunchi şi a răspuns : „Vă rog, Maiestate, nu am nici ochi să văd, nici limbă să vorbesc în acest loc, decît aşa cum îmi cere Camera, al cărei slujitor sînt aici..." — răspuns foarte diferit de cel pe care-l dăduse Finch Camerei Comunelor în urmă cu 13 ani, cînd continuase să susţină că este „slujitorul regelui".

Cronica vremii consemnează : „Regele a părăsit Camera, în care domnea o mare dezordine, şi mulţi membri strigau cu glas tare astfel încît el să-i poată auzi : «Privilegiu... privilegiu...»".

Şi astfel, în ce priveşte speakerul Camerei Comunelor, democraţia parlamentară a obţinut o victorie trainică asupra monarhiei feudale. Într-adevăr, după un război civil sîngeros, o etapă hotărîtoare în revoluţia burgheză din Anglia, urma să fie marcată de condamnarea lui Carol ca „tiran, trădător şi asasin", vinovat de „a fi dus război împotriva parlamentului şi poporului", şi de executarea lui pe eşafod la Whitehall.

E drept, monarhia a fost restabilită, şi pe tron s-a suit Carol al II-lea, fiul lui Carol I. Dar după un nou conflict cu regele în legătură cu realegerea unui speaker, Camera Comunelor nu a mai fost niciodată obligată să accepte o numire directă din partea Coroanei şi a apărut treptat un speaker strict independent.

Deşi s-a acordat multă atenţie faptului că dr. Horace King este primul membru al partidului laburist şi primul conducător sindical care deţine această funcţie, el nu are nici pentru partidul laburist, nici pentru sindicate mai mult decît o valoare de prestigiu. Dr. King va trebui să prezideze în mod la fel de imparţial ca şi confraţii săi care ţin în mînă balanţa justiţiei : judecătorii. O dată ales, speakerul trebuie să renunţe la orice legături de partid.

Speakerul nu poate intra într-un club politic, nici măcar în fumoarul Camerei Comunelor, unde se adună în pauze toţi ceilalţi deputaţi.

În perioadă electorală, dacă i se opune un candidat din partea altui partid, el nu are voie să participe la controversa politică. De aceea, alegătorii săi — în cazul de faţă un cartier din Southampton — votează pentru un figurant.

Vizitatorii Camerei Comunelor, şi chiar şi noii ei membri, sînt uimiţi de formalităţile arhaice ale acestei Camere, dominate de omul cu perucă, îmbrăcat într-o robă de mătase neagră, care prezidează deasupra simbolului funcţiei lui : ghioaga. Prin tradiţie, în conducerea activităţii Camerei — activitatea epocii atomice, a automatizării, a tehnicii înaintate din secolul XX — speakerul trebuie să facă uz de un vocabular străvechi.

Aceasta dă un aer de irealitate stranie întregii desfăşurări a dezbaterilor Camerei Comunelor. Irealitatea este accentuată de amestecul de pseudo-vechi şi modern de la Westminster cu lumină fluorescentă, prost camuflată în clădirea în stil „gotic" construită după război, cu statui de marmură ale primilor miniştri pe coridoare (nici una însă din secolul nostru).

Şi este mai mult decît probabil că lumina fluorescentă va continua să se reflecte încă o vreme în cataramele de argint de la pantofii domnului speaker King, şi chiar de la pantofii succesorilor săi.

J. G.

THE NEW REPUBLIC
NEW YORK

CAUZA PROTESTELOR

ADMINISTRAŢIA recunoaşte că argumentele sale împotriva demonstraţiilor de pace (care, chipurile, ar încuraja Vietcongul să continue lupta) nu pot fi utilizate pentru a pune capăt discuţiei publice. Procurorul general Katzenbach a arătat-o limpede în conferinţa sa de presă de la Chicago. El nu echivalează agitaţia antirăzboinică cu trădarea ; de asemenea, el nu crede că aceste proteste din partea studenţilor prezintă „vreun pericol clar şi actual pentru securitatea Statelor Unite". Remarcile sale calme contrastează cu strigătele sălbatice de pe colina Capitoliului şi din alte părţi. Şi ne putem aştepta la multe altele de acest fel.

Johnson este îngrijorat de „lipsa de înţelegere" în legătură cu ceea ce noi încercăm să facem în Vietnamul de sud. El pare să sugereze că dacă fiecare american loial ar şti ceea ce ştie preşedintele, el ar fi de acord cu preşedintele. Dar lucrurile nu stau aşa. Ştiind prea bine ceea ce încercăm să facem în Vietnam, persoane bine informate se opun încercării noastre sau obiectează în privinţa felului în care vrem să o facem. Războiul nedeclarat din Vietnam a afectat conştiinţele unei părţi influente şi care gîndeşte, iar temerile şi neîncrederea ei nu pot fi „smulse din rădăcini", aşa cum a cerut senatorul Proxmire. De asemenea, protestul ei nu este „produsul conducerii comuniste", aşa după cum crede dl Lausche din Ohio. De asemenea, conducătorii lor nu sînt aşa cum crede senatorul Kuchel „vicioşi, înveninaţi, josnici". Se poate face mai curînd o paralelă, deşi nu exactă, cu felul în care intelectualii francezi au răspuns la războiul brutal dus de francezi împotriva algerienilor. Neliniştea care domneşte în S.U.A. în legătură cu Vietnamul nu a fost provocată de comunişti sau alţi propagandişti, ci de fotografii şi reporterii presei americane. Văzînd fotografiile şi citind telegramele lor, un număr considerabil de americani sînt convinşi că politica de teroare (bombardamente cu napalm, atacurile aeriene masive şi distrugerea satelor, torturarea membrilor Vietcongului) nu este justificată de nici o „ameninţare" la adresa intereselor noastre naţionale. Aceasta se aplică cu şi mai multă forţă atacurilor americane asupra nordului.

Părerea lui Paul Booth, secretarul naţional al Asociaţiei „Studenţii pentru o societate democratică", este că Vietcongul departe de a fi un „inamic", luptă într-un „război legitim de eliberare". Dar nu este nevoie să adopţi opinia lui despre război pentru a crede aşa cum crede şi revista *New Republic*, că este momentul ca Washingtonul să se pronunţe clar şi explicit pentru încetarea focului, să înceteze bombardamentele asupra nordului şi să accepte necesitatea convorbirilor cu reprezentanţii politici ai Vietcongului. Preşedintele poate fireşte găsi şi altă cale de a ajunge la Vietcong decît bombardarea locurilor unde el poate (sau nu) să se ascundă. Cei care spun, ca Arthur Schlesinger jr. şi alţii, că deşi noi nu ar fi trebuit niciodată să intrăm în acest război, acum dacă am intrat „trebuie să îl continuăm", spun de fapt că sîntem obligaţi să ducem mai departe erorile trecutului.

Ce se întîmplă cu campania de „eschivare de la recrutare" ? Fireşte, Administraţia poate recurge la un răspuns mai bun pentru protestul conştient decît trimiterea a şase agenţi ai F.B.I. spre a aresta pe un pacifist catolic, David J. Miller, pentru că a dat foc ordinului său de chemare.

La bază, demonstraţiile de pace nu sînt îndreptate împotriva recrutării. Ele sînt îndreptate împotriva războiului şi sînt organizate de oameni care sînt profund îngrijoraţi pentru ţara lor. Faptul esenţial este următorul : de aproape 9 luni Statele Unite bombardează Vietnamul, ucid, mutilează, lasă fără cămin mii de asiatici.

mondo nuovo
ROMA

TEZELE CONGRESULUI P.S.I.U.P.

Săptămînalul Mondo Nuovo **a publicat tezele Partidului Socialist Italian al Unităţii Proletare în vederea primului congres naţional al P.S.I.U.P., care se va desfăşura la Roma între 16 şi 19 decembrie. Printre altele, în teze se spune :**

EPOCA în care trăim este epoca socialismului ; valabilitatea, necesitatea şi superioritatea soluţiilor socialiste reies din datele obiective ale realităţii contemporane în Italia şi în întreaga lume. Forţele imperialiste sînt slăbite şi constrînse să facă uz tot mai mult de intervenţii militare şi de agresiuni directe, pentru a-şi menţine dominaţia în diferite părţi. Politica Statelor Unite a creat noi contradicţii care influenţează în mod hotărîtor relaţiile dintre ţările capitaliste precum şi relaţiile ţărilor capitaliste cu ţările socialiste şi cu „lumea a treia". Dezvoltarea capitalismului monopolist în ţările capitaliste avansate din punct de vedere economic, printre care şi Italia, agravează contradicţiile sistemului şi face ca bazele acestuia să devină instabile. Criza şi falimentul social-democraţiei, ale cărei sarcini s-au redus la cea de administrator al societăţii capitaliste şi de instrument de represiune imperialistă, confirmă validitatea funcţiei pe care P.S.I.U.P. o acordă partidului, componentă necesară socialistă şi unitară a mişcării de clasă, instrument de luptă pentru socialism.

(...) Actuala fază politică este caracterizată de existenţa centrului-stînga. Acesta

→

Ziarul The New York Times **a publicat, în suplimentul său ilustrat, fotografiile de mai sus pe care le consideră tipice pentru modul în care îşi exprimă opinia publică din S.U.A. protestele împotriva acţiunilor americane în Vietnam : „Stop războiului din Vietnam", „De ce trebuie să plîngă mamele ?", „S.U.A., jos mîinile de pe Asia", „Pentru ce trebuie să bombardăm Vietnamul ?"**

este o forță politică în contradicție cu interesele și perspectivele mișcării muncitorești. În actuala situație economică, centru-stînga este proiectat să restabilească funcționarea mecanismului capitalist de acumulare, să favorizeze îngrămădirea dinamicii salariilor prin politica veniturilor, să întărească sistemul capitalist. Acceptarea acestei politici de către Partidul socialist italian constituie faptul cel mai grav.

(...) Dezvoltarea capitalistă a Italiei duce la noi contradicții. Asupra dezvoltării Italiei își manifestă influența și contradicțiile între statele capitaliste ; acestea au un rol și în ce privește gradul diferit de dezvoltare a capitalismului american și a celui european. Stadiile diferite de dezvoltare sînt cauza opozițiilor și rezistențelor față de presiunea americană pentru integrarea zonei capitaliste, care a dus la criza Pieței comune, la dificultățile tratativelor între C.E.E., A.E.L.S. și Statele Unite și au scos în evidență dezechilibrul monetar bazat pe dolar.

(...) Agresiunea împotriva Cubei, războiul din Vietnam, intervenția în Republica Dominicană constituie manifestările cele mai recente ale politicii care nu renunță la acțiuni subversive, șantaj și corupție. Opoziția față de politica americană crește în rîndurile forțelor socialiste, ale opiniei publice democratice și chiar în unele guverne atlantice : aceasta a dus la criza Pactului atlantic și a Pieței comune.

(...) Posibilitatea împiedicării tragediei unui conflict nuclear se bazează pe noi relații internaționale : este necesară o angajare permanentă în lupta împotriva imperialismului pentru o coexistență bazată pe independența popoarelor și pe dreptul lor de a alege o orînduire socialistă.

(...) Pacea depinde însă de relații politice noi, de recunoașterea noilor realități istorice, ireversibile. (...) Lupta pentru a face ca Italia să iasă din N.A.T.O. devine tot mai importantă și mai actuală. Are de asemenea o importanță deosebită lupta pentru realizarea neutralității statului italian și lupta pentru crearea unei neutralități active care să dea țării noastre o nouă funcție europeană și internațională. Această luptă trebuie să se alăture luptei împotriva întregului dispozitiv militar și politic al N.A.T.O., împotriva forțelor reacționare pe care se sprijină ele în Europa, împotriva bazelor din Marea Mediterană, care amenință pacea și duc la oprimarea popoarelor și la sufocarea aspirațiilor democratice.

În ce privește situația din Italia, lupta împotriva centrului-stînga constituie sarcina actuală a acțiunilor de clasă și un moment al luptei împotriva capitalismului. (...) Unitatea organică a mișcării muncitorești nu este un obiectiv abstract și izolat, ci o parte integrantă a noii strategii a mișcării de clasă ; partidul unic de clasă este punctul de sosire și nu punctul de plecare în Italia. P.S.I.U.P. continuă cu tot devotamentul politica de unitate cu comuniștii.

Lupta din anii viitori va fi caracterizată tot mai mult de contrastul între soluțiile autoritare prin substanța lor și soluțiile socialiste.

stern

HAMBURG

ÎNVINGĂTORI ȘI ÎNVINȘI

DUPĂ ÎNCHEIEREA bătăliei pentru realizarea coaliției guvernamentale de la Bonn, Barzel, șeful grupului parlamentar creștin-democrat, a declarat : „Nu există nici învingători, nici învinși". A fost fără îndoială un cuvînt politic bine ales, plin de tact, împăciuitor și — deoarece trebuie să-l socotim și pe Barzel în rîndurile învingătorilor — chiar generos ; dar desigur că nu acesta este adevărul : există și învingători și învinși.

Schröder și Mende urmau să fie înlăturați. Dar după ce fumul pulberii de pușcă s-a risipit, s-a văzut că ambii au rămas totuși pe poziție. Deci ei, cel puțin, nu se numără printre învinși.

Pe de altă parte, a fost evident că Adenauer, Strauss și Lübke doreau să-i scoată pe Schröder și Mende din posturile lor. Aceasta nu le-a reușit, atacul lor a fost respins ; ba, dacă e s-o spunem pe șleau, au fost învinși. O dată cu ei, și Krone, Guttenberg și Kiesinger, care uneori participaseră la ofensiva eșuată.

Pentru Adenauer a fost probabil ultima sa bătălie. Și se poate spune că acum — și de-abia acum — puterea și aureola marelui bătrîn au fost definitiv sfărîmate. Și încercarea lui Lübke, aceea de a evada din „martiriul politic" al primului demnitar condamnat a fi numai spectator, a eșuat probabil definitiv. Strauss și ai săi mai rămîn însă în cursă. El însuși a obținut premiul de consolare al unui fel de declarații de onoare. Dar nu trebuie să ne lăsăm înșelați. Și el a pierdut o bătălie — nu este prima — iar limitele, atît ale puterii U.C.S. cît și ale talentului politic al conducătorului său, au devenit mai evidente ca oricînd înainte. În urmă cu patru ani, Strauss, în alianță cu Erhard și cu Mende, punea la cale prăbușirea lui Adenauer ; de data aceasta în alianță cu Adenauer și Lübke a pus la cale prăbușirea lui Schröder și a lui Mende ; în ambele cazuri fără succes. De două ori el a fost unul din cei învinși ; și în timp ce, acum patru ani, ghinionistul a fost Mende, de data aceasta Strauss este propriu-zis cel ce pierde. Talentele sale politice au fost de data aceasta mai puțin vizibile decît slăbiciunile sale politice : irascibilitatea, pripeala nesăbuită, tendința spre vorbe mari, lipsa de măsură. E greu ca, după această ultimă probă a talentului său, să ni-l mai închipuim pe Strauss în postul de viitor cancelar federal.

În schimb, se prea poate ca în perspectivă Barzel să apară ca învingătorul propriu-zis al bătăliei din octombrie de la Bonn. Faptul comic este că învinșii pot fi deslușiți mult mai limpede decît învingătorii.

Morții și răniții rămași pe cîmpul de bătaie pot fi identificați cu precizie. Dar cine și ce anume i-a lovit nu reiese la fel de limpede. Desigur, în final Mende a dat o bătălie proprie și trebuie să i se recunoască o victorie personală (care prezintă însă și caracteristica unei victorii à la Pyrrhus) ; dar Schröder, de exemplu, nu a fost văzut luptînd. Erhard, se spune, l-a susținut ; dar la drept vorbind nici Erhard nu a fost văzut luptînd : el a deținut oarecum rolul regelui din jocul de șah, al figurii care în nici un caz nu trebuie să fie pierdută și în jurul căreia toți se grupează pentru a-l apăra. Dar cine s-a îngrijit de această grupare și cine a mutat figurile ? Oricum, omul care la fiecare antract a ieșit în fața cortinei,

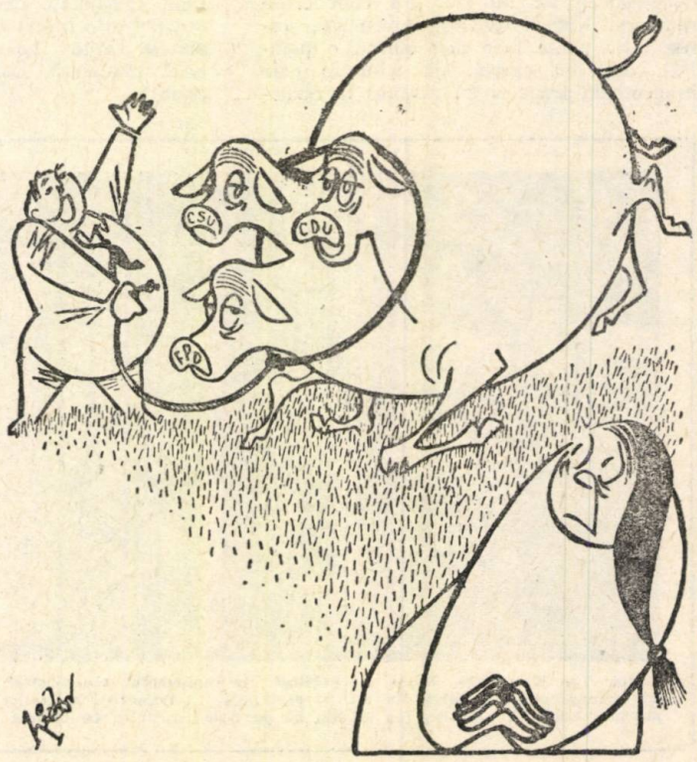

Guvernul vest-german văzut de caricaturistul Hicks de la DIE WELT din Hamburg

Studenţii din Columbia au organizat demonstraţii, cerînd guvernului sporirea fondurilor bugetare alocate pentru învăţămînt. În cursul manifestaţiilor s-au produs ciocniri cu forţele armate guvernamentale

sigur de sine şi cu gesturi de regizor, a fost în orice caz Barzel; dacă *a fost* sau nu învingător e greu de spus; în orice caz, el *apare* ca învingător.

Ce anume a decis bătălia? Mai puţin strategia superioară a apărătorilor cît lipsa de plan a atacanţilor. Nu numai că fiecare din ei viza un alt adversar ca ţintă principală, dar mai mult: nici unul nu era dispus să rişte totul; pînă la urmă toţi au blufat. Lui Lübke nu i se poate face un reproş din aceasta; un conflict constituţional, legat de postul de preşedinte federal, este un lucru serios, şi pentru Lübke pledează faptul că în cele din urmă s-a retras singur; desigur că ar fi fost mai bine ca în aceste împrejurări să se abţină dinainte. Dar ceilalţi participanţi nu au o asemenea scuză. O schimbare de coaliţie este ceva normal şi fiecare din cei trei parteneri ai disputatei coaliţii de la Bonn ar fi putut alcătui o majoritate şi cu partidul social-democrat. Chiar şi Strauss ar fi avut o şansă la Wehner.

Dar o coaliţie cu partidul social-democrat era tabu pentru toţi. Partidul social-democrat a fost tot timpul izolat ca un ciumat.

Cu aceasta, însă, învinşilor bătăliei politice din octombrie li se adaugă şi alţi doi: Wehner şi Erler. Nu rezultatul dezamăgitor al alegerilor, ci însăşi această boicotare totală a partidului social-democrat de către toţi politicienii burghezi, chiar în cazul celor mai grele certuri între partidele burgheze frăţeşti, înseamnă înfrîngerea definitivă a politicii sale. Doar această politică era îndreptată spre unicul scop de a deveni un partener de coaliţie pentru partidele burgheze. Or, această politică nu a dus la nimic. Acum, social-democraţii se găsesc puşi în faţa faptului că pentru partidele burgheze nimic nu îi poate transforma în parteneri — şi cu atît mai puţin lipsa de caracter. Din acest fapt trebuie trase concluzii; concluzii politice şi personale. Cu prilejul acestei bătălii a primit lovituri grele şi partidul social-democrat, care nu a avut voie să participe la ea; şi el trebuie să îngroape cîteva cadavre politice.

Sebastian HAFFNER

COMBAT

PARIS

ÎNGRIJORARE LA BONN

OBSERVATORII vest-germani consideră aproape în unanimitate că recentele convorbiri franco-sovietice consacră, de fapt, o stare de lucruri caracterizată printr-un divorţ între Paris şi Bonn, divorţ cu atît mai profund cu cît este disimulat.

Niciodată politica franceză nu a fost atît de îndepărtată de aceea a guvernului vest-german. La începutul convorbirilor purtate de ministrul francez în U.R.S.S., cercurile vest-germane afişaseră o totală detaşare: „Am fost consultaţi, spuneau ele. Pînă la urmă, aceste convorbiri nu vor aduce absolut nimic concret". Dar aşa cum se întîmplă adeseori în asemenea cazuri, aceste afirmaţii sînt exacte numai în parte.

Două lucruri au reţinut în primul rînd atenţia cercurilor vest-germane.

1) Convorbirile inaugurează contacte regulate între U.R.S.S. şi Franţa.

2) Problema germană a ocupat un loc central în aceste convorbiri, lucru pe care-l dovedeşte comunicatul final, din care s-a remarcat în mod cu totul special pasaiul care califică U.R.S.S. şi Franţa drept „puteri europene".

După părerea a numeroşi conducători vest-germani convorbirile franco-sovietice marchează în realitate o cotitură în politica externă franceză: Moscova şi Parisul sînt de acord pentru a respinge orice formă de forţă nucleară atlantică şi pentru a considera linia Oder-Neisse drept frontiera definitivă a R. F. Germane.

Ca o consecinţă, Bonnul aşteaptă încă şi mai mult de pe urma viitoarei întîlniri Erhard-Johnson.

→

REFLECTOR

Toamnă neliniştită în Japonia

Partidele de opoziţie din Japonia doresc să folosească cea de-a 50-a sesiune extraordinară a parlamentului pentru o încercare de forţă cu guvernul. Prilejul îl oferă acordul privind Tratatul dintre Japonia şi Coreea de sud, a cărui ratificare constituie punctul principal al sesiunii ce va dura pînă la mijlocul lunii decembrie. Socialiştii şi comuniştii şi-au propus să împiedice prin toate mijloacele adoptarea acestui acord. Opoziţia intenţionează să organizeze din nou demonstraţii de masă ca acelea care au avut loc în 1960, cînd a fost încheiat acordul de securitate între guvernul japonez şi cel american. Este adevărat că socialiştii şi comuniştii duc campanii separate, dar ambele partide intenţionează să organizeze o zi de demonstraţii de masă comune împotriva acordului cu Coreea de sud. Opoziţia este sprijinită de Consiliul General al Sindicatelor japoneze, care numără 4,2 milioane de membri; acesta declară că „politica de război" a guvernului Sato trebuie combătută cu toate mijloacele posibile.

Amintirea anului 1960 mai stăruie în Japonia în aşa măsură, încît şi oamenii calmi devin nervoşi. Caracterul dur şi înverşunat al conflictului care a avut loc atunci şi care a constrîns guvernul să revoce vizita fostului preşedinte Eisenhower mai este şi astăzi un coşmar. Dacă opoziţia anunţă că va face toate eforturile pentru a întrece demonstraţiile din 1960, este lesne de înţeles de ce discuţiile politice care au loc acum în Japonia sînt dominate de sentimente contradictorii. Guvernul adoptă o atitudine aparent optimistă. El porneşte de la presupunerea că acordul încheiat cu Coreea de sud nu ar stîrni atîta interes în rîndurile opiniei publice ca tratatul de securitate încheiat odinioară cu S.U.A.

Argumentele opoziţiei împotriva acordului încheiat între Japonia şi Coreea de sud corespund principiilor fundamentale ale partidelor opoziţioniste. Socialiştii afirmă că acordul constituie o parte componentă a poticiei militare americane în Asia. Japonia, Coreea de sud şi Taivanul urmează să fie organizate într-un front anticomunist, într-o organizaţie a nord-estului asiatic care să se asemene cu N.A.T.O. În afară de aceasta, partidele opoziţioniste resping acordul, deoarece acesta adînceşte, după părerea lor, scindarea Coreei. Al treilea argument este că prin el „capitalul monopolist japonez" doreşte să încerce din nou să cîştige supremaţia economică asupra vechii sale colonii, Coreea.

Heinz STADLMANN

(Din **Frankfurter Allgemeine**)

Declaraţiile lui Dean Rusk

Secretarul de stat Dean Rusk a declarat la 5 noiembrie că un comandament aliat integrat este esenţial pentru menţinerea trupelor S.U.A. în Europa.

Declaraţiile lui Rusk, făcute la o conferinţă de presă, au implicat în mod limpede faptul că problema integrării nu a putut fi negociată cu preşedintele de Gaulle al Franţei care este în favoarea unei coaliţii mai puţin strînse. Secretarul de stat şi-a susţinut argumentele în termeni strict militari. El a promovat însă în mod clar obiectivul politic de a menţine de partea Washingtonului în această controversă Germania occidentală şi alţi aliaţi.

Discuţiile cu privire la integrare în cadrul N.A.T.O. au devenit simbolul unui dezacord mai larg cu privire la rolul viitor al Statelor Unite în Europa. Francezii afirmă că planificarea aliată comună în ceea ce priveşte folosirea trupelor şi armelor destinate N.A.T.O. tinde să perpetueze dominaţia americană şi britanică asupra Europei occidentale. Parisul este în favoarea unei alianţe mai tradiţionale, pornind de la forţe controlate pe plan naţional şi a făcut aluzie la o retragere din N.A.T.O. în cazul cînd acesta nu va fi reorganizat.

Comentînd problema integrării, Rusk a speculat în mod făţiş punctul de vedere al vest-germanilor care se opun oricărei reduceri a forţei de 320 000 de oameni pe care Statele Unite au pus-o la dispoziţia N.A.T.O.

(Din **New York Times**)

La Bonn se înmulțesc apelurile adresate cancelarului ca acesta să se arate ferm și precis față de președintele american. I se recomandă să-i supună lui Johnson propuneri concrete, clar definite, în domeniul strategiei nucleare.

În același timp, se consideră că S.U.A. sînt dispuse să caute o soluție care ar putea fi aceea de a acorda Germaniei occidentale un fel de drept de consultare în privința utilizării armei atomice. În ce măsură acest drept va avea un caracter formal, menit să satisfacă Bonnul ? În ce măsură va reprezenta el o realitate ? Acestea sînt întrebările ce se pun în R.F.G. Întreaga politică europeană din lunile viitoare depinde de răspunsul ce se va da acestor întrebări.

De asemenea, și viitorul guvernului Erhard se joacă pe această problemă. Este aproape sigur că președintele Johnson va reuși să cîștige timp, abținîndu-se să-l lovească frontal pe cancelarul Erhard. Este iarăși posibil ca el să prezinte propuneri concrete cu privire la reforma N.A.T.O. Totuși, există în R.F.G. și chiar în sînul partidelor guvernamentale, germani care pregătesc o politică de schimb pentru ziua în care se va constata oficial că Ludwig Erhard nu a reușit să obțină de la S.U.A. ceea ce Bonnul așteaptă de la aliații săi, adică arma atomică.

Roger QUERCY

jeune afrique

TUNIS

„NU SÎNTEM SINGURI"

Cu prilejul recentei vizite făcute la Paris de cunoscutul conducător al populației de culoare din S.U.A., Martin Luther King, laureat al Premiului Nobel pentru pace, un redactor al revistei Jeune Afrique, **Mustapha Tlili, i-a luat un interviu din care reproducem :**

Întrebare : Dr. King, acțiunea dv. este oare exclusiv o acțiune cetățenească americană, sau sînteți de părere că lupta dv. împotriva segregației rasiale se unește cu lupta tuturor asupriților și cu cea a africanilor în special ? Vă simțiți oare aproape de africani ?

Răspuns : Problemele noastre sînt asemănătoare. Luptăm împotriva segregației și pentru dreptul negrilor la demnitate, libertate și egalitate, iar frații noștri africani luptă pentru independența lor. De fapt, nu există o deosebire de fond între segregație și colonialism. Ambele sisteme se bazează pe exploatarea economică și pe dominația politică. Nemulțumirea care mocnește în America și în alte părți este același strigăt de disperare și de revoltă pe care masele dezmoștenite din alte părți ale lumii nu și-l pot înăbuși. Vîntul care a suflat în ultimii ani asupra istoriei a adus o speranță nouă, orizontul se luminează, apar perspective noi. Mulți dintre frații noștri din Africa și Asia au scuturat jugul asupririi. Am fost martorii acestei ascensiuni a independenței africane. Lupta actuală a negrilor din S.U.A. nu este decît un alt capitol al acestei istorii neterminate, ea face parte integrantă din lupta mondială de proporții mai mari care este lupta oamenilor pentru dreptate.

Mă întrebați dacă ne simțim aproape de africani. Ei sînt frații noștri din partea cărora așteptăm neîncetat încurajare în lupta noastră. Așteptăm mult din partea lor, deoarece astăzi presiunea pe care o pot exercita ei în calitate de state independente asupra guvernului S.U.A. și a opiniei americane poate schimba și cursul luptei noastre.

Întrebare : Cum concepeți marșul dv. asupra orașului Chicago și ce speranți de pe urma lui ?

Răspuns : Nu trebuie să vedem în incidentele din Chicago și din Harlem o problemă strict rasială. Ele dovedesc că criza nu s-a limitat la Sud și că legile privind drepturile cetățenești nu au rezolvat problema instituțională. Rămîn șomajul, mizeria și amărăciunea acelora care continuă să aibă un statut de paria în societatea americană. Această criză este de esență socială ; este o adevărată luptă de clasă, o luptă a săracilor, a dezmoșteniților împotriva celor avuți. Numai la Chicago există 60—100 de mii de șomeri negri.

Vom ocupa în mod pașnic birourile de plasare. Îi vom organiza pe șomeri. Dar nu ne vom lăsa intimidați. La început ne vom bizui pe apelurile noastre pașnice ; dacă ele nu vor fi suficiente, vom recurge la acțiuni. Sînt convins că, în orice caz, vom învinge, așa cum am învins și în Sud.

Întrebare : Dr. King, prezența dv. la Paris dovedește că intenționați să lărgiți orizonturile dezbaterii. De acum înainte puneți problema segregației rasiale într-un context mondial. Ce așteptați de fapt din partea opiniei publice mondiale ?

Răspuns : Astăzi negrii care luptă în S.U.A. nu mai sînt singuri în lupta împotriva nedreptății. Și alte popoare au luptat și și-au redobîndit demnitatea. Popoarele frățești din Africa și Asia și-au dovedit forța și curajul. Or, S.U.A. le propun astăzi colaborarea și ajutorul lor. Dar cum ar putea S.U.A. să propună în continuare ajutorul lor altor popoare, atunci cînd democrația nu constituie încă o realitate în țara noastră ? Nu sîntem singuri, astăzi lumea este suficient de mică pentru ca destinele popoarelor să devină interdependente. America nu poate propune celorlalți un ideal de dreptate atîta timp cît groaznica istorie a americanilor negri nu a luat sfîrșit.

SAAR

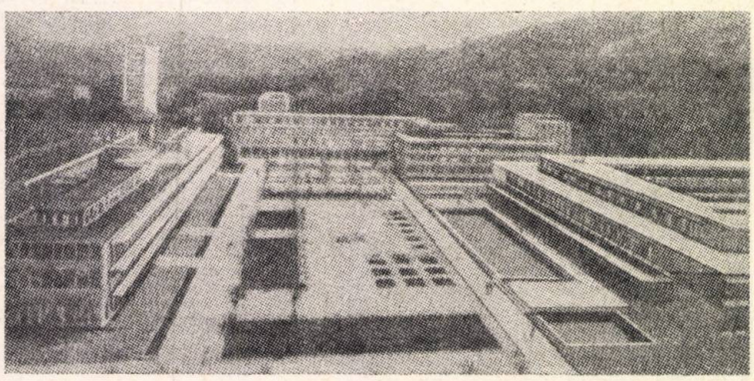

Universitatea din Saarbrücken

„Noi saarezii ne considerăm o punte între Franța și Germania". Iată ce declara o înaltă oficialitate a guvernului statului Saar, fruntaș în promovarea cuiturii franceze în acest colț occidental al Germaniei occidentale, înghesuit lîngă frontiera cu Franța.

Populația Saarului arată în mod neîndoielnic că din punct de vedere politic este germană. Ea a dovedit acest lucru în 1955, cînd 67,71 la sută din locuitori au votat de fapt pentru realipirea la R.F. Germană, de care Saarul fusese desprins după cel de-al doilea război mondial.

Dar din punct de vedere cultural saarezul continuă să încline spre Mariana. Limba franceză este obligatorie în toate școlile elementare din Saar. Acest lucru este unic în Republica Federală Germană. În toate celelalte zece landuri se predă engleza.

Saarul, cel mai mic land (stat) din Republica federală, are o universitate. „La universitatea noastră — a declarat o oficialitate saareză — șapte catedre au profesori francezi, care predau în franceză". Studenții de la universitatea din Saar pot căpăta o licență recunoscută în Franța. Acest lucru este de asemenea unic în Germania occidentală.

Afinitatea pentru ceea ce este francez depășește cultura. Comerțul dintre acest mic land și Franța reprezintă 24 la sută din întreg comerțul franco—vest-german.

Acest aflux de mărfuri este promovat de „Tratatul Saarului", tratat special permițînd ca anumite produse franceze și saareze — printre care brînzeturi, vinuri, textile, unele mașini — să treacă reciproc frontiera fără taxe vamale. Tratatul a fost semnat de Franța și de Saar, cu aprobarea guvernului federal de la Bonn. Este încă un caz de statut unic al Saarului. Gospodinele franceze care locuiesc în apropierea frontierei cumpără în Saar unele mărfuri mai ieftin decît în Franța. Un vest-german plătește un automobil francez în Saar mai puțin decît oriunde în Germania occidentală.

Comerțul Saarului este îndreptat spre vest, în direcția Franței și a Luxemburgului. Deși parte a Republicii federale, Saarul este izolat de piața vecină din sudul Germaniei occidentale din cauza comunicațiilor dificile. La cererea oamenilor de afaceri locali, guvernul Saarului insistă de ani de zile pe lîngă guvernul federal să construiască un canal care să lege Saarbrücken de Ludwigshafen, port la Rin. Un asemenea canal, cu o lungime de 80 de mile, ar folosi de asemenea landului Renania-Palatinat, pe teritoriul căruia ar trece.

Sistemul de căi ferate vest-german, proprietate federală, a încercat să fie de folos — și să-și apere viitoarea situație — reducînd tarifele la transporturile spre și dinspre Saar. Noile tarife au intrat în vigoare la 1 iulie 1964. Saarezii nu consideră că aceasta poate înlocui un canal. Tarifele la căile ferate, afirmă ei, pot fi majorate oricînd. Un canal ar fi permanent.

Potrivit dr. Röder, autoritățile federale au acceptat în principiu să construiască un canal Saar-Pfalz. În ce le privește, oficialitățile saareze au întocmit studii privitoare la construcție. Dar s-ar putea să mai treacă mult timp pînă cînd șlepurile vor străbate frumoasa regiune viticolă din Renania-Palatinat, transportînd produsele saareze spre Rin.

Harry B. ELLIS
(Din **The Christian Science Monitor**)

ПОЛИТИКА
BELGRAD

VIZITA LUI ALDO MORO ÎN IUGOSLAVIA

LA 8 NOIEMBRIE a sosit la Belgrad președintele guvernului italian, Aldo Moro. Evenimentul este apreciat ca un moment important în viața celor doi vecini adriatici.

Relațiile iugoslavo-italiene s-au dezvoltat rodnic în cursul ultimului deceniu. În perioada care s-a scurs, Iugoslavia și Italia au încheiat 180 de acorduri diferite care se referă la toate domeniile de colaborare. Este vorba de doi parteneri care colaborează mult în domeniul schimburilor comerciale externe. Importul și exportul înregistrează o creștere neîntreruptă : volumul schimburilor comerciale în ultimii zece ani a sporit în medie cu 10—15 la sută. Un progres deosebit în acest domeniu a fost realizat începînd din anul 1963, cînd Italia a liberalizat în mare măsură importurile din Iugoslavia, ceea ce este o dovadă în plus că comerțul internațional se poate dezvolta nestingherit numai cu condiția înlăturării barierelor artificiale.

Colaborarea economică dintre cele două țări nu se mai bazează pe concepția clasică a economiilor complimentare. Succesele obținute în domeniul industrializării au permis să se depășească acea fază cînd Iugoslavia era un exportator de produse agricole, materii prime și semifabricate. Astăzi se poate vorbi despre o cooperare modernă între cele două industrii pe baza unor analize minuțioase a necesităților Italiei și Iugoslaviei, adică despre o colaborare la nivel mai înalt care corespunde stadiului de dezvoltare a ambilor parteneri. Rezultatele obținute pînă acum sînt încurajatoare și întăresc încrederea că aceasta este calea ce trebuie urmată în viitor.

Și în alte domenii au fost obținute rezultate satisfăcătoare. Iugoslavia și Italia au relații financiare și de credit dezvoltate, colaborează bine în domeniul cultural și turistic.

Într-un cuvînt, relațiile iugoslavo-italiene sînt bune pe multe planuri. Dar aceasta nu înseamnă nicidecum că ele nu pot fi și mai bune și că trebuie să ne mulțumim doar cu cele realizate pînă acum. În fața Italiei și a Iugoslaviei stă sarcina de a dezvolta și mai mult colaborarea. Convorbirile care vor fi purtate la Belgrad de conducătorii de stat iugoslavi și italieni vor fi consacrate tocmai acestei probleme.

Schimbul de păreri asupra problemelor internaționale dintre cei doi parteneri va fi fără îndoială interesant, plin de conținut și util, mai ales ținînd seama de faptul că Iugoslavia și Italia, ca membre ale O.N.U., au destule elemente comune în punctele lor de vedere privind unele probleme mondiale și că se călăuzesc după năzuința comună de a contribui la stabilitatea și înțelegerea internațională.

D. TRAILOVICI

PARIS MATCH

„PREOȚI LA LUCRU"

PREOȚI în uzină. Nu mai sînt numiți preoți-muncitori, ci preoți la lucru. Știrea, venită de la Roma, a explodat ca o bombă. Totuși, unii o așteaptă de un an.

Sîmbătă 23 octombrie, la începutul după-amiezii, la Roma, aproape toți episcopii Franței (sînt în număr de 116) sînt întruniți pentru adunarea lor ple-

→

La Accra (Ghana) de-a lungul șoselelor sînt înșirate placarde pe care scrie „Africa trebuie să fie liberă"

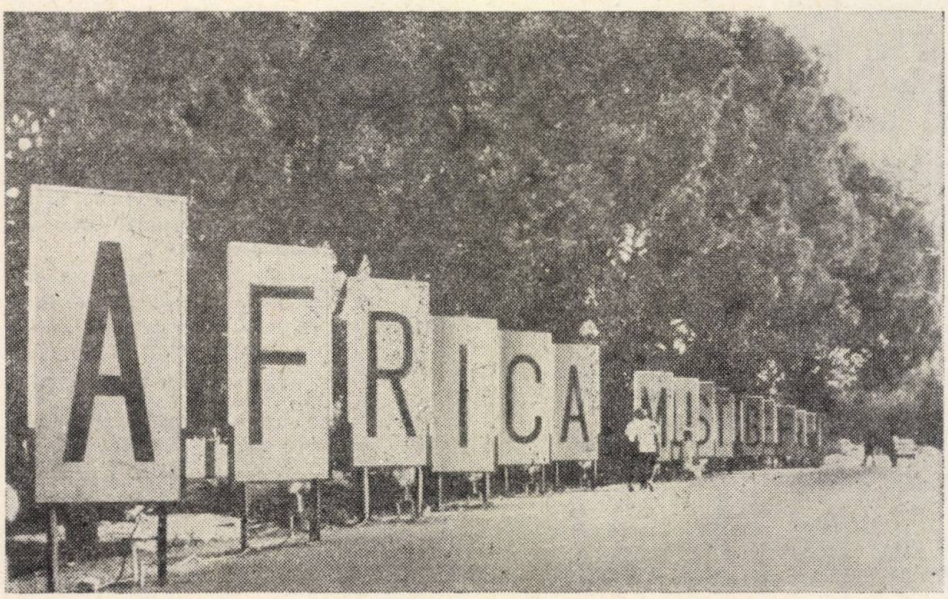

REFLECTOR

Reculegere și politică

Prima săptămînă din noiembrie este închinată, în întreaga Italie, morților. Tradiționala sărbătoare cunoscută sub numele de „Ziua morților", cînd cimitirele sînt înțesate de familiile care depun flori pe mormintele rudelor, este urmată imediat de sărbătorirea, la 4 noiembrie, a sfîrșitului primului război mondial ; depunerea de către președintele Saragat a unei coroane pe mormîntul soldatului necunoscut a fost prima dintr-o serie de ceremonii asemănătoare în toate orașele și satele.

În ambele zile, birourile și fabricile sînt închise. Pentru a face față mulțimilor ce se îndreaptă spre cimitire, intrările principale sînt prevăzute cu bariere și autoritățile locale organizează servicii speciale de autobuze. Atunci cînd mulțimile părăsesc cimitirele, ele lasă în urma lor un imens strat de flori pe toate mormintele. Numai la Roma s-au vîndut în această perioadă 2 milioane de crizanteme.

Sînt onorați martirii, ca de exemplu ostaticii împușcați de hitleriști în subteranele din Ardeatine, în apropiere de Roma ; iar mormintele cetățenilor de vază ca de exemplu romancierul Manzoni la Milano sau Garibaldi la Roma sînt decorate pe cheltuiala autorităților locale.

Este vorba de o mișcare de masă care are drept principal scop vizitarea cimitirelor, dar, în afară de aceasta, se desfășoară în general ca și celelalte sărbători publice, poate doar ceva mai în liniște.

Obiceiurile diferă după regiune. La Palermo, se respectă mai departe tradiția de a se da daruri copiilor, daruri care sînt ascunse în casă, chipurile de către rudele moarte și care trebuie găsite de către copii. Din nu se știe ce motive, există tendința ca acestea să fie instrumente muzicale sau arme și în partea veche a orașului, îndeosebi, sunetul strident al unei trompete de copil sau zgomotul unui revolver-jucărie înseamnă că încă un copil a descoperit jucăriile lăsate de o mătușă moartă sau de vreun alt membru decedat al familiei.

O personalitate proeminentă a partidului creștin-democrat, folosind ziua morților, a cerut la conferința de la Sorrento o reformă a disciplinei interne a partidului de guvernămînt, care, a declarat el, permite ca numele membrilor decedați să rămînă mai departe pe listele partidului — și de asemenea permite să fie reînnoită în mod regulat calitatea de membri a acestora — pentru a menține la o cifră ridicată numărul membrilor partidului. Una dintre propunerile de reformă a fost aceea ca morții să fie înlăturați de pe listele membrilor activi.

Acest obicei de a folosi săptămîna de la începutul lunii noiembrie pentru a se ocupa de unele probleme pămîntești, cum ar fi organizarea partidelor politice, a luat anul acesta o amploare mai mare decît anul trecut. Motivul este că partidul de guvernămînt a hotărît că această săptămînă este foarte potrivită pentru a-și ține conferința și această hotărîre în sine a provocat o serie de discuții asupra întregii probleme a funcționării partidelor politice și Parlamentului.

Într-o mai strînsă legătură cu semnificația acestor zile sînt protestele reînnoite ale supraviețuitorilor invalizi ai celor două războaie mondiale, care susțin că guvernul a încălcat în permanență promisiunile sale de a le spori pensiile, oferind în această privință justificări inacceptabile dacă se ține seama de angajamentele sale și de tendința sa de a spori cheltuielile în alte domenii. Principala asociație națională a invalizilor de război a hotărît să nu participe la ceremoniile oficiale de la 4 noiembrie în cinstea morților celor două războaie. Asociația națională a invalizilor de război, cu 400 000 de membri, a publicat un apel cerînd opiniei publice să sprijine cererile lor pentru un tratament mai bun.

(După **The Times**)

nară anuală. Ei au părăsit sala subterană de la Saint-Louis-des-Français, în care se întrunesc de obicei, în favoarea unui amfiteatru al colegiului Bellarmin, în plin centrul Romei.

Dintre diferitele probleme tratate, una reține atenția tuturor : de acord cu Sf. Scaun, episcopii Franței își propun să autorizeze un mic număr de preoți să muncească cu program complet în uzine și pe șantiere. Această autorizație este dată pe o perioadă de trei ani.

Catolicii francezi sînt unanimi : este vorba de un mare eveniment. El apare la 12 ani după interzicerea de către Roma a preoților-muncitori. Pius al XII-lea și Sf. Oficiu socotiseră atunci de datoria lor să pună capăt acestei experiențe. Ei fuseseră îngroziți de citirea unui dosar copleșitor trimis de Nunțiul din Paris. „Acești preoți sînt toți comuniști" — spunea autorul acestui raport, care nu era altul decît Angelo Roncalli, viitorul Ioan al XXIII-lea.

Totul începe într-o zi a anului de dizgrație 1943. În plină ocupație, doi preoți, abatele Godin și abatele Daniel, publică „Franța, țară a misiunii". Această carte dezvăluie că Franța, fiica mai mare a Bisericii, este o „țară păgînă".

În fața acestei dezvăluiri, cardinalul Suhard, pe atunci arhiepiscop de Paris, nu ezită. El creează Misiunea din Paris, pe care o însărcinează să facă prezentă Biserica în masele proletare „păgînizate".

Apare o nouă rasă de preoți.

În această „experiență" pe care Roma o autorizează, totul este departe de a fi perfect. Roma observă și așteaptă.

În octombrie 1953 ea intervine. Cardinalilor Liénart, Gerlier și Feltin, Sf. Oficiu le spune : „Experiența nu poate fi continuată în forma sa actuală". Ordinul este fără apel : cei 110 preoți aflați la lucru trebuie să-și părăsească fără excepție posturile pe care le au pînă la 1 martie 1954.

Cîteva luni mai tîrziu, cei trei cardinali declară la Roma : „Dacă nu doriți ca ei să lucreze întreaga zi, permiteți-le cel puțin să lucreze trei ore pe zi". Roma acceptă. Dar pentru preoții-muncitori a sunat ceasul sfîșierilor. Sfîșiați între dubla lor fidelitate, Biserica și lumea muncitoare, ei își pun întrebări tulburătoare. Jumătate dintre ei, aproximativ 50, se supun. Mulți dintre ei sînt membri ai ordinelor religioase. Unul dintre ei, părintele de Lorgeril, iezuit, va muri de inimă rea. Vreo 12 preoți-muncitori iau o hotărîre dramatică : ei rup cu Biserica și devin militanți ai partidelor de stînga, sau se angajează în lupta sindicală.

Ceilalți, vreo 40, refuză să părăsească lucrul, dar refuză în același timp să rupă cu Biserica. Față de aceștia, episcopii aveau să se arate indulgenți, lăsîndu-le dreptul de a oficia slujba.

Cei care s-au supus nu vor înceta timp de 11 ani să joace un rol capital : acela de a servi de legătură între episcopat și „nesupuși". În umbră și tăcere, o duzină de iezuiți, trei capucini la Nanterre, trei dominicani la Hellemmes (Nord) trăiesc în echipă fără să lucreze în uzină, dar rămînînd în mijlocul muncitorilor.

1959. Au trecut șase ani de la această dramă. Cardinalul Feltin, unul din principalii apărători ai preoților-muncitori, pleacă la Roma. El îi cere lui Ioan al XXIII-lea ca preoții-muncitori să poată lucra din nou întreaga zi.

El nu va cunoaște însă în mod oficial răspunsul decît odată reîntors la Paris. Răspunsul este negativ.

Procesul s-a judecat.

Timp de șase ani o rană adîncă va rămîne deschisă în flancul Bisericii Franței. Lui Paul al VI-lea îi va reveni misiunea de a o pansa.

Pro-secretar de stat al lui Pius al XII-lea, monseniorul Montini cunoaște întreaga dramă a preoților-muncitori. Devenit arhiepiscop de Milano, el nu a uitat nimic. În fața a 700 de preoți italieni el declară : „Drama a izvorît tocmai din faptul că acești preoți s-au asimilat prea mult mediului în care trăiau".

Devenit papă, el dă astăzi cale liberă trecînd peste reticențele Sfîntului Oficiu. De acum înainte, pagina preoților-muncitori a fost întoarsă. Începe pagina preoților la lucru.

Saint-Louis-des-Français, în apropiere de Tibru. Aici am fost primit de monseniorul Veuillot în cele trei camere pe care le ocupă la primul etaj.

El îmi arată ce anume vor fi acești preoți la lucru. În primul rînd, o diferență esențială față de preoții-muncitori : pe viitor ei nu vor fi singuri, ci vor fi legați de un sector misionar. Vor trăi în echipă și se vor regăsi seara. Recrutarea lor nu va mai fi făcută la întîmplare. Episcopii îi vor studia cu scrupulozitate pe candidați. „Cei chemați" vor fi aleși dintre preoții care au o suficientă experiență a muncii parohiale normale în mediu muncitoresc. Ei vor trebui să dobîndească o bună calificare profesională pentru a fi, așa cum insistă arhiepiscopul, muncitori buni. Din acest motiv, ei se vor pregăti prin stagii de formare profesională accelerată.

Momentul a venit. Totuși, nu a lipsit mult ca totul să eșueze. În timpul discuțiilor dintre Sfîntul Oficiu și episcopat, un punct considerat capital era pe cale să repună totul în cauză. Este vorba de angajamentul sindical. Sîntem în măsură să afirmăm că Sf. Oficiu era absolut ostil acestui lucru. A fost nevoie de întreaga putere de convingere a celor doi cardinali, Bea și Lefebvre, pentru ca secretarul Sf. Oficiu, cardinalul Ottaviani, să nu mai ridice obstacole.

Preoții la lucru fac o condițiune sine qua non din acest angajament sindical. Pentru ei, carnetul sindical este carnetul de identitate de muncitor. Li se interzice însă să-și ia angajamente politice și să accepte răspunderi sindicale. „Această interdicție va crea o încordare, îmi spune monseniorul Veuillot. Este încordarea permanentă pe care o cunoaște preotul care dorește să fie în același timp pe deplin preot și pe deplin în contact cu oamenii care-l înconjoară".

Robert SERROU

Patru prim-miniștri din țările nordice s-au întîlnit în Finlanda, la Imatra, pentru a discuta posibilitățile cooperării economice între statele lor. În fotografie, de la stînga : Johannes Virolainen (Finlanda), Tage Erlander (Suedia), Per Borten (Norvegia) și Bjarni Benediktsson (Islanda)

Profil

ABDEL SALAM AREF

Pe scena politică irakiană, mareşalul Abdel Salam Aref, actualul preşedinte al ţării, a apărut în prim plan cu prilejul evenimentelor de la 14 iulie 1958 care au culminat cu răsturnarea monarhiei şi proclamarea republicii.

Fiu al unui comerciant, Abdel Salam Mohammed Aref s-a născut în 1920. El a urmat cursurile Colegiului militar şi ale Colegiului statului major din Bagdad. Între 1939—1958 a străbătut toate treptele ierarhiei militare pînă la gradul de colonel. La 14 iulie 1958, colonelul Aref era comandantul unui batalion din brigada armatei irakiene care a avut un rol însemnat în răsturnarea monarhiei şi a guvernului Nuri Said. În guvernul format după venirea la putere a lui Kassem, Aref a devenit vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru de interne. Colaborarea lor n-a durat însă multă vreme, deoarece, spre deosebire de Kassem, care preconiza o politică de slăbire treptată a relaţiilor cu R.A.U., Aref s-a situat în fruntea grupului care milita pentru o colaborare strînsă a Irakului cu R.A.U. La numai cîteva zile după evenimentele din iulie, Aref a plecat la Damasc pentru a se întîlni cu preşedintele Nasser. Convorbirile purtate atunci au pus bazele unei unităţi strînse în domeniile militar şi economic între R.A.U. (care cuprindea atunci Egiptul şi Siria) şi Irak. Înapoiat la Bagdad el a intrat în dezacord cu Kassem care, în urma unei ciocniri violente, l-a înlăturat la 11 septembrie din funcţia de locţiitor al comandantului suprem al armatei. Peste cîteva zile Aref a fost exclus şi din guvern şi numit ambasador în R.F.G. Noul diplomat n-a ajuns însă la Bonn ; în cele cîteva săptămîni petrecute înafara ţării, Aref a stabilit contacte cu partizanii apropierii de R.A.U. aflaţi în rîndurile corpului diplomatic irakian acreditat în Europa occidentală. La începutul lunii noiembrie, fără a primi vreo dispoziţie din partea guvernului său, Aref se întoarce la Bagdad dar este arestat chiar la coborîrea din avion. Peste cîteva luni, în cadrul procesului secret care i s-a intentat, el a fost învinuit de a fi încercat să răstoarne regimul lui Kassem. Sentinţa pronunţată iniţial — condamnarea la moarte, i-a fost comutată apoi în închisoare pe viaţă. În cele din urmă a fost pus în libertate şi reîncadrat în armată cu gradul de colonel, rămînînd totodată sub supraveghere la locuinţa sa din capitala ţării. După 3 februarie 1963 cînd a fost executat Kassem, noul regim baasist l-a desemnat preşedinte al ţării.

În toamna aceluiaşi an, Aref a iniţiat o lovitură militară împotriva guvernului baasist, anunţînd totodată că şi-a asumat puteri depline în calitate de preşedinte al republicii, şef al Comitetului Naţional Revoluţionar şi comandant suprem al armatei.

C. V.

Fişier

Comisia Internaţională pentru explorarea ştiinţifică a Mării Mediterane

„Comisia internaţională pentru explorarea ştiinţifică a Mării Mediterane" (C.I.E.S.M.M.) a fost înfiinţată în anul 1919, la Roma, de către un grup de oameni de ştiinţă, specialişti în oceanografie. Ea a apărut ca urmare a necesităţii asigurării unei colaborări mai strînse şi a unui schimb de date şi informaţii ştiinţifice între cercetătorii acestei mări complexe, în ceea ce priveşte studiul oceanografic şi biologic, cercetarea naturii fizice şi chimice, geologia fundului mării, microbiologia şi flora ei etc.

Printre animatorii acestui for ştiinţific internaţional au fost şi cunoscuţii savanţi români, profesorul Emil Racoviţă şi dr. Grigore Antipa, care au desfăşurat o activitate susţinută şi dinamică în cadrul Comisiei. Este de remarcat faptul că dr. Grigore Antipa, care în perioada 1925—1940 a fost reprezentantul permanent al României în C.I.E.S.M.M., a fost şi mulţi ani vicepreşedintele Comisiei, iar principalele sale lucrări ştiinţifice au apărut în revistele de specialitate editate de C.I.E.S.M.M.

În anii de după cel de-al doilea război mondial, Comisia internaţională pentru explorarea ştiinţifică a Mării Mediterane a fost reorganizată şi a primit noi membri. În prezent sînt afiliate la C.I.E.S.M.M. 13 ţări şi anume : Algeria, Franţa, Grecia, Italia, R.S.F. Iugoslavia, Izrael, Maroc, Monaco, R.A.U., Republica Socialistă România, Spania, Tunisia şi Turcia.

La lucrările Comisiei participă observatori din Austria, Elveţia, U.R.S.S., precum şi din partea unor organizaţii internaţionale ca : Agenţia Internaţională pentru energia atomică, Comisia Oceanografică Interguvernamentală din cadrul U.N.E.S.C.O., F.A.O., Biroul Hidrografic Internaţional, Consiliul Internaţional pentru explorarea mărilor, Woods Hole Oceanografic Institution etc.

Forul suprem al Comisiei este **adunarea generală**, care se întruneşte o dată la doi ani, într-unul din statele membre. Conducerea C.I.E.S.M.M. este asigurată de un **birou central**, care alege preşedintele şi secretarul general. La ultimul congres al C.I.E.S.M.M., cel de-al XIX-lea ţinut în anul 1964 la Monaco, Biroul a reales ca preşedinte al C.I.E.S.M.M. pe Rainier al III-lea, prinţul de Monaco, iar ca secretar general pe M. J. Furnestin (Franţa).

Sediul C.I.E.S.M.M. este la Monaco. Limba oficială în cadrul Comisiei este franceza.

Comisia editează o serie de publicaţii ştiinţifice printre care cele mai importante sînt : „Bulletin de liaison des laboratoires" (semestrial), în care sînt cuprinse cercetările făcute şi rezultatele obţinute de ţările membre ; „Rapports et procès verbaux des Reunions de la Commission Internationale pour l'Exploration scientifique de la Mer Méditerranée" în care se publică toate lucrările prezentate în conoresele-sesiuni ale C.I.E.S.M.M. În prima publicaţie au apărut circa 5—6 dări de seamă asupra cercetărilor maritime de la noi, iar în al doilea periodic au fost deja publicate peste 20 lucrări ştiinţifice ale cercetătorilor români în domeniul biologiei şi hidrologiei marine.

În anul 1955, Academia Republicii Socialiste România a recomandat ca reprezentanţi naţionali în cadrul Comisiei pentru explorarea ştiinţifică a Mării Mediterane pe acad. prof. Eugen Pora şi dr. Mihai Băcescu, membru corespondent al Academiei. Ca urmare a activităţii depuse de ţara noastră în această organizaţie ştiinţifică interguvernamentală dr. M. Băcescu a fost ales vicepreşedinte al Comisiei şi al celui mai important grup de lucru — Comitetul bentos.

D. VALERIU

Presa acum 50 de ani

Se telegrafiază din Zürich că în Germania a apărut o vie mişcare antianexionistă. Mai multe asociaţii au trimis cancelarului imperial petiţii şi memorii prin care reamintesc neajunsurile pricinuite Germaniei de anexarea Alsaciei şi Lorenei. În fruntea acestei mişcări se află organizaţia Neues Vaterland.

Agenţia telegrafică ateniană a anunţat dizolvarea Camerei. Alegerile parlamentare se vor desfăşura în ziua de 6 (19) decembrie. Agenţia de ştiri germană Wolffbureau *consideră că „parlamentul a fost dizolvat din cauză că partidele venizeliste nu prezentau o suficientă garanţie pentru un vot necondiţionat de încredere în guvern". La rîndul lor, ziarele italiene scriu : „Evenimentele de astăzi din Grecia au un precedent caracteristic în evenimentele care au dus acum 10 ani la revolta din Creta şi la îndepărtarea din insulă a prinţului George, fratele actualului rege al Greciei. Şi atunci şeful guvernului a fost tot Venizelos ; şi atunci majoritatea ţării era tot cu Venizelos, iar regele a recurs şi atunci la repetate şi arbitrarii dizolvări ale Camerei". „În ce mod — continuă presa italiană — se vor putea oare desfăşura alegerile din Grecia ? Îi vom vedea oare pe soldaţi autorizaţi să voteze ? Atunci, voturile lor vor fi supuse constrîngerii militare. Îi vom vedea oare excluşi de la vot ? Atunci, majoritatea alegătorilor va fi pusă în imposibilitatea de a-şi manifesta voinţa. Sau, poate, guvernul va proceda la o demobilizare ? Oricum se vor desfăşura lucrurile, militarismul încearcă să înrîurească încă o dată în mod nelegitim atitudinea statului elin. Ca şi acum cinci ani, elementul militar, sau mai bine zis partea cea mai turbulentă a militarilor, vrea să-şi impună propriile vederi".*

Corriere della Sera : *„Se ştie că de cîtăva vreme Austria a transportat pe frontul italian contingente de trupe de naţionalitate română. Se mai ştie de asemenea că o parte din aceste trupe au fost trimise la frontieră şi că restul au fost încartiruite la Trento pentru a fi instruite în vederea ducerii războiului în munţi. Prizonierii făcuţi de noi pe frontul Trentinului au declarat că la Trento au avut loc mari dezordini, trupele alcătuite din români revoltîndu-se împotriva ofiţerilor lor germani. Prizonierii spun mai ales, că un regiment din aceste trupe, care primise ordinul să escaladeze o culme din Trento, a aruncat armele la mijlocul ascensiunii, refuzînd să mai înainteze".*

Berliner Tagblatt *anunţă că populaţia Berlinului, care în iulie 1913 se ridica la 2 053 300 de locuitori, a coborît în octombrie 1915 la cifra de 1 839 500 din care 755 994 bărbaţi.*

Ziarul Vorwärts *anunţa că un tribunal din Germania a intentat un nou proces lui Frantz Mehring, Roza Luxemburg, Clara Zetkin şi altor militanţi socialişti sub învinuirea de a fi publicat în primul număr al ziarului* Internationalul *articole care militau în favoarea încetării imediate a războiului imperialist.*

Presa norvegiană publică numeroase articole oglindind condiţiile interne din Germania. Unul din aceste ziare scrie că, atît în Germania cît şi în Austria se simte mai ales lipsa materiilor grase. Ca urmare, în ultimul timp aceste ţări au cumpărat din peninsula Scandinavică enorme cantităţi de săpun, ceea ce a dus la prohibirea în cele trei state scandinave a exportului de materii grase. În Germania lipsa de ulei şi seu este atît de mare încît, în Bavaria, de pildă, poliţia a interzis să se mai aprindă candele şi lumînări chiar şi în cadrul ceremoniilor funebre. Din acelaşi motiv, arhiepiscopul de Strassbourg a dispus ca în biserici să nu mai ardă decît o candelă şi să se limiteze la minimum întrebuinţarea lumînărilor.

Printr-un decret al preşedintelui Republicii, generalul Joffre, care pînă acum a îndeplinit funcţia de comandant suprem al armatelor din nord-est, a fost numit comandant suprem al armatelor franceze. Generalul Joffre va avea sub autoritatea sa comanda tuturor armatelor naţionale, cu excepţia forţelor angajate în acţiuni pe teatrele de război ale operaţiunilor care depind de departamentul coloniilor, de generalul comandant al forţelor teritoriale şi navale din Africa de nord şi de generalul împuternicit de către guvern în aceste regiuni.

BREVIAR

3 noiembrie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit în audiență pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Democrate Germane la București, Ewald Moldt, la cererea acestuia.

Cu acest prilej a avut loc o discuție prietenească.

Președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, a primit delegația Parlamentului englez în frunte cu Ian Mikardo, membru al Comitetului Național Executiv al Partidului Laburist, care face o vizită în țara noastră.

La invitația guvernului olandez, o delegație economică guvernamentală română, condusă de ministrul industriei alimentare, Bucur Șchiopu, a vizitat Olanda în perioada 21 octombrie — 3 noiembrie a.c.

Șeful delegației române, Bucur Șchiopu, ministrul industriei alimentare, a avut întrevederi cu B. W. Biesheuvel, viceprim-ministru și ministrul agriculturii și pescuitului al Olandei, și cu Van Den Uyl, ministrul afacerilor economice al Olandei.

Membrii delegației s-au întîlnit cu reprezentanți ai vieții economice și cercurilor de afaceri din Olanda.

4 noiembrie

În dorința unei mai bune cunoașteri reciproce și a dezvoltării colaborării dintre Republica Socialistă România și Republica Senegal, guvernele celor două țări au hotărît să stabilească relații diplomatice la rang de ambasadă.

Cu prilejul vizitei în R.P.D. Coreeană a tovarășului Gheorghe Apostol, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, ambasadorul României la Phenian, Manole Bodnaraș, a oferit o recepție.

Au participat tovarășii Kim Ir prim-vicepreședinte al Cabinetului de Miniștri, Kim Cean Man și Li Den Ok, vicepreședinți ai Cabinetului de Miniștri, Pak Sen Cer, ministrul afacerilor externe, Han San Du, ministrul finanțelor, miniștri, conducători ai unor organizații obștești, șefi ai misiunilor diplomatice acreditați la Phenian, ziariști. Au fost prezenți, de asemenea, Eduard Mezincescu, adjunct al ministrului afacerilor externe al Republicii Socialiste România, membri ai ambasadei și ai Agenției economice române la Phenian.

Tovarășii Gheorghe Apostol și Kim Ir au rostit toasturi. Recepția s-a desfășurat într-o atmosferă caldă.

Delegația militară română, care se află în R.S.F. Iugoslavia, a fost primită de către Iosip Broz Tito, președintele R.S.F. Iugoslavia, comandantul suprem al Forțelor armate ale R.S.F. Iugoslavia.

Delegația Parlamentului englez a fost primită de Pompiliu Macovei, președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă. La întrevedere au asistat membri ai Biroului Executiv al acestui comitet.

Ambasadorul Italiei la București, Niccolo Moscato, a donat din partea guvernului italian o serie de lucrări din colecția de gravuri din secolele XVI și XVII care au fost prezentate în cadrul unor expoziții italiene în țara noastră.

5 noiembrie

În sala Teatrului Consiliului Central al Sindicatelor din Capitală a avut loc adunarea festivă consacrată celei de-a 48-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

S-a înapoiat în Capitală, venind de la Phenian, tovarășul Gheorghe Apostol, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, care, la invitația Cabinetului de Miniștri al Republicii Populare Democrate Coreene, a făcut o vizită în această țară. Prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri a fost însoțit de Eduard Mezincescu, adjunct al ministrului afacerilor externe.

Ciu En-lai, premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze, a primit pe membrii delegației culturale a Republicii Socialiste România, condusă de Ion Moraru, vicepreședintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, cu care a avut o convorbire cordială, prietenească. Au mai fost prezenți Și Si-min, adjunct al ministrului culturii al R. P. Chineze, și alte persoane oficiale, precum și Dumitru Gheorghiu, ambasadorul României la Pekin.

S-a înapoiat în Capitală, venind de la Belgrad, delegația militară a Republicii Socialiste România, care a făcut o vizită oficială și prietenească în R.S.F. Iugoslavia.

La invitația Asociației de prietenie sovieto-române, o delegație A.R.L.U.S. a plecat în Uniunea Sovietică pentru a participa la manifestările prilejuite de cea de-a 48-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Delegația este condusă de Vasile Daju, membru al Consiliului de Stat, președintele Comitetului executiv al sfatului popular al regiunii Banat.

A sosit în Capitală, la invitația Consiliului General A.R.L.U.S., o delegație a Asociației de prietenie sovieto-române, pentru a participa la manifestările ce vor avea loc în țara noastră cu prilejul celei de-a 48-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Delegația este condusă de E. A. Vasiukova, vicepreședintă a Asociației de prietenie sovieto-române, doctor în științe medicale, directorul Institutului de endocrinologie din Moscova.

7 noiembrie

Tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Chivu Stoica, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, și Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, au trimis tovarășilor Leonid Ilici Brejnev, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Anastas Ivanovici Mikoian, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Alexei Nicolaevici Kosighin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., o telegramă de felicitare cu prilejul celei de-a 48-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Tovarășul Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, a trimis tovarășului A. A. Gromiko, ministrul afacerilor externe al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, o telegramă de felicitare cu prilejul celei de-a 48-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Cu prilejul celei de-a 48-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, ambasadorul Uniunii Sovietice la București, I. K. Jegalin, a oferit o recepție în saloanele ambasadei.

Au participat tovarășii Chivu Stoica, Alexandru Bîrlădeanu, Alexandru Drăghici, Iosif Banc, Petre Blajovici, Florian Dănălache, Ilie Verdeț, Mihai Dalea, vicepreședinți ai Consiliului de Stat și ai Marii Adunări Naționale, membri ai C.C. al P.C.R. și ai guvernului, conducători ai instituțiilor centrale și organizațiilor obștești, academicieni și alți oameni de știință și cultură, generali, ziariști români și corespondenți ai presei străine.

Erau prezenți membrii delegației Asociației de prietenie sovieto-române, condusă de E. A. Vasiukova, și alți oaspeți sovietici aflați în țara noastră.

De asemenea, au luat parte șefi ai misiunilor diplomatice acreditați la București și alți membri ai corpului diplomatic.

Cu prilejul zilei de 7 noiembrie, ambasadorul Uniunii Sovietice la București, I. K. Jegalin, a rostit o cuvîntare la posturile noastre de radio și televiziune.

8 noiembrie

Bucur Șchiopu, ministrul industriei alimentare, și Marcel Popescu, vicepreședinte al Camerei de Comerț a Republicii Socialiste România, au fost timp de trei zile oaspeții Tîrgului internațional gastronomic de la Dijon. Ei au fost primiți de comisarul general al tîrgului, Robert Carmier, care le-a prezentat standurile și diferite instalații ale tîrgului. Canonicul Kir, deputat și primar al orașului Dijon, a oferit un dejun în cinstea oaspeților români.

În încheierea vizitei în China a delegației culturale a Republicii Socialiste România, condusă de Ion Moraru, vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, Ministerul Culturii al R.P. Chineze a oferit un dejun. Și Si-min, adjunct al ministrului culturii, și Ion Moraru au vorbit despre strîngerea relațiilor de prietenie și intensificarea schimburilor culturale dintre cele două țări. Luni, delegația română a părăsit R.P. Chineză, îndreptîndu-se spre patrie.

9 noiembrie

Cu prilejul zilei naționale a Etiopiei, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, a adresat împăratului Haile Selassie I, felicitări, precum și urări de bunăstare și pace poporului etiopian.

În răspunsul său, împăratul Etiopiei a mulțumit pentru mesajul adresat, transmițînd, totodată, călduroase urări președintelui Consiliului de Stat și poporului român.

A sosit la București o delegație a Consiliului Central al Sindicatelor din R. P. Ungară, care, la invitația Consiliului Central al Sindicatelor din Republica Socialistă România, ne va vizita țara. Delegația este condusă de tovarășul Brutyo János președintele Consiliului Central al Sindicatelor din R. P. Ungară.

În aceeași zi, delegația sindicatelor din R. P. Ungară a fost primită la Consiliul Central al Sindicatelor de către tovarășul Constantin Drăgan, președintele Consiliului Central al Sindicatelor.

Președintele Camerei de Comerț a României, Victor Ionescu, a plecat spre Londra, unde va face o vizită la invitația Camerei de Comerț a Angliei.

POȘTA REDACȚIEI

Gh. Belei, București. **De multe ori, corespondenții de presă sînt primiți de persoane cu funcții oficiale de răspundere (miniștri etc.) care le fac declarații referitoare la politica guvernului lor, dar le cer ca, atunci cînd le vor reproduce, să nu-l indice nominal pe cel ce le-a furnizat informațiile. În aceste cazuri, în relatările lor, ziariștii se referă la „cercuri oficiale", „cercuri în general bine informate", „cercuri din apropierea Ministerului de Externe" (sau a primului ministru, a ministrului de război etc.). Scopul acestei precizări este de a sublinia veridicitatea relatării fără dezvăluirea exactă a sursei.**

Traian Săsărman, Oradea. **Înainte de Dag Hammarskjoeld, ales la 10 aprilie 1953 și mort într-un ciudat accident de avion la 17 septembrie 1961, Organizația Națiunilor Unite a mai avut un singur secretar general : pe norvegianul Trygve-Lie, care a funcționat de la 1 februarie 1946 la 10 aprilie 1953.**

Familia lui Patrice Lumumba se află în momentul de față în R.A.U.

V. Ciolacu, București. **Într-adevăr, distanța dintre New York și San Francisco nu este de 11 000 km, ci numai de circa 4 000. Știrea reprodusă la rubrica „Presa acum 50 de ani" se referea însă nu la depărtarea dintre cele două orașe, ci la cantitatea de cablu telefonic folosit pentru realizarea primei linii transcontinentale. Confuzia s-a produs din cauza modului de redactare.**

Pavel Siclovan, Curtici. **Articolul care vă interesează a apărut în nr. 32/1965 pe care vi l-am expediat. Ne-am notat și cealaltă propunere a dv.**

Constantin Horijencu, Galați. **Ne vom strădui să dezvoltăm în continuare acele calități ale revistei care fac obiectul bunelor dv. aprecieri.**

Nu sîntem informați despre includerea celor două lucrări semnalate de dv. în planurile editoriale în curs.

Mircea Popescu, București. **România a aderat la O.I.M. la 14 decembrie 1955.**

Dr. C. Bărbat-Peștișanu, Hunedoara. **Vă mulțumim pentru explicațiile suplimentare în legătură cu termenul „Gemütlichkeit", folosit în reportajul „Blocnotes austriac", pentru a caracteriza ambianța vieneză. Reținem că „el își are rădăcinile în timpul caracterizat drept «epoca Biedermayer» și și-a completat înțelesul specific actual mai tîrziu, cînd valsurile lui Strauss au încetățenit un alt termen caracteristic vienez : «Heiterkeit». Cei doi termeni s-au contopit în intraductibilul «Gemütlichkeit»".**

Pavel Biță, comuna Custelnic, raionul Tîrnăveni. **Despre relațiile dintre Japonia și Coreea de sud scriem din nou în această săptămînă atît la rubrica „Lumea într-o săptămînă", cît și la „Puncte de vedere".**

Între cele două persoane la care vă referiți nu este, după cîte știm, nici o legătură de rudenie.

Faimosul „corp ceresc neidentificat", semnalat cu cîtăva vreme în urmă în diferite colțuri ale globului, a dispărut din coloanele ziarelor ca urmare a dispariției lui de pe bolta cerească (sau din imaginația celor care îl „văzuseră").

Coperta va fi tipărită de acum înainte numai pe hîrtia cretată, a cărei calitate o apreciați.

Vasile Pașcanu, Timișoara. **Programul partidului guvernamental din Birmania, intitulat „Sistemul corelațiilor dintre om și ceea ce îl înconjoară", preconizează „încercarea exploatării omului de către om ; planificarea tuturor mijloacelor de producție în vederea sporirii bunurilor de consum ; o economie colectivistă în cadrul căreia mijloacele de producție agricole și industriale, repartiția, transporturile și comunicațiile, comerțul exterior etc. să aparțină statului, unor societăți cooperatiste sau unor colectivități ; în sfîrșit., o economie în cadrul căreia fiecare să muncească potrivit cu capacitatea sa". Acest program a început să fie pus în aplicare în anul 1963, prin transformarea comerțului cu orez în monopol de stat și naționalizarea băncilor.**

La celelalte întrebări ale dv. vom răspunde cu alt prilej.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

LUMEA — PUBLICITATE

Scenariul : **Ion Popescu-Gopo,**
inspirat din basmul
„Harap Alb" de **Ion Creangă**
Regia : **Ion Popescu-Gopo**
Imaginea : **Grigore Ionescu**
Muzica : **Dumitru Capoianu**
Sunetul : **ing. Dan Ionescu**
Decoruri : **Ion Oroveanu**
Cîntece : **H. Mălineanu**
N. Chirculescu

O producție a Studioului Cinematografic BUCUREȘTI

De-aș fi... Harap Alb

Cu :

Florin Piersic, Lica Gheorghiu, Cristea Avram, Irina Petrescu
George Demetru, Eugenia Popovici, Fory Eterle, Emil Boto
Liliana Tomescu, Puiu Călinescu, Florin Vasiliu, Mircea Bogdan
Viorel Manta, Septimiu Sever, Constantin Codrescu

Filmul a fost distins cu :

Premiul pentru regie la Festivalul internațional al filmului – **Moscova** 1965

Premiul special al juriului la Festivalul filmului românesc – **Mamaia** 1965

Premiul de scenografie acordat lui Ion Oroveanu – **Mamaia** 1965

Premiul de onoare pentru calitatea imaginii color și a prelucrării în laborator la Congresul UNIATEC – **Milano** 1964

UZINA 1 MAI PLOIEŞTI

LUMEA — PUBLICITATE

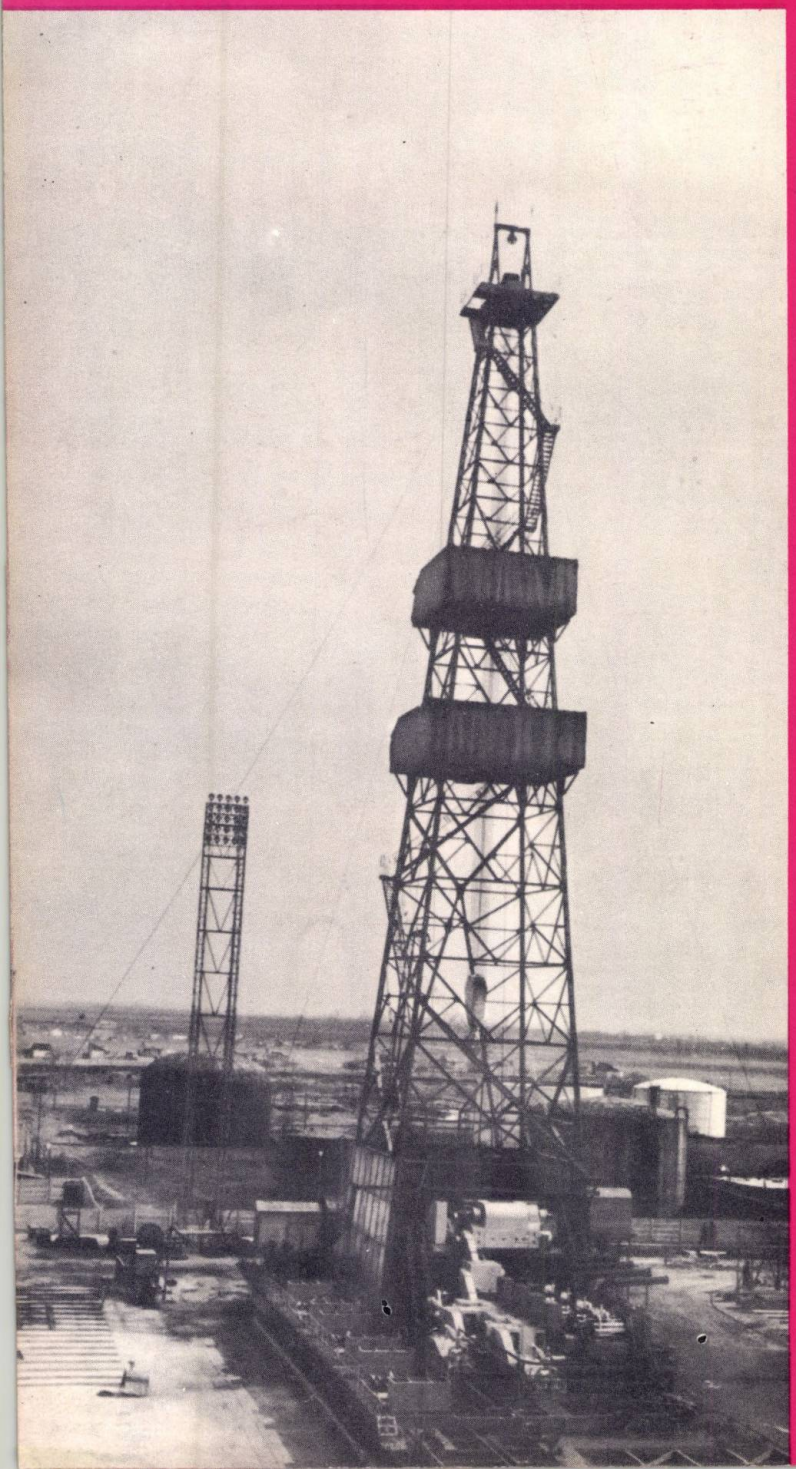

Instalaţia de foraj
4DH—315
este destinată săpării
sondelor de ţiţei
şi gaze,
la adîncimi de 7 000 m.
Turla piramidală
de 53 m înălţime,
cei 2 800 CP
ai motoarelor Diesel,
precum şi
pompele de noroi
de mare putere
cu care este dotată
instalaţia,
îi asigură înalţi indici
tehnico-economici.
Comenzile instalaţiei
sînt în întregime
pneumatice
şi centralizate
la panoul de comandă
al maistrului sondor.

2 lei

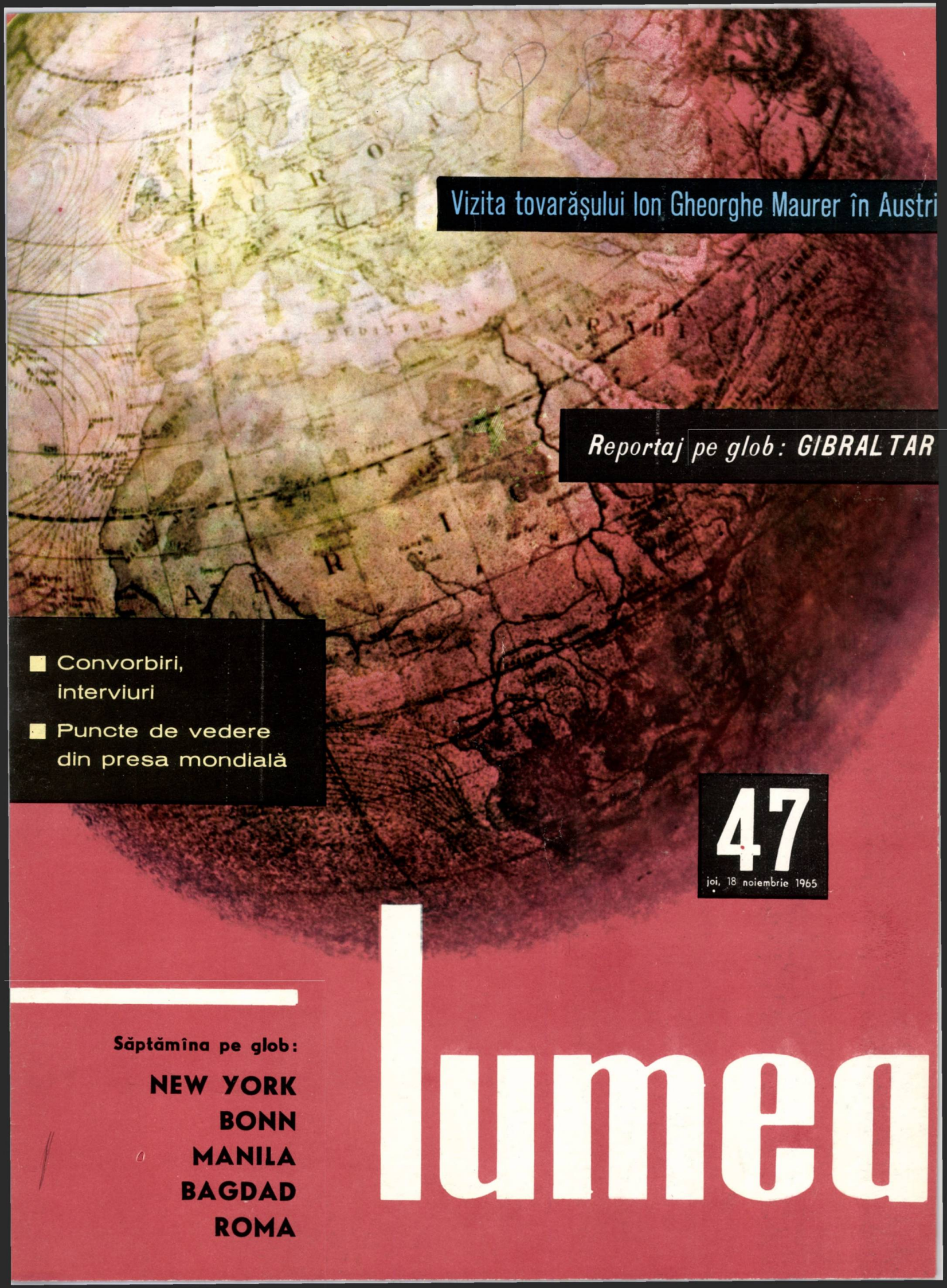

Vizita tovarășului Ion Gheorghe Maurer în Austri

Reportaj pe glob: **GIBRALTAR**

- Convorbiri, interviuri
- Puncte de vedere din presa mondială

47
joi, 18 noiembrie 1965

lumea

Săptămîna pe glob:

NEW YORK
BONN
MANILA
BAGDAD
ROMA

Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, face o vizită oficială în Austria, la invitația guvernului federal al acestei țări. În fotografie : la plecare, în gara Băneasa

Viena, Ringstrasse. În prim plan, Parlamentul ; în depărtare, turnul Primăriei

Anul III
Nr. 47 (108)

Joi
18 noiembrie
1965

sumar

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

2 VIZITA TOVARĂȘULUI ION GHEORGHE MAURER ÎN AUSTRIA. **Cornel Răducanu**
3 NEW YORK — Restabilirea drepturilor legitime ale R. P. Chineze în dezbaterea Adunării Generale a O.N.U. **V. Barbu**
4 RIO DE JANEIRO — Conferința O.S.A. **Darie Novăceanu**
5 BONN — Declarația guvernamentală. **Radu Pascal**
6 BAGDAD — Reconsiderări politice. **Eugeniu Obrea**
7 ROMA — Clarificări ? **A. Cernea**
9 ATENA — Analiza unui vot. **C. Alexandroaie**
10 BELGRAD — Vizita lui W. Gomulka. **I. Radu**

ARTICOLE, REPORTAJE

11 Scrisoare din Londra : Răspunderea britanică pentru Rhodesia de sud. **John Gritten**
12 Corespondență France Presse : Indignare în Africa
14 Gibraltar. **Mihai Nastac**
18 Scrisoare din Paris : Cineaștii caută un remediu. **Dana Gheorghiu**
23 NEW YORK-ul a văzut Luna. **Felicia Antip**

CONVORBIRI CU :

16 **Tran Hoai Nam** despre Frontul Național de Eliberare
17 **Ian Mikardo** despre relațiile comerciale internaționale

PE URMELE ISTORIEI

20 Acum 20 de ani — Procesul de la Nürnberg. **Sergiu Verona**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

25—30 Le Monde, New York Times, New York Herald Tribune, Die Presse, La Nation, Epoca, Pravda, Stern, Neue Zürcher Zeitung

PROFIL

31 Cemal Gürsel

FIȘIER

31 Denumirile tratatelor internaționale

BREVIAR, POȘTA REDACȚIEI

Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, face o vizită în Austria la invitația guvernului federal al acestei țări (pag. 2).

Din evenimentele săptămînii consemnăm discutarea la O.N.U. a problemei restabilirii drepturilor legitime ale R. P. Chineze (pag. 3) ; vizita lui W. Gomulka în R. S. F. Iugoslavia (pag. 10) ; încheierea Congresului Partidului Socialist Italian (pag. 7) ; declarația-program a guvernului R. F. Germane (pag. 5 și pag. 30) ; vizita ministrului de externe al R. F. Germane la Paris (pag. 29) ; deschiderea sesiunii parlamentului grec (pag. 9) ; conferința extraordinară a Organizației Statelor Americane (pag. 4).

Interviurile noastre :

Tran Hoai Nam, membru al C.C. al Frontului Național de Eliberare, ne vorbește despre stadiul actual al luptei de eliberare a poporului din Vietnamul de sud (pag. 16). Ian Mikardo, șeful delegației parlamentului britanic, care ne-a vizitat țara la invitația Marii Adunări Naționale, subliniază importanța relațiilor interparlamentare și își împărtășește impresiile despre România (pag. 17).

Rebeliunea lui Ian Smith reprezintă un act de sfidare pentru întreaga Africă (pag. 12). Guvernul britanic a hotărît să aplice Rhodesiei de sud sancțiuni economice fără a recurge însă la folosirea forței (pag. 11).

Gibraltarul, punctul de întîlnire între Europa și Africa, este nu numai o fortăreață de beton și oțel ci și un oraș animat și pitoresc (pag. 14).

Procesul de la Nürnberg a durat de la 20 noiembrie 1945 pînă în octombrie 1946. El a dezvăluit popoarelor lumii întreaga oroare a crimelor comise de regimul hitlerist (pag. 20).

Cinematografia franceză deținătoare a celei mai vechi tradiții și a unui palmares bogat cunoaște astăzi unele fenomene de criză (pag. 18).

La New York, o noapte fără neon, fără metro, fără televiziune (pag. 23).

Primirea la C.C. al P.C.R. a delegației Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud

La 16 noiembrie, tovarășii Nicolae Ceaușescu, Gheorghe Apostol și Mihai Dalea au primit, la C.C. al P.C.R., delegația Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud, condusă de Tran Hoai Nam, membru al C.C. al F.N.E., care, la invitația Ligii române de prietenie cu popoarele din Asia și Africa și Comitetului național pentru apărarea păcii face o vizită în țara noastră.

Tran Hoai Nam a informat despre lupta poporului vietnamez pentru libertate și suveranitate națională, împotriva agresiunii imperialiștilor americani și a mulțumit pentru ajutorul pe care poporul român îl acordă poporului vietnamez.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, exptimînd simpatia și solidaritatea deplină a poporului român față de cauza dreaptă și lupta eroică a poporului vietnamez, a subliniat că țara noastră va acorda în continuare ajutor Frontului Național de Eliberare, singurul reprezentant legitim al poporului din Vietnamul de sud.

La convorbire au luat parte tovarășii George Macovescu, adjunct al ministrului afacerilor externe, și Stanciu Stoian, secretar general al Ligii române de prietenie cu popoarele din Asia și Africa.

Convorbirea s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, cordială.

Excursia șefilor unor misiuni diplomatice în regiunile Galați și Ploiești

În zilele de 13 și 14 noiembrie a.c. a avut loc o excursie în regiunile Galați și Ploiești, organizată de Ministerul Afacerilor Externe pentru șefii misiunilor diplomatice din București, la care au participat : Jaroslav Sykora, ambasadorul Republicii Socialiste Cehoslovace, cu soția ; Wiesław Sobierajski, ambasadorul Republicii Populare Polone, cu soția ; Martti Johannes Salomies, ambasadorul Finlandei ; Togociin Ghenden, ambasadorul Republicii Populare Mongole, cu soția ; Gheorghi Bogdanov, ambasadorul Republicii Populare Bulgaria, cu soția ; Honoré Cambier, ambasadorul Belgiei, cu soția ; Jean Louis Pons, ambasadorul Franței ; Niccoló Moscato, ambasadorul Italiei, cu soția ; Jozsef Vince, ambasadorul Republicii Populare Ungare, cu soția ; Sambas Atmadinata, ambasadorul Indoneziei, cu soția ; Ewald Moldt, ambasadorul Republicii Democrate Germane, cu soția ; Leslie Charles Glass, ambasadorul Marii Britanii, cu soția ; Jaksa Petric, ambasadorul Republicii Socialiste Federative Iugoslavia ; Joost B. Haverkorn, ministrul Olandei, cu soția ; Zvi Ayalon, ministrul Izraelului, cu soția ; Viggo Christensen, însărcinat cu afaceri a.i. al Danemarcei ; Joao Tabajara de Oliveira, însărcinat cu afaceri a.i. al Braziliei ; Alberto Guani, însărcinat cu afaceri a.i. al Uruguayului, cu soția ; J. W. Neubert, însărcinat cu afaceri a.i. al Statelor Unite ale Americii ; Riăm Gion Riăn, însărcinat cu afaceri a.i. al Republicii Populare Democrate Coreene ; Argun Coban, însărcinat cu afaceri a.i. al Turciei. A luat parte, de asemenea, Hans K. J. Ahlström, atașat al ambasadei Suediei.

Cu această ocazie au fost vizitate : Combinatul de celuloză și cartoane din stuf de la Chițcani-Brăila, Combinatul siderurgic „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Galați, orașul Galați și Institutul de cercetări hortiviticole „Valea Călugărească".

În seara zilei de 13 noiembrie, șefii misiunilor diplomatice au asistat la un concert simfonic prezentat de orchestra simfonică de stat din Galați. În aceeași seară, președintele Comitetului executiv al Sfatului popular al regiunii Galați, C. Dumitrache, a oferit un dineu în cinstea participanților la excursie.

VIZITA TOVARĂȘULUI ION GHEORGHE MAURER ÎN AUSTRIA

Începînd de marți capitala Austriei găzduiește vizita președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, însoțit de Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, Gheorghe Cioară, ministrul comerțului exterior, Jean Livescu, adjunct al ministrului învățămîntului, și Ion Morega, adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini. Viena monumentală și-a întîmpinat oaspeții români cu simpatie și prietenie. „În relațiile dintre cele două țări bilanțul este pozitiv și ambele popoare urează succes discuțiilor ce le va purta înaltul oaspete român cu interlocutorii săi austrieci", transmitea în comentariul său postul de radio Viena puțin înaintea sosirii trenului oficial. În paginile ziarelor vieneze de marți se sublinia ideea însemnătății vizitei pentru dezvoltarea multilaterală a relațiilor dintre cele două țări, care, după cum sublinia ziarul *Neues Oesterreich*, „s-au intensificat puternic în ultimii ani". Sub titlul „România ca partener", ziarul *Die Presse* arăta că „între Viena și București nu mai există nici o problemă deschisă. Convorbirile de la Viena vor fi consacrate viitorului, dezvoltării relațiilor economice și culturale. Un mare număr de proiecte de cooperare pe plan industrial se pot apropia de realizare. Temele abordate vor fi discutate într-o atmosferă prietenească. Este încă o dovadă că și statele cu sisteme politice diferite pot conlucra bine, cînd între oamenii lor de stat există o bază de încredere".

Dar nu numai aceste opinii, ci mai ales caracterizarea relațiilor dintre cele două țări de către cei doi prim-miniștri, Ion Gheorghe Maurer și Josef Klaus, atît la sosirea în Gara de Sud a Vienei cît și la dineul oferit de cancelarul federal al Austriei în cinstea înaltului oaspete român, au scos în relief bunele raporturi care s-au statornicit între Austria și România. În cursul ultimilor ani, pe baza principiului neamestecului în treburile interne ale celeilalte țări, a arătat marți seara în toastul său cancelarul Klaus, a fost realizată o normalizare a relațiilor noastre. Subliniind importanța neutralității Austriei pentru promovarea unor relații amicale cu statele vecine, cancelarul federal a spus : „La guvernul dumneavoastră noi am găsit o înțelegere prietenească. Vizita dumneavoastră, domnule președinte al Consiliului de Miniștri, arată că eforturile guvernelor ambelor noastre țări au fost încununate de succes. Vorbitorul a arătat în continuare că celor două popoare le este comună înainte de toate grija pentru menținerea păcii mondiale.

Răspunzînd, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România a subliniat că relațiile româno-austriece se dezvoltă pe baza solidă a principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, a neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Pacea și securitatea internațională, a declarat șeful guvernului român, reprezintă fără îndoială năzuința arzătoare a tuturor popoarelor. Calea către înfăptuirea ei nu este ușoară și impune răspunderi sporite tuturor statelor și guvernelor. Din acest punct de vedere, România pornește, în activitatea sa externă, de la ideea că fiecare țară mare sau mică are de adus o contribuție. O asemenea contribuție reprezintă, după părerea noastră, dezvoltarea unor relații normale, prietenești, de colaborare între state. Cred de aceea că veți fi de acord cu mine că progresul cooperării dintre România și Austria, servind interesele popoarelor noastre, constituie totodată un aport la cauza bunei înțelegeri în Europa și în lume.

Președintele federal al Austriei, Franz Jonas, a primit la palatul Hofburg pe președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, însoțit de Corneliu Mănescu, ministrul de externe, Gheorghe Cioară, ministrul comerțului exterior, Jean Livescu, adjunct al ministrului învățămîntului, Ion Morega, adjunct al ministrului construcțiilor de mașini, și Mircea Ocheană, ambasadorul Republicii Socialiste România la Viena. A fost de față ambasadorul Austriei la București, Johann Manz. În timpul primirii a avut loc o discuție care s-a desfășurat într-o atmosferă prietenească, cordială.

În după-amiaza aceleiași zile, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, și persoanele care îl însoțesc au făcut o vizită cancelarului federal al Austriei, Josef Klaus. Cu prilejul întîlnirii, cancelarul s-a întreținut cordial cu oaspeții români. Oaspeții români au făcut de asemenea o vizită vicecancelarului federal, Bruno Pittermann, precum și ministrului federal al afacerilor externe al Austriei, Bruno Kreisky. Ministrul comerțului exterior al Republicii Socialiste România, Gheorghe Cioară, a vizitat pe ministrul federal al comerțului și reconstrucției al Austriei, Fritz Bock.

În cursul zilei de miercuri s-au desfășurat la sediul cancelariei federale convorbiri oficiale, după care au fost semnate acordul de asistență juridică și acordul comercial de lungă durată între cele două țări. Apoi oaspeții au luat cunoștință de aspectele caracteristice ale Vienei noi, de soluțiile arhitectonice moderne aplicate în construcția unor clădiri înalte, de rezolvările ingenioase găsite unor probleme dificile de circulație etc. La sfîrșitul vizitei prin oraș, în clădirea noii primării a orașului, oaspeții au fost primiți de primarul Vienei, dr. Bruno Marek. Acolo, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a semnat în cartea de aur a capitalei Austriei. Un spectacol cu opera „Flautul fermecat" de Mozart, în interpretarea de înaltă ținută a ansamblului celebrei Opere de Stat din Viena, a încheiat programul zilei de miercuri.

Pentru zilele următoare gazdele au prevăzut vizitarea altor instituții de cultură ale Vienei, ca Muzeul de Istorie a Artelor, renumit în întreaga lume pentru bogăția colecțiilor sale, după cum un contact mai direct cu realizările de azi

La Palatul Hofburg

ale economiei Austriei va fi prilejuit de vizitarea unor obiective industriale ca uzina de aparate optice din Viena, uzinele metalurgice Voest din Linz, precum și a unor obiective din cel mai vestic land al Austriei, Vorarlberg, și anume : hidrocentrala Lunersee, fabrica de tricotaje Langle din Altach și întreprinderile de textile Getzner-Mutter din Bludenz.

Precedînd cu cîteva zile vizita în Austria a președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, un grup de ziariști români a fost primit de cancelarul federal, dr. Josef Klaus, și de membri ai guvernului austriac.

În cadrul acestor întîlniri, ziariștilor români le-au fost expuse unele probleme actuale ale politicii interne și externe, preocupări privind dezvoltarea economiei naționale, relațiile comerciale internaționale ale Austriei. Este de la sine înțeles că un loc important în declarațiile făcute de personalitățile austriece l-a ocupat caracterizarea relațiilor dintre Austria și România și a perspectivelor lor de dezvoltare. Cancelarul federal dr. *Josef Klaus* și-a exprimat satisfacția pentru vizita președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, apreciind rolul pozitiv pe care îl pot avea contactele între oameni de stat. Ministrul afacerilor externe, dr. *Bruno Kreisky*, a apreciat relațiile dintre cele două țări ca fiind „bune, cordiale și prietenești". „Între noi, a spus dr. Kreisky, nu există probleme deschise, mergem înainte, legăturile comerciale au crescut, cele culturale s-au îmbunătățit. Aceasta este valabil și pe plan politic, în cadrul O.N.U. există o anumită colaborare. Avem însă posibilități suplimentare de dezvoltare și de aceasta trebuie să avem grijă în primul rînd. Mă refer atît la sectorul economic cît și la cel cultural... Experiența arată că vizitele șefilor de guverne, ale miniștrilor de externe sînt utile, că ele exercită o influență stimulatoare asupra relațiilor dintre țări. Sînt convins că și vizita actuală va avea acest rol. Acordul comercial de lungă durată și cel de asistență juridică exprimă intensificarea relațiilor noastre. În mod normal, asemenea acorduri se încheie pe un an. Cînd însă se cunosc tendințele, se stabilesc acorduri de durată — și acesta este cazul acordurilor cu România".

Caracterizînd relațiile economice româno-austriece, ministrul comerțului și reconstrucției, dr. *Fritz Bock*, a declarat că „acordul de lungă durată este foarte satisfăcător". El a salutat includerea în acord a unui contingent de mărfuri de larg consum în valoare de 350 000 de dolari. Ministrul Bock a menționat posibilitatea dezvoltării în continuare a schimburilor comerciale agricole, Austria fiind interesată în importul de porumb. De asemenea el s-a referit la posibilitatea dezvoltării importului de utilaje românești în Austria.

Solicitat să prezinte cîteva aspecte ale situației economiei austriece, domnia sa a spus : „Austria este o țară mică, însă cu un grad înalt de industrializare. Producția ei este orientată, într-o măsură însemnată, spre export. Producem în multe ramuri mai mult decît putem consuma. 25 la sută din produsul național brut este destinat exportului. Cu toate acestea, noi avem un pasiv comercial foarte mare de 10,6 miliarde șilingi. Aceasta reprezintă o șeptime din bugetul global al Austriei. Noi acoperim acest pasiv în întregime prin valută străină obținută din turism. Aceasta înseamnă că, dacă n-ar exista acest turism, Austria s-ar găsi într-o situație economică foarte grea. Repartiția comerțului exterior al țării este următoarea : 50 la sută spre țările C.E.E., 17 la sută spre statele A.E.L.S., 15 la sută spre țările răsăritene, restul în alte țări ale lumii.

Din această situație reiese că discriminările vamale din partea Pieței comune constituie pentru Austria o problemă importantă. De aceea, noi ne străduim să ajungem la o înțelegere cu Bruxelles-ul pentru a înlătura discriminările existente".

Și dr. *Bruno Kreisky* s-a referit în discuțiile cu ziariștii români la problemele care preocupă azi Austria pe planul politicii externe. Ministrul de externe a subliniat mai întîi importanța neutralității Austriei, pe care a caracterizat-o drept „coloana vertebrală a politicii externe a țării". Privitor la relațiile Austriei cu Piața comună, el a arătat că și acestea au fost definite pe baza principiului neutralității și prevederilor Tratatului de Stat, care nu permit o aderare deplină la C.E.E. În legătură cu problema discriminărilor vamale, a adăugat : „Sîntem în pline tratative și nimeni nu poate spune cît vor dura și cum vor evolua". Dr. Kreisky și-a exprimat încrederea în posibilitatea coexistenței pașnice a țărilor cu sisteme social-politice diferite, exemplificînd prin relațiile bune ce există între țările din această parte a Europei. El a subliniat totodată creșterea contribuției statelor mici la apărarea păcii în lume.

Cornel RĂDUCANU

Viena, 17 noiembrie

NEW YORK

Corespondență de la V. BARBU

Restabilirea drepturilor legitime ale R. P. Chineze în dezbaterea Adunării Generale a O.N.U.

De mai bine de o săptămînă, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite discută problema restabilirii drepturilor legitime ale R. P. Chineze la O.N.U.

Înscrierea punctului pe ordinea de zi a sesiunii a XX-a s-a făcut anul acesta la cererea a unsprezece delegații : Albania, Algeria, Burundi, Cambodgia, Congo (Brazzaville), Cuba, Ghana, Guineea, Mali, România și Siria. Dintre cei peste 50 de oratori care au participat la dezbateri, marea majoritate s-a pronunțat în sensul că singurii reprezentanți legali ai Chinei la O.N.U. trebuie să fie cei numiți de guvernul R. P. Chineze, iar ciankaișiștii să fie izgoniți din toate organismele O.N.U. Împotrivirea Statelor Unite a apărut ca o anemică încercare de a ridica un parapet în fața schimbărilor care își croiesc drum în ultimii ani și la O.N.U. Este semnificativ că poziția Statelor Unite a fost susținută în dezbateri numai de delegațiile Filipinelor, Tailandei și cîtorva mici republici din America Centrală, cunoscute prin docilitatea cu care urmează linia politicii americane. Multă lume este de acord aici că dacă această problemă s-ar hotărî prin vot secret, rezultatele ar fi fost de mult diferite ; nu există, într-adevăr, nici o delegație care să privească Organizația cu seriozitate și cu simțul răspunderii și să nu-și dea seama de absurditatea situației în care ea se găsește ca urmare a presiunilor politice și de altă natură exercitate pentru a se împiedica participarea R. P. Chineze.

China este, după cum se știe, unul din membrii fondatori ai Organizației Națiunilor Unite, „semnatară a Cartei de la San Francisco". Împreună cu Franța, Marea Britanie, Statele Unite și Uniunea Sovietică, ea este membră permanentă a Consiliului de Securitate. Cei cinci sînt investiți prin Carta O.N.U. cu răspunderi deosebite în domeniul menținerii păcii și securității internaționale.

Îndată după instaurarea regimului popular, guvernul central al R. P. Chineze și-a numit reprezentanții săi la O.N.U. Este o practică obișnuită ca un nou guvern sau un nou regim să-și schimbe reprezentanții, o asemenea schimbare neafectînd cu nimic statutul unui stat ca subiect de drept internațional. După cum s-a subliniat în dezbateri, în ultimii 20 de ani în statele care sînt membre ale O.N.U. au avut loc peste 150 de schimbări revoluționare de guverne, de diferite nuanțe. În fiecare caz în parte, reprezentanții noului guvern și-au asumat întotdeauna locurile ce reveneau țării lor în O.N.U. Numai în cazul Chinei acest principiu a fost ignorat.

→

După cum arăta reprezentantul român Mircea Malița, „prin aceasta sînt grav încălcate regulile de bază, unanim recunoscute, ale dreptului internațional și norma elementară de funcționare, statornicită și aplicată în Organizația noastră. Această normă stabilește corespondența obligatorie între reprezentant și reprezentat, în sensul că fiecare stat membru trebuie să aibă asigurat locul în Organizație, iar cei ce-l ocupă să fie împuterniciți de către guvernul statului respectiv". Ce s-a întîmplat ? În 1950, la prima sesiune a Adunării Generale a O.N.U. de după instaurarea Republicii Populare Chineze, reprezentanții S.U.A., abuzînd de controlul pe care îl exercitau pe acea vreme asupra unei bune părți a Adunării, au impus crearea unui comitet special în problema reprezentării Chinei. Aceasta s-a dovedit a fi doar începutul unei serii de manevre procedurale care avea să dureze încă 16 ani.

Timp de zece ani, pînă în 1961, S.U.A. au impus un adevărat „moratoriu" asupra discuțiilor în problema restabilirii drepturilor R.P. Chineze la O.N.U. La fiecare sesiune, an de an, ignorînd flagrant realitățile, Adunării Generale i s-a impus hotărîrea „de a nu înscrie pe ordinea de zi această problemă". Este adevărat că discuțiile procedurale în jurul ordinii de zi s-au transformat de fiecare dată în adevărate dezbateri de fond, cu un profund conținut politic, împotriva poziției americane.

În 1961, S.U.A. și-au dat seama că nu vor mai putea impune acest „moratoriu". Problema a fost înscrisă pe ordinea de zi pentru prima dată. Arsenalul antichinez s-a dovedit însă a nu fi epuizat. În același an, delegația S.U.A. a introdus rezoluția 1668 (XVI) după care „orice propunere de schimbare a reprezentării Chinei este o problemă importantă, în sensul articolului 18 din Cartă". Cu alte cuvinte, o hotărîre în această problemă poate fi adoptată numai cu o majoritate de două treimi. Dintr-o problemă simplă, de reprezentare, ea a fost denaturată într-o chestiune complicată. Motivul a fost evident : S.U.A. și-au dat seama că pentru a împiedica venirea Chinei populare la O.N.U. o majoritate simplă nu va mai fi suficientă. În opinia autorilor săi, formula „două treimi" ar mai reuși să prelungească această situație cîțiva ani.

Aproape toți delegații care s-au pronunțat în favoarea restabilirii drepturilor legitime ale R. P. Chineze la O.N.U. au arătat că aceasta este o chestiune de recunoaștere a acreditării delegației unui stat membru și ca atare trebuie hotărîtă cu o majoritate simplă de voturi. Încercarea de a prezenta această problemă ca și cum ar fi vorba de admiterea unui stat în O.N.U. a fost de asemenea respinsă în cuvîntările majorității delegaților.

În ciuda acestui fapt, Statele Unite — sprijinite de alte 9 delegații — au prezentat luni un proiect de rezoluție în spiritul rezoluției lor din 1961. În același timp, grupul de state care au inițiat înscrierea acestei probleme pe ordinea de zi, printre care Republica Socialistă România, a prezentat un proiect de rezoluție în care se cere ca R. P. Chineză să fie restabilită în toate drepturile ei și ca reprezentanții guvernului ei să fie recunoscuți ca singurii reprezentanți legitimi ai Chinei în O.N.U., iar reprezentanții ciankaișiști să fie excluși imediat din locul pe care îl ocupă în mod ilegal în O.N.U. și în toate organismele aferente acesteia.

Delegațiile Uniunii Sovietice și ale celorlalte țări socialiste s-au pronunțat în favoarea restabilirii de urgență a drepturilor legitime ale Chinei populare la O.N.U. și au prezentat în acest sens argumente de necontestat.

De asemenea numeroși alți delegați au vorbit în același spirit. Reprezentantul Franței, Roger Seydoux, a declarat : „Cum poate cineva susține că este în conformitate cu scopurile și principiile Națiunilor Unite ca această organizație să fie lipsită de participarea uneia din cele mai mari puteri ale lumii, o țară cu o populație echivalentă cu un sfert din populația globului, cu un vast teritoriu, cu imense resurse, existente și potențiale, o țară a cărei așezare geografică o situează în imediata vecinătate a uneia din regiunile cele mai frămîntate ale lumii, în sfîrșit, o țară care este o putere nucleară. Absența Chinei dintre Națiunile Unite aduce un prejudiciu intereselor Organizației și membrilor săi".

Este posibil ca marile probleme internaționale care se discută la O.N.U. să fie abordate în mod realist fără participarea R. P. Chineze ? „Este evident, spunea reprezentantul Pakistanului Amjad Ali, că indiferent despre ce este vorba, absența sau neparticiparea R. P. Chineze creează un element de lipsă de realitate, sortind eșecului eforturile O.N.U."

„Cum poate O.N.U. să aplice R.P. Chineze un regim de «carantină» — întreabă delegatul algerian — sub pretextul unor aprecieri subiective privind sistemul social și politic pe care poporul suveran al Chinei l-a adoptat încă din 1949 ? I se poate refuza unui stat membru dreptul sacru de a-și schimba regimul politic, sub amenințarea că nu va mai putea fi reprezentat cu adevărat în Organizație ? O asemenea atitudine este mai mult decît periculoasă, ea contravine literei și spiritului Cartei de la San Francisco precum și dreptului suveran al popoarelor de a-și hotărî singure soarta".

„De 16 ani — spunea ministrul de externe al Ghanei, Alex Quaison Sackey — guvernul R. P. Chineze a oferit Chinei cel mai stabil guvern pe care această țară l-a avut în cursul ultimului veac și jumătate. China a întors spatele mizeriei, sărăciei, corupției și înapoierii. Astăzi, ea se dezvoltă vertiginos, este una din cele cinci puteri nucleare. Noi, țările în curs de dezvoltare, nu putem ignora experiența enormă pe care R. P. Chineză a dobîndit-o în procesul revoluției sale sociale și economice".

Care au fost „contraargumentele" delegației americane la toate aceste demonstrații incontestabile ale adevărului ? Lăsînd de o parte calomniile și atacurile la adresa R. P. Chineze, reprezentantul S.U.A. la O.N.U., A. Goldberg, constata că, în dezbateri „nu a fost prezentat nici un argument convingător".

Este semnificativ că în prezent în presa americană se duce o campanie pentru acreditarea în rîndurile „opiniei publice" a ideii celor două Chine — R. P. Chineză și Taivanul. Aceasta pare să fie o altă stratagemă menită să atingă același țel, pentru că se știe prea bine că nu există decît o singură Chină și aceasta este Republica Populară Chineză.

Votul Adunării Generale în problema restabilirii drepturilor legitime ale R.P. Chineze la O.N.U. urmează să aibă loc în cursul serii de miercuri.

New York, 16 noiembrie

RIO DE JANEIRO

Conferința O.S.A.

Amînată de două ori, de la 20 mai pentru 4 august și apoi pentru 17 noiembrie, cea de a II-a Conferință interamericană extraordinară a Organizației Statelor Americane (O.S.A.) își începe lucrările fără entuziasm, fără o ordine de zi stabilită în prealabil, iar rezultatele, se pare, vor fi minime. Președintele Johnson, contrar unor așteptări, nu va sosi la Rio de Janeiro, atît datorită situației din Vietnam, cît și atmosferei încordate în care debutează această conferință. Ea va avea însă o însemnătate aparte întrucît, după aproape 75 de ani de existență a acestui

Cu prilejul celei de a 20-a aniversări a înființării U.N.E.S.C.O. a fost inaugurat cel de al patrulea imobil al sediului de la Paris. Complet subteran, imobilul este așezat în jurul a 6 curți interioare. La al treilea... subsol se află un loc de parcare pentru 400 de automobile.

organism (mai întîi sub denumirea de Uniunea Panamericană iar, din 1948, sub titulatura de azi), S.U.A., care au propus pentru prima dată înființarea sa, vor fi obligate să constate defectarea, totală sau parțială, a unora dintre mecanisme. Tot pentru prima dată. Căci, dacă au existat și pînă acum neînțelegeri în ceea ce privește scopul, atribuțiile și competența organizației, de data aceasta, multe din cele 20 de state membre latino-americane se prezintă la Rio de Janeiro cu puncte de vedere diferite. Intervenția unilaterală, din 28 aprilie, a S.U.A. în Republica Dominicană și trecerea, la numai o săptămînă, a acestei imixtiuni în sarcina O.S.A., urmată de constituirea, pe acest teritoriu, a unei prime forțe militare interamericane, a declanșat în întregul continent latino-american o serie de critici și proteste la adresa politicii „vecinului din nord", atitudine bazată pe unul din principiile fundamentale ale Cartei O.S.A. : neintervenția. Acesta este de fapt și motivul celor două amînări succesive ale conferinței. Evenimentele din Republica Dominicană nu s-au uitat încă, iar propunerea S.U.A., ulterioară acestora, de a se include pe ordinea de zi a lucrărilor de la Rio de Janeiro constituirea unei forțe militare interamericane cu caracter permanent, a sporit și mai mult aversiunea Americii Latine față de această idee. Printre statele membre care și-au manifestat în mod deschis opoziția față de această propunere se află Mexic, Chile, Peru, Uruguay și Ecuador. În sprijinirea directă a poziției nord-americane, Brazilia a încercat unele tatonări în țările vecine (vezi vizita generalului argentinian Ongaña, la Rio de Janeiro) rămase fără ecou. Astfel, în sala conferinței iau loc de la început două grupuri net deosebite, existînd posibilitatea formării unui al treilea : de abținere (Costa Rica, Venezuela, Columbia).

Dată fiind această situație, cu perspective falimentare pentru prestigiul S.U.A., pînă de curînd se aprecia că un astfel de punct nu va mai fi inclus pe agenda de lucru. Cu toate acestea, consfătuirea comandanților militari din 17 țări latino-americane întruniți zilele trecute la Lima sub președinția comandantului statului major al armatei terestre a S.U.A., precum și escala de patru ore, la Caracas, a secretarului de stat Dean Rusk, aflat în drum spre Rio, determinată de faptul că Venezuela a anunțat că nu va participa la conferință, a spulberat orice îndoială : chiar dacă nu se va pune la vot constituirea, problema forțelor armate interamericane se va discuta. Se crede că propunerea nu va fi făcută de S.U.A., ci de San Salvador.

Pe de altă parte, încă din august anul trecut, la reuniunea consultativă de la Washington a miniștrilor de externe ai țărilor membre, s-a stabilit ca principal obiectiv al actualei conferințe modificarea Cartei O.S.A., în sensul reactualizării ei. Diferența de opinii în această problemă, între S.U.A. și majoritatea țărilor latino-americane, este flagrantă. Majoritatea țărilor latino-americane doresc transformarea O.S.A. dintr-un instrument al politicii S.U.A. într-un organism interamerican real, cu eficiență, în primul rînd, economică. Inițiativa acestei acțiuni revine republicii Chile care a prezentat deja, în acest sens, o serie de propuneri. Ultimele trei, date publicității luni, 15 noiembrie, sînt deosebit de semnificative întrucît prin aceasta Chile își definește anticipat poziția sa la Rio de Janeiro, diminuînd „unitatea" de vederi a grupului pro nord-american. În plus, după cunoașterea acestor propuneri, părerea exprimată de către mai mulți observatori că la Rio de Janeiro, între altele, Chile va cere discutarea recentului conflict de frontieră cu Argentina, nu poate să rămînă valabilă. Chile va acorda prioritate problemelor comune ale continentului, iar propunerile ei se ocupă numai de aceste probleme. Prima dintre acestea o constituie un proiect de convenție pentru protecția drepturilor omului, cea de a doua reprezintă un proiect de tratat inter-american de solidaritate economică, iar ultima, susceptibilă de aprobare unanimă, dată fiind atmosfera puțin prielnică discuțiilor, prevede o reuniune viitoare pentru reforma structurii O.S.A. Conferința se anunță dificilă dar, indiferent de rezultatele ei concrete, va reflecta cu putere pozițiile participanților.

Darie NOVĂCEANU

BONN

Declarația guvernamentală

La 10 noiembrie, cancelarul Ludwig Erhard a citit în fața deputaților Bundestagului și a Băncii ministeriale declarația guvernamentală — cea mai lungă din istoria R.F.G. (50 de pagini în textul vest-german). Doar rareori cancelarul a fost întrerupt de aplauze, publicul ascultînd în tăcere timp de două ore și două minute. Dezbaterea pe marginea declarației va avea loc mai tîrziu, la 24 noiembrie.

Două treimi din declarație au fost consacrate situației economice, analizată — sublinia cancelarul — „fără exagerări și fără iluzii". Dezamăgit, așa cum însuși mărturisește, comentatorul ziarului *Die Welt* afla cu această ocazie că vechiul proverb german despre pomii care nu cresc pînă la cer rămîne încă valabil. Și nu e mult de cînd această iluzie era nu numai răspîndită dar și întreținută. Cancelarul a înfățișat în declarația sa un tablou contrastînd puternic cu imaginea de prosperitate și optimism pe care o prezentase înaintea alegerilor. „Situația noastră economică și situația noastră financiară — spune cancelarul — nu pot fi privite fără îngrijorare" ; preîntîmpinînd poate unele comparații, el a ținut să asigure însă că ele sînt „esențial deosebite de situația economică din anii 1920-1930".

În economia și finanțele R.F.G., constată Erhard, s-a produs o schimbare fundamentală, agravată și de epuizarea rezervelor vest-germane de forță de muncă. De asemenea, el atrage atenția că și pe viitor lipsa forței de muncă se va agrava, iar atragerea unui număr mai mare de brațe de muncă străine „are și ea limite". „Este sigur — afirmă cancelarul — că din creșterea naturală a populației pînă la 1970 nu se vor putea acoperi necesitățile de forțe de muncă". Ca un remediu, Ludwig Erhard propune sporirea cu o oră pe săptămînă a timpului de muncă stabilit prin contracte. Neașteptata propunere pe care Erhard a subliniat că o face „cu toată seriozitatea", este unul din pasajele cele mai discutate ale declarației guvernamentale (comentatorii se referă stăruitor la atitudinea pe care o vor adopta sindicatele în această privință). În orice caz, o asemenea tendință de programare statală („sistem de planificare a cadrului economic" este denumirea dată de cancelar) — care se manifestă de altfel și în domeniul financiar — contrazice întrucîtva tezele de „liberalizare" economică ale profesorului Erhard. Șeful guvernului vest-german a conturat și mai precis situația economică actuală a țării prezentînd date privitoare la evoluția balanței comerciale. În ultimii cinci ani, a arătat el, R.F.G. a realizat un excedent mediu al balanței sale comerciale de 5,5 miliarde mărci anual. În anul 1964 acest excedent era de 6,1 miliarde mărci, dar în primele nouă luni ale anului 1965 el a scăzut la 616 milioane mărci. Înrăutățirea situației balanței comerciale, este de părere Erhard, se datorește „în cea mai mare măsură și aproape exclusiv creșterii exportului țărilor Pieței comune către R.F.G."

În liniile ei mari, invitația la austeritate pe care Erhard a făcut-o destul de clar putea fi însă prevăzută dinainte. Cu o săptămînă în urma discursului guvernamental, cancelarul, într-o alocuțiune radiotelevizată, cerea auditorilor înțelegere pentru „măsurile nepopulare", pe care va fi nevoit să le ia. Tot atunci ministrul de finanțe Dahlgrün anunțase, privitor la domeniul lui de activitate, o parte din aceste măsuri. Bugetul pe anul 1966 a fost limitat la 69,4 miliarde mărci, cu o creștere de 8,5 la sută față de cel al anului precedent.

→

Cancelarul Erhard la tribuna Bundestagului

Pentru asigurarea echilibrului bugetar sînt însă necesare economii de 7,2 miliarde mărci (2,1 miliarde mărci prin reducerea cheltuielilor la bugetele diferitelor ministere, cu excepţia acelora de cercetare ştiinţifică, 2,2 miliarde din reducerea unor cheltuieli neprevăzute prin lege, iar restul de 2,9 miliarde prin economisirea ca urmare a unei legi speciale de „asigurare bugetară" care va trebui votată în Bundestag pînă la sfîrşitul lui decembrie). De asemenea se prevede o sporire a impozitelor cu 210 milioane mărci.

Noile măsuri bugetare au provocat o oarecare neînţelegere între diferitele grupări ale coaliţiei guvernamentale, opoziţia liberalilor (reprezentaţi totuşi prin ministrul de finanţe) remarcîndu-se cu deosebire. Firește, nici creştinii-sociali ai lui F. J. Strauss nu pierd prilejul de a ataca pe cancelar.

Majoritatea comentatorilor sînt de părere că Erhard „va trebui să facă faţă unor situaţii grele cu un cabinet eterogen şi o coaliţie la fel de eterogenă" *(Die Welt)*. Unii comentatori subliniază însă că sursa cea mai raţională şi în acelaşi timp cea mai consistentă de economii ar constituo pentru R.F.G. renunţarea la ambiţioasele proiecte privind domeniul militar. (În acest sens, la rubrica *Puncte de vedere*, articolul din *Stern* al lui Sebastian Haffner).

În partea consacrată politicii externe, sînt de părere majoritatea comentatorilor, Erhard a adus prea puţine lucruri noi. „A fost prudent", spun ei, înţelegînd prin aceasta — şi aici sînt cu toţii de acord — că nu a făcut în cea mai mare măsură decît să repete vechile teze ale lui Adenauer. Deşi poate nu aceasta a fost intenţia sa. Cînd Erhard afirmă că „perioada de după război s-a sfîrşit" — idee directoare a întregului discurs — şi că „politica guvernului federal nu trebuie să mai fie legată de război", cînd se declară împotriva „alternativelor simpliste care văd lucrurile numai în alb şi negru" şi care aparţineau unei vremi considerate revolute, el s-ar părea că încearcă totuşi o delimitare de ceea ce s-a numit „era Adenauer". De la bun început este însă evidentă intenţia unei noi „relansări" a problemei germane. Este — dacă se poate spune — singura noutate. În acest sens este de altfel anunţată la Bonn şi o „Carte albă", în care punctul de vedere vest-german asupra unificării va fi din nou prezentat.

În ce priveşte relaţiile cu Franţa, Erhard a spus: „Prietenia dintre poporul nostru şi cel francez constituie o garanţie care fundamentează speranţele tuturor europenilor că acest continent îşi va găsi contururile sale politice. În vederea acestui obiectiv trebuie epuizate toate posibilităţile tratatului de prietenie franco—vest-german". Recenta vizită la Paris a ministrului de externe Gerhard Schroeder nu face altceva decît să demonstreze încă o încercare de a se găsi o soluţie practicabilă atît în domeniul vest-european cît şi în cel atlantic. În general, observatorii sînt unanimi în a aprecia că actuala vizită „nu pare să fi putut modifica în mod fundamental punctele de vedere ale celor două părţi".

Relaţiile R.F.G. în cadrul N.A.T.O. au avut o mare pondere în declaraţia guvernamentală. Cu această ocazie dr. Erhard a reafirmat cererea guvernului R.F.G. de a participa direct la apărarea nucleară, adăugînd însă că nu pretinde un control naţional asupra armamentului. Ce formă să aibă această participare nucleară, cancelarul nu a precizat. Mai de mult Schroeder declara: „Hotărîtoare rămîne participarea directă la un sistem militar atomic". Participarea la un comitet de planificare atomică în cinci (S.U.A., Anglia, Franţa, Italia, R.F.G.) nu este suficientă". Sînt dileme pe care fără îndoială Erhard va încerca să le rezolve cu ocazia întîlnirii sale cu Johnson la Washington. Iniţial vizita trebuia să aibă loc în zilele de 6, 7 şi 8 decembrie. (Observatorii subliniau că vizita cancelarului în S.U.A. se situa între alegerile prezidenţiale din Franţa — 5 decembrie — şi deschiderea sesiunii ministeriale N.A.T.O. — 13 decembrie). La începutul acestei săptămîni s-a anunţat însă o modificare a datelor: întrevederile vest-germano—americane vor avea loc între 3 şi 4 decembrie.

Radu PASCAL

ERHARD
către cetăţeanul vest-german:
— Vezi, la asta nu te-ai aşteptat; „cornul abundenţei" funcţionează şi invers
(Din Die Welt)

BAGDAD

Reconsiderări politice

Direcţiile evoluţiei interne irakiene cunosc schimbări cărora la Bagdad li se atribuie o importanţă deosebită. Noile măsuri indică intenţia de a se reexamina ansamblul politicii guvernamentale, adaptînd-o unor cerinţe ce par modificate în raport cu un trecut apropiat. Actuala formaţie ministerială — care, după *France Presse*, este primul guvern civil instaurat în Irak după revoluţia din 1958 — a preluat sarcinile puterii în zilele care au urmat tentativei nereuşite de lovitură de stat întreprinse de fostul premier şi un grup de ofiţeri superiori. Deocamdată, multe aspecte ale acestui complot eşuat sînt învăluite de o ceaţă impenetrabilă. La Bagdad s-a anunţat crearea unui comitet care să elucideze împrejurările în care s-a desfăşurat acţiunea complotistă a lui Abdel Razzak (ex-premierul împreună cu familia sa şi mai mulţi ofiţeri cu grade superioare s-au refugiat în R.A.U.).

Preocupările noului guvern irakian par să se îndrepte mai ales către sectorul economic. Premierul Bazzaz explica această preocupare prin faptul că tabloul economic al ţării ar fi în prezent „puţin încurajator". Potrivit lui, cauza trebuie căutată în activitatea guvernelor precedente care „au instaurat era delapidărilor din bunurile publice".

Oficialităţile de la Bagdad, în mai multe ocazii, au înfăţişat fragmentar intenţiile lor de viitor. O declaraţie guvernamentală dată publicităţii de către Ministerul Culturii şi Orientării şi-a propus să clarifice cadrul noii orientări a politicii economice. Declaraţia atribuie un rol crescînd sectorului privat chemat să contribuie la creşterea producţiei. Investitorii particulari sînt încurajaţi să înfiinţeze societăţi „de orice fel" cu un capital de cel puţin 250 000 dinari. Agenţia *U.P.I.* relatează că premierul Al Bazzaz a declarat că „măsurile socialiste" adoptate în anul trecut de precedentul guvern vor fi „reconsiderate". După unii observatori, această „reconsiderare" ar viza îndeosebi politica naţionalizărilor. Încurajînd sectorul privat, conducătorii de la Bagdad afirmă, concomitent, dorinţa de a „preîntîmpina orice concentrare de capitaluri importante în aceleaşi mîini". S-ar părea că autorii declaraţiei guvernamentale au fost călăuziţi de grija de a menaja opinia publică, sensibilă la o evoluţie care ar presupune părăsirea unor poziţii cîştigate. Din lectura documentului publicat la Bagdad, parvenit în formele rezumative ale relatărilor telegrafice precum şi ale interpretărilor sale de către principalele agenţii de presă apusene, reiese că modificările anunţate ar semnifica în fond o politică a porţilor deschise pentru capitalul autohton şi străin. Radio Bagdad a anunţat, fără amănunte suplimentare, că va fi supusă revizuirii şi

Elicopter american distrus în luptele din Vietnamul de sud

legea reformei agrare promulgată sub regimul Kassem.

Reconsiderările nu se limitează la sectorul economic. S-a aflat despre importante modificări în structura politică a țării. Într-un interviu acordat ziarului *Al-Raay Al Aaam*, ministrul informațiilor a anunțat că guvernul „examinează dizolvarea Uniunii socialiste din Irak, în scopul reorganizării acesteia ținînd seama de noile concepții". Uniunea socialistă — singura mișcare politică oficială autorizată — a fost supusă unor aspre critici. În același interviu, ministrul „a criticat reforma agrară, arătînd că nu a fost aplicată cu succes", ceea ce ar explica intenția de a modifica vechea legislație.

Problema kurdă rămîne în actualitate. Potrivit ziarului *Baghdad News*, luptătorii kurzi ar fi pierdut importante poziții strategice din munții Bekhair. Această opinie nu concordă cu aceea a unor ziariști apuseni care au vizitat nu demult regiunea. Mareșalul Aref urmărește cu atenție evoluția militară și spre sfîrșitul lunii va vizita provinciile din nord, pentru un contact direct cu situația locală. Problema kurdă nu este însă esențialmente o problemă militară, ci una politică. Declarația guvernamentală de la Bagdad promite kurzilor un anumit grad de autonomie. Rămîne de văzut (după ce noua lege a „administrației locale" va căpăta forma definitivă) în ce măsură promisiunile oficiale corespund revendicărilor kurde.

Un aspect important al politicii irakiene, care reține atenția comentatorilor, este cel referitor la relațiile cu lumea arabă. După convorbirile de la Cairo dintre premierii R.A.U. și Irakului, s-a reafirmat dorința de unitate a celor două state, cu sublinierea că unitatea este „o cale lungă constînd în mai multe etape". La Bagdad s-a exprimat, totodată, dorința de a ameliora relațiile cu „țările musulmane vecine".

Forma sumară a declarațiilor de intenție de la Bagdad nu a permis observatorilor aprecieri mai ample. Se constată o rezervă în comentarii, dictată de absența unei cuprinzătoare elucidări a proiectelor irakiene.

Eugeniu OBREA

ROMA

Clarificări?

De la congresul Partidului socialist observatorii și comentatorii vieții politice a Italiei așteptau anumite clarificări. Au fost împlinite aceste așteptări ? Într-un sens, da. Rezoluția adoptată de 80 la sută dintre delegați reflectă cu fidelitate linia expusă de Pietro Nenni în cunoscuta sa „Scrisoare către tovarăși", precum și în cuvîntarea rostită de el la congres. „Potrivit acestei linii, se spune în rezumatul agenției de presă *A.N.S.A.*, partidul va continua să colaboreze în guvernul de centru-stînga și va iniția fără întîrziere procesul de unificare cu partidul social-democrat, străbătînd etapele unei acțiuni comune urmărite de o constituantă socialistă". În alt sens însă clarificările nu sînt definitive. Corespondentul la Roma al agenției *France Presse* consemnează acest aspect în termenii următori : „Victoria obținută de liderul socialist la congres nu marchează în realitate decît începutul unei alte lupte, mult mai aspre și pe un front mult mai larg, de al cărei rezultat va depinde probabil viitorul politic al Italiei". Este vorba despre lupta pentru cucerirea sprijinului de masă, în condițiile problemelor concrete existente în viața economică și politică a țării. Rezoluția prezentată la congres de aripa stîngă arată că această luptă se va desfășura chiar în interiorul partidului socialist. Dar, după cum reiese din comentariile de după congres, lupta va continua și în cadrul coaliției guvernamentale, precum și înafara ei.

Al 36-lea congres al P.S.I., primul congres ținut în condițiile participării socialiștilor la putere, a confirmat evoluția →

REFLECTOR

Tot Kimba...

Parlamentul congolez de la Leopoldville a respins — fără dezbateri — investitura cerută de guvernul lui Evariste Kimba. „Frontul democratic congolez, formație politică recentă, pe care noul cabinet miza pentru a obține majoritatea, nu a reușit să depășească avansul deținut de partidul lui Chombe, Conaco. Cu 134 de voturi împotrivă față de 121 voturi pentru, guvernul de uniune națională a lui Kimba este considerat, potrivit constituției congoleze, demisionar.

În această situație președintele Kasavubu a căutat un nou „formator" al guvernului. După cum anunță postul de radio Leopoldville, acesta a fost găsit în persoana lui... Evariste Kimba care a și acceptat noua misiune încredințată de președinte.

Lupta pentru putere — și incertitudinile politice în Congo — rămîn în vigoare.

Ferdinand E. Marcos, candidatul partidului naționalist a devenit noul președinte al Filipinelor

Organizatorii campaniei electorale care a premers alegerilor prezidențiale și parlamentare din Filipine — liderii celor două principale partide politice ale țării : liberal și naționalist — au reușit să îndrepte activitatea electorală (tradițional „agitată" în această țară) pe panta polemicilor strict personale, nesemnificative, a acuzațiilor intime, susținute viu de partizanii ambelor tabere, îndepărtînd astfel cu bună știință prilejul creat pentru o dezbatere publică asupra principalelor aspecte ale vieții politice filipineze.

Corpul electoral a fost pus la 9 noiembrie în situația de a opta fie pentru menținerea în următorii patru ani a lui Diosdado Macapagal (susținut de către partidul liberal) în funcția de președinte al țării, fie pentru acordarea mandatului prezidențial senatorului Ferdinand E. Marcos — candidatul partidului naționalist.

Programele electorale ale celor doi candidați principali au fost în linii mari aceleași. Încă înainte de anunțarea rezultatelor definitive ale scrutinului, virtualul președinte Ferdinand Marcos s-a grăbit să organizeze o conferință de presă la care a reafirmat liniile mari ale politicii pe care o va adopta. „Cred că nu vor interveni schimbări serioase în politica noastră externă actuală" — a declarat el — după ce dăduse în prealabil asigurări că va continua menținerea relațiilor „speciale" existente între Filipine și S.U.A., va sprijini „trimiterea de trupe în ajutorul Vietnamului de sud" și nu-și va schimba „politica de nerecunoaștere a țărilor comuniste".

Tendințele în vederea promovării unei politici proprii, conformă intereselor naționale ale țării, puternicele acțiuni populare îndreptate împotriva bazelor străine din arhipelagul filipinez și în favoarea reziliерii acordurilor militare cu S.U.A., recrudescența mișcării de eliberare națională „Huk" — toate acestea sînt elemente de care nesemnificativul act electoral de la 9 noiembrie, a reușit, cu concursul substanțial al regizorilor săi, să facă abstracție.

Tocmai de aceea, actualele alegeri nu au putut aduce o schimbare radicală a politicii țării. În preajma scrutinului de la 9 noiembrie, *Le Monde* rezuma situația în care se află alegătorii filipinezi astfel : „Ei au de ales oameni, în timp ce țara are nevoie de o politică".

Ferdinand Marcos la conferința de presă

începută de Pietro Nenni și de curentul majoritar din partid cu ani în urmă, la congresul de la Napoli. Încă în ajunul actualului congres, cotidianul milanez *Corriere della Sera* descria în termenii următori profilul „socialiștilor ministeriabili" : „Toți socialiștii care se găsesc în prezent în guvern își recunosc greșelile... Starea lor de spirit, care este cea de «mea culpa», s-a transformat fundamental. În ochii lor procedura necesară adoptării unui decret este mai importantă decît dezbaterile asupra societății de mîine. Pe scurt, P.S.I. a devenit un partid de guvernămînt".

Raportul prezentat la congres de Francesco de Martino, secretarul partidului, precum și cuvîntul său de încheiere a dezbaterilor au ilustrat parcă acest pasaj. De Martino a recunoscut temeiul criticii formulate de minoritatea de stînga din partid față de neîndeplinirea propriilor obiective programatice ale coaliției de centru-stînga și a admis chiar că „s-au putut săvîrși greșeli". Dar toate acestea nu afectează valabilitatea liniei politice urmate pînă aci, a adăugat el. Pentru viitor, socialiștii cer o acțiune mai energică a guvernului în domeniul economic pentru stimularea producției, care dă semne de regres în mai multe ramuri ale economiei, și pentru combaterea șomajului, care se află, dimpotrivă, în creștere. Potrivit socialiștilor mijlocul de acțiune în acest scop trebuie să fie adoptarea planului cincinal de dezvoltare și a reformelor pe care acest plan le comportă, îndeosebi a celor relative la construcțiile de locuințe, la stabilirea impozitelor, la structura finanțelor locale. În ce privește reformele de perspectivă, rezoluția consideră necesară înfăptuirea pînă la sfîrșitul actualei legislaturi, adică în următorii doi ani și jumătate, a administrațiilor regionale prevăzute în programul de centru-stînga, precum și a unor reforme privitoare la organizarea școlii și a asistenței sociale. În sfîrșit în politica externă, socialiștii se pronunță pentru realizarea unității vest-europene, dar cer totodată „o mai mare autonomie față de aliați".

Programul e departe de a preconiza transformări importante și oglindește mai cu seamă preocuparea P.S.I. de a-și păstra pozițiile guvernamentale. Fără îndoială aceasta este suficient pentru a stîrni ostilitatea dreptei și anume nu numai a liberalilor și grupurilor de extremă dreaptă dinafara coaliției, dar și a dreptei democrat-creștine. Este, apreciază agenția *France Presse*, unul din terenurile pe care se va desfășura în viitor lupta politică în Italia.

Alt teren îl va constitui propusa unificare a socialiștilor cu social-democrații. Necesitatea acțiunii unite a forțelor de stînga este larg resimțită în ansamblul vieții politice italiene. Partidul comunist propune, în acest scop, realizarea unui partid unic al clasei muncitoare. Dar Pietro Nenni, promotorul curentului „autonomist" din P.S.I. — adică al desprinderii de comuniști și al alunecării treptate spre dreapta — a respins propunerea comuniștilor și a lansat inițiativa așa-zisei unificări socialiste. Rezoluția majoritară adoptată la congres propune viitorului congres social-democrat, care se va ține în luna ianuarie, „o perioadă de acțiuni comune la toate nivelurile pentru asigurarea orientării guvernului și, dacă împrejurările o vor cere, pentru o bătălie comună în opoziție". Rămîne de văzut, desigur, ce ecou va stîrni în rîndurile social-democraților felul în care socialiștii pun problema unificării. De reținut că, cel puțin în mod declarativ, în raportul lui De Martino se spune că nu trebuie acceptate condițiile fixate de social-democrați potrivit cărora socialiștii ar trebui să primească fără rezerve toate principiile Cartei de la Frankfurt a Internaționalei socialiste, redactată în timpul războiului rece. „Noi nu trebuie să ne prezentăm ca un păcătos cu capul acoperit de cenușă", a declarat De Martino.

În proiectul său de rezoluție, aripa de stînga, condusă de Riccardo Lombardi, subliniind eșecul comisiei de centru-stînga în realizarea propriului său program, critică refuzul încăpățînat al liderilor socialiști de a imagina măcar posibilitatea ieșirii din guvern, ceea ce exprimă tendința lor de a permanentiza actuala situație. Proiectul de rezoluție respinge pe de altă parte propunerea de unificare limitată la socialiști și la social-democrați, precum și perspectiva aderării la Internaționala socialistă. Aceasta ar însemna, după cum se spune în documentul minorității, aprobarea unor teze inacceptabile pentru socialiștii italieni. Proiectul de rezoluție ia poziție și în chestiunea mult discutată „a apartenenței sindicale a socialiștilor", pronunțîndu-se în favoarea rămînerii lor în C.G.I.L. (Confederația Generală a Muncii), pe care „autonomiștii" intenționează demult să o părăsească.

Congresul P.S.I. va fi un ferment și pentru dispute politice ulterioare : aceasta reiese, între altele, din primele sale ecouri în rîndurile celorlalte partide. Secretarul partidului social-democrat Tanassi s-a declarat bineînțeles satisfăcut de rezultatele congresului. Dar un alt reprezentant social-democrat, Ariosto, s-a arătat preocupat de existența unor divergențe cu privire la unificare chiar în rîndurile curentului majoritar al socialiștilor. Tullio Vechietti, secretarul P.S.I.U.P., fosta aripă de stînga a P.S.I. azi constituită în partid autonom, a spus că liderii P.S.I. au schimbat ideologia, politica și structura de clasă a partidului, transformîndu-l într-un partid social-democrat de discuții. Ar fi o greșeală însă, a adăugat el, să considerăm acest lucru ca o victorie a dreptei socialiste în țară. Deși lupta este grea, există totuși condiții pentru o revenire ofensivă a forțelor socialiste, a încheiat Vechietti.

În timp ce La Malfa, liderul partidului republican, a spus că partidul său va cere o întîlnire cvadripartită a forțelor ce compun coaliția de centru-stînga, pentru a examina programul guvernului în lumina hotărîrilor congresului socialist, democrat-creștinii și-au exprimat, prin senatorul Gava, satisfacția pentru evoluția socialiștilor spre deplina „autonomie" față de comuniști. Hotărîrile congresului, a scris oficiosul democrat-creștin *Il Popolo*, nu vor putea să nu aducă „o contribuție la lupta împotriva comunismului". În schimb, conducătorul partidului liberal, Giovanni Rologodi, și-a exprimat neîncrederea într-o ruptură completă între P.S.I. și P.C.I., subliniind de asemenea printre pericolele „reunificării socialiste", acela al intrării social-democraților în C.G.I.L.

O apreciere asupra congresului socialist a făcut-o Giancarlo Pajetta, membru al secretariatului P.C.I. și conducător al delegației comuniste care a participat la congres. Pajetta a spus că raportul lui De Martino oglindea preocuparea de a se evita apelul la acțiunea maselor și la lupta unitară a muncitorilor, chiar acolo unde s-a recunoscut că există obstacole în calea realizării programului de centru-stînga. Comuniștii, a declarat Pajetta, vor fi și de aci înainte animatorii luptei sociale și ai vieții democratice a țării, acționînd pentru întărirea unității clasei muncitoare și a tuturor forțelor democratice.

A. CERNEA

La Paris, sub Arcul de Triumf din Place de l'Etoile, s-a comemorat în prezența generalului de Gaulle a 47-a aniversare a armistițiului care a pus capăt, la 11 noiembrie 1918, primului război mondial

La New York, în fața unei reuniuni de peste 2 000 de persoane care protestau împotriva intervenției americane în Vietnam, 5 tineri au dat foc ordinelor de înrolare

ATENA

Corespondență de la C. ALEXANDROAIE

Analiza unui vot

Raportul de forțe stabilit odată cu formarea administrației Stefanopoulos se păstrează aproape intact și astăzi — aceasta este prima concluzie care s-a impus în urma votului pentru alegerea președintelui Parlamentului. 149 de deputați au votat în favoarea candidatului guvernului, Dimitrios Papaspiru, iar 143 pentru candidatul Uniunii de centru, Emanuel Bakladzis. Trei deputați (cîte unul din fiecare partid) au fost absenți, fiind plecați în străinătate ; doi deputați au depus în urnă buletine albe, în timp ce restul de trei deputați, pînă la 300, au votat unul pe Andreas Papandreu și alți doi pe Spiliakos și Rozopoulos, deputați guvernamentali. Se consideră că voturile albe și votul dat lui Andreas Papandreu aparțin deputaților de centru, iar cele două buletine pe care au fost scrise numele celor doi deputați guvernamentali provin din grupul dizidenților. Deci, pierderile de voturi au fost aproape egale și fără semnificații deosebite. Un mic semn de întrebare ridică totuși voturile albe. În timp ce unele ziare de dreapta vorbesc de o nouă diferențiere în rîndurile Uniunii de centru, cotidianele propapandreiste remarcă spargerea rîndurilor grupului dizidenților și pierderea majorității absolute a guvernului în Parlament. În cercurile observatorilor politici se consideră că ambele aprecieri sînt oarecum forțate. Cert este că guvernul, în eventualitatea unui eșec al candidatului său, era pregătit să ridice problema încrederii, după cum pare cert și faptul că ar fi obținut votul de încredere. De acest lucru este convins și liderul Uniuni de centru, Papandreu, care a dezmințit categoric știrile apărute în unele ziare potrivit cărora ar intenționa să depună în Parlament o moțiune de cenzură în cursul lunii noiembrie.

După vot, premierul Stefanopoulos a declarat că „guvernul a ieșit întărit" din această primă încercare, în timp ce cadre de conducere ale Uniunii de centru s-au limitat la a sublinia că lupta cifrelor în întuneric (așa este denumit votul secret) a dovedit menținerea raportului de forțe existent acum două luni. Această părere este împărtășită și de ziarul de dreapta *Mesimvrini* care scrie : „Nici una din taberele adverse n-a obținut vreo victorie, dar nici una n-a suferit un adevărat eșec, întrucît diferențele ivite sînt extrem de mici. Indiferent de rezultatul votului pentru alegerea celorlalți membri ai prezidiului Parlamentului, guvernul a căpătat un credit cel puțin pînă în primăvară". Cotidianul guvernamental *Elefteria* consideră că actuala administrație dă dovezi de stabilitate, argumentele în acest sens fiind reprezentate de îmbunătățirea legăturilor cu guvernul cipriot, asigurarea unui ajutor din S.U.A. în valoare de 50 de milioane de dolari, votul din Parlament și anunțarea constituirii în viitor a partidului dizidenților de către premierul Stefanopoulos.

În tabăra opoziției însă nimeni nu dă semne de oboseală. Între timp, în multe orașe ale țării sînt organizate mitinguri. Liderul Uniunii de centru, Papandreu, pregătește în prezent un „marș către popor" în insulele Dodecanezului, considerînd că „tot ce se întîmplă astăzi în țară nu este o simplă fază a vieții politice, ci o piatră de hotar în istoria politică a Greciei". Partidul E.D.A., menținîndu-și criticile împotriva guvernului, critică în același timp echivocul poziției lui Papandreu. Liderul Centrului, în timp ce acceptă tacit sprijinul E.D.A., plătește din cînd în cînd tribut dreptei prin discursuri anticomuniste. Ziarul de dreapta *Imera* a amintit din nou, acum cîteva zile, condițiile pe care guvernul ar trebui să le accepte pentru a se putea bizui pe voturile dreptei : în esență, aceste condiții înseamnă restaurarea în țară a regimului celor opt ani de guvernare a partidului Uniunea radicală națională (E.R.E.). Un alt cotidian de dreapta, *Kathimerini*, critică guvernul pentru că „înaintează fără îndrăzneală și cu frică", întrucît „nu se debarasează de complexul originii sale și este neliniștit de soarta sa în Parlament".

Atena, 16 noiembrie

REFLECTOR

Ofensiva reacțiunii sudaneze

La Khartum, Omdurman și Rubak cercurile reacționare sudaneze au pus la cale manifestații împotriva forțelor democratice. Ținta acțiunilor forțelor de extremă dreaptă, între care și Organizația fraților musulmani, o constituie crearea unei stări de spirit anticomuniste în Sudan.

Cererea partidelor sudaneze de dreapta Al Umma și Uniunea Națională, privind interzicerea activității Partidului Comunist din Sudan, a fost aprobată luni de Adunarea Constituantă (în care cele două partide dețin majoritatea).

În aceeași ședință Omar Mustafa, lider al Partidului Comunist, a declarat în fața adunării că nu va recunoaște această hotărîre, deoarece este anticonstituțională. „Statul nostru — a subliniat Omar Mustafa — se va afla în încleștarea unor noi dificultăți. Partidul Comunist, care în condițiile grele ale trecutului regim militarist a luptat cu dîrzenie și hotărîre pentru democratizarea și progresul țării, își va continua lupta fără să poată fi împiedicat de nici un guvern".

„Cazul von Huyn"

Guvernul R.F.G. ar fi încheiat în secret un „acord de consultări" cu Anglia, analog — dacă nu în formă, în substanță — cu tratatul de prietenie franco—vest-german. Această informație ajunsă la urechile tuturor a tulburat în ultima vreme spiritele politice vest-germane.

Acuzat de „indiscreție" este contele Hans von Huyn, care pînă nu demult ocupa o înaltă funcție în Ministerul de Externe vest-german. Huyn, în apărarea sa, a susținut că nu era vorba de un secret — chestiune încă neclarificată — totuși, în cele din urmă, a trebuit să demisioneze. (În cercuri bine informate se spune — lucrul nu este însă confirmat — că Huyn împreună cu alți colegi ar fi refuzat să semneze documentul prin care se interzicea divulgarea acordului dintre Ministerul vest-german și Foreign Office).

Cancelarul Erhard, pentru a limita ecourile întregii afaceri, a declarat că este exagerat să se vorbească despre o înțelegere anglo—vest-germană împotriva Franței, amintind însă că întotdeauna R.F.G. a avut dese consultări de politică externă cu Londra.

Sînt comentatori care cred că „explozia cazului Huyn" s-ar datora lui Strauss. Acesta ar fi ales momentul — în ajunul vizitei lui Schroeder la Paris — cu scopul de a atribui guvernului federal și ministrului de externe întreaga răspundere a dificultăților în relațiile cu Franța. Acești comentatori invocă în sprijinul tezei lor și faptul că Hûyn a acceptat zilele trecute oferta de a deveni consilierul particular pentru probleme de politică externă al lui Franz Joseph Strauss.

„Un balon de săpun"

Tixier Vignancour își propunea să constituie după 5 decembrie — ziua alegerilor prezidențiale — un mare partid conservator sau cum îl numește el un partid național liberal. Candidatul francez de extremă dreaptă a trebuit să constate încă în ultimele trei săptămîni că nu poate conta nici pe votul regaliștilor, nici pe al catolicilor conservatori, nici pe al organizațiilor de extremă dreaptă ale repatriaților din Algeria.

Semnalul l-a dat Jacques Isorni, fost avocat al lui Petain, care a publicat o declarație cu titlul : „Votez pentru Lecanuet". Și regaliștii au fost printre primii care au comunicat că nu sînt dispuși să se supună conducerii lui Tixier Vignancour. Ironiile acestuia la adresa contelui de Paris, candidat prezumptiv la tronul Franței, nu au ameliorat firește raporturile. Nici organizațiile activiste ale O.A.S.-iștilor — ai căror membri au fost totuși apărați la bară de actualul candidat — nu-l vor vota : personajul e fără îndoială prea ridicol. Marele vis despre un important partid conservator se spulberă, cum spunea comentatorul săptămînalului **L'Express** proiectul lui Tixier Vignancour nu este altceva decît „un balon de săpun".

BELGRAD

Vizita lui W. GOMULKA

Vizita oficială întreprinsă de delegația de partid și guvernamentală poloneză în Iugoslavia va dura cinci zile. Cea mai mare parte a vizitei va fi consacrată convorbirilor dintre conducătorii polonezi și iugoslavi. Programul prevede, de asemenea, vizitarea orașului Skoplje.

Presa din ambele țări acordă o mare importanță contactelor polono-iugoslave. Ziarele reamintesc că această vizită survine la cîteva luni după călătoria președintelui R.S.F. Iugoslavia, Tito, la Varșovia. În mod special presa insistă asupra dezvoltării relațiilor bilaterale — economice și politice. *Zolnyer Wolnosci* scrie: „Ambele țări dezvoltă o colaborare largă și multilaterală în domeniile politic, economic, cultural și științific. Noi o realizăm în spiritul declarației semnate în 1957 la Belgrad cu prilejul vizitei delegației noastre de partid și guvernamentale". De asemenea, ziarul *Borba* scrie că „cele două țări manifestă dorința de a lărgi frontierele colaborării reciproce pînă la limita necesităților și posibilităților obiective". Ziarul arată că noua întîlnire polono-iugoslavă „va constitui un mare stimulent pentru dezvoltarea continuă a colaborării rodnice dintre Polonia și Iugoslavia".

Problemele relațiilor economice reciproce au format obiectul interviului acordat de P. Jarosewicz, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ziarului iugoslav *Politika*. În acest interviu se relevă că în cei șapte ani care au trecut de la crearea comitetului economic de colaborare polono-iugoslav s-au înregistrat rezultate favorabile în domeniul relațiilor comerciale.

Totodată, comentariile apărute cu prilejul vizitei lui Wladyslaw Gomulka în Iugoslavia în presa din ambele țări subliniază importanța care se acordă pozițiilor în problemele internaționale și mai ales în problemele europene ale Poloniei și Iugoslaviei. *Trybuna Ludu* scrie că Iugoslavia, ca și Polonia, sînt vital interesate, printre altele, în consolidarea securității europene. De asemenea, comentatorii polonezi și iugoslavi consideră că în spiritul declarației semnate la Varșovia cu prilejul vizitei președintelui Tito există o unitate de vederi în legătură cu aspectele actuale ale problemei germane. În sfîrșit, în presa poloneză se arată că „o mare importanță o capătă lupta împotriva forțelor imperialismului care, prin agresiune și intervenții, caută să înăbușe mișcările de eliberare națională. Polonia și Iugoslavia condamnă în mod hotărît intervenția S.U.A. în Vietnamul de sud și cer încetarea acțiunilor militare împotriva R. D. Vietnam".

Corespondentul la Belgrad al agenției *P.A.P.* sublinia după prima zi a vizitei că în cercurile politice din Iugoslavia se presupune că tratativele dintre cele două delegații de partid și guvernamentale vor aborda, printre altele, probleme legate de aprecierea actualei situații internaționale, precum și probleme ale mișcării muncitorești internaționale.

În cuvîntările de la sosire apărute în presa din cele două țări pînă în momentul de față se subliniază dorința comună de a se aduce o contribuție la soluționarea problemelor internaționale. „Ne întîlnim — a spus președintele Tito — într-un moment în care evoluția situației internaționale provoacă o neliniște serioasă în rîndul tuturor forțelor iubitoare de pace și progresiste din lume, ca urmare a pericolului la adresa păcii existent în diferite regiuni ale lumii. Statele socialiste și toți acei care doresc pace și progres nu pot fi indiferenți față de aceste evenimente. Țările noastre ocupă poziții asemănătoare față de problemele internaționale. Sîntem convinși că schimbul de păreri asupra problemelor care ne interesează va contribui la dezvoltarea colaborării polono-iugoslave, cauzei păcii și socialismului".

Wladyslaw Gomulka, în cuvîntul său de răspuns, a arătat că „Polonia și Iugoslavia sînt unite de sentimentele frățești de prietenie, simpatie și respect reciproc care izvorăsc din dezvoltarea istorică mai îndepărtată și apropiată a țărilor și popoarelor noastre, din asemănarea soartei lor, a luptei pentru libertate și independență, de lupta noastră comună, pe viață și pe moarte cu cotropitorii hitleriști. Aceste tradiții îmbogățite cu un nou conținut, găsesc o continuare firească în zilele noastre, în perioada construcției socialismului în ambele noastre țări și în lupta comună pentru o pace trainică, pentru securitatea popoarelor noastre, pentru victoria forțelor mondiale ale socialismului, progresului și libertății asupra forțelor imperialismului, colonialismului și războiului".

I. RADU

DISPARIȚIA LUI MAHDI BEN BARKA

Inspectorul Bouvier a reușit să reconstituie în parte „filmul" evenimentelor. Totul a început vineri, 29 octombrie, pe una din arterele principale ale Parisului — bulevardul Saint Germain-des-Près. Mahdi Ben Barka — lider al opoziției marocane, care în dimineața acelei zile sosise de la Geneva la Paris pentru o scurtă ședere, trebuia să se întîlnească într-o braserie cu cineastul Georges Franju și ziaristul Philippe Bernier, împreună cu care urma să pregătească un film asupra istoriei decolonizării.

În timp ce Ben Barka, însoțit de compatriotul său Zemmouri (student la Paris), se îndreptau spre locul întîlnirii, pe bulevardul Saint Germain, liderul marocan a fost interpelat de doi bărbați care, prezentînd legitimații ale poliției franceze, i-au cerut să le arate actele. Văzînd că „polițiștii" își împing victima spre o mașină ce staționa în apropiere, Zemmouri a încercat să intervină dar a fost brutal dat înlături și împiedicat să identifice numărul automobilului precum și direcția în care a luat-o.

Zemmouri s-a precipitat spre localul studenților marocani pentru a da alarma. Negăsind însă pe nimeni și înfricoșat, el și-a căutat refugiul la prieteni siguri. Abia în cursul dimineții de sîmbătă un redactor al ziarului *Le Monde*, anunțat de studenții marocani, a telefonat șefului serviciului de informații al Ministerului de Interne pentru a se interesa de soarta dispărutului. Acest telefon avea să marcheze punctul de plecare al anchetei franceze asupra dispariției liderului opoziției marocane.

Faptul nu este doar „divers". Esențialul în această afacere este rolul politic jucat de cel dispărut în ultimii 20 de ani. Animator al partidului Istiqlal în timpul protectoratului francez, Ben Barka a ocupat un timp funcția de președinte al Adunării Naționale consultative marocane creată în 1957 înainte de a provoca sciziunea din partidul Istiqlal în vederea „regrupării forțelor de stînga". Astfel a luat naștere în 1959 partidul Uniunea Națională a Forțelor Populare. În toamna anului 1963, pe cînd Ben Barka se afla în străinătate, atitudinea lui față de conflictul de frontieră algero-marocan a fost considerată contrară intereselor statului, ceea ce i-a atras condamnarea la moarte în contumacie. Cîteva săptămîni mai tîrziu, el a fost pentru a doua oară condamnat la moarte în urma procesului intentat participanților la așa-numitul „complot din iulie" împotriva regelui.

De atunci Ben Barka trăia în exil, în cea mai mare parte a timpului la Geneva. Dar după proclamarea de către regele Hassan al II-lea a amnistiei generale pentru toți deținuții politici în primăvara acestui an, cercurile guvernamentale marocane păreau să încline spre reîntoarcerea lui Ben Barka în Maroc considerînd că prezența lui în țară ar fi mai puțin periculoasă decît în străinătate. Nu de aceeași părere erau însă o serie de elemente reprezentative marocane, între care și ministrul de interne, generalul Mohamed Oufkir, precum și așa-numitele „brigăzi speciale" care se remarcaseră prin serviciile aduse în perioada descoperirii „complotului din iulie".

Trebuie de asemenea arătat că nu este pentru prima oară cînd se atentează la securitatea liderului marocan: în 1962, pe șoseaua dintre Rabat și Casablanca, automobilul în care se afla a fost aruncat într-o rîpă de o altă mașină avînd la volan un polițist, iar anul acesta în luna iunie Ben Barka și-a anunțat prietenii intimi că a fost încercat un nou atentat împotriva lui, la Geneva după întoarcerea lui din Germania occidentală unde avusese o întrevedere cu ambasadorul marocan, care îl invitase, în numele regelui, să revină în Maroc.

Afacerea Ben Barka comportă, după părerea ziarului *Le Monde*, trei aspecte principale și inseparabile: ancheta poliției, încordarea intervenită în relațiile dintre Paris și Rabat și, în sfîrșit, repercusiunile interne din Maroc.

Ancheta este în curs. Nu se cunoaște pînă în prezent nimic despre soarta dispărutului. Nu se cunoaște de asemenea decît partial rolul jucat de fiecare dintre protagoniști. Potrivit declarațiilor poliției franceze, toate persoanele arestate și inculpate la Paris de a fi participat direct la răpire sînt fie funcționari ai guvernului marocan, fie prieteni ai ministrului de interne Oufkir. De îndată ce a fost cunoscută originea răpirii, guvernul francez a reacționat, declarîndu-și nemulțumirea față de comiterea acestui act pe teritoriul Franței. „Dar dacă (guvernul francez) scrie *Le Monde* continuă să afirme sus și tare că afacerea va fi lămurită și că toate persoanele responsabile, marocane și franceze, vor fi denunțate, el lasă să se înțeleagă în același timp că este de dorit să nu se compromită relațiile dintre cele două țări".

În cursul primelor zile între Paris și Rabat s-au purtat multiple tratative. Ministrul de externe francez Couve de Murville a trimis pe propriul său șef de cabinet la regele Hassan al II-lea. Potrivit presei, guvernul marocan spera să convingă Parisul să nu dea o amploare prea mare afacerii. O serie de personalități marocane s-au declarat ofensate de revelațiile anchetatorilor. Îndeosebi acuzațiile aduse generalului Oufkir sînt puse pe seama unei campanii a presei franceze. Comentariile presei marocane, declarațiile ministrului de interne și ale ministrului agriculturii, respingînd acuzațiile poliției și presei franceze. În orice caz, regele Hassan a hotărît să nu-l dezavueze pe ministrul său de interne.

Între timp, după ce Hassan al II-lea a renunțat să fie oaspetele generalului de Gaulle, Edgar Pisani, ministrul francez al agriculturii, și-a amînat călătoria pe care urma să o întreprindă săptămîna trecută în Maroc. (În cursul acestei călătorii Pisani trebuia să examineze cu guvernul șerifian diferitele aspecte ale asistenței tehnice în domeniul agricol).

Răpirea lui Ben Barka a provocat agitație și în Maroc. Studenții marocani au declarat încă de la început grevă nelimitată, iar vinerea trecută, la chemarea centralei sindicale, Uniunea Marocană a Muncii (U.M.M.), o grevă generală a cuprins aproape în întregime activitatea țării. Anunțînd declanșarea grevei generale Mahjoub Ben Seddiq, secretar general al U.M.M. a declarat că această manifestație este îndreptată împotriva unei întregi politici și a metodelor polițienești folosite, răpirea lui Ben Barka fiind doar unul din aspectele acesteia.

R. G.

SCRISOARE DIN LONDRA

Răspunderea britanică pentru Rhodesia de sud

Săptămîna aceasta Parlamentul britanic se ocupă în mod oficial de o situaţie fără precedent. Premierul rhodesian rebel Ian Smith a încercat să obţină simpatie şi sprijin pentru declaraţia sa unilaterală de independenţă susţinînd că nu face decît să repete actul săvîrşit de coloniştii americani în 1 776 şi folosind în mod demonstrativ un limbaj similar, şi chiar unele fraze identice cu cele din documentul istoric elaborat la Philadelphia în urmă cu aproape 200 de ani. Dar deosebirea este enormă. De data aceasta este vorba nu de transformarea unei colonii într-un stat independent ci de o rebeliune cu scopul de a permite unei minorităţi de 220 000 de oameni să asupărească alţi 4 000 000.

Premierul Harold Wilson şi ministrul justiţiei Sir Elwyn Jones au informat parlamentul asupra măsurilor pe care intenţionează să le ia guvernul britanic pentru a răspunde la declaraţia unilaterală de independenţă a Rhodesiei. Măsurile au căpătat putere legală prin adoptarea rapidă de către ambele camere reunite a „legii de împuternicire".

Sir Elwyn Jones a explicat : „Propunem să dăm un ordin care să invalideze orice legi pe care Adunarea legislativă a Rhodesiei de Sud le-a adoptat sau le va adopta şi orice tranzacţii comerciale pe care ea le-a încheiat sau le va încheia după declaraţia de independenţă".

Parlamentul va acorda ministrului pentru problemele coloniilor, Arthur Bottomley, împuternicirea de a exercita „autoritatea executivă în Rhodesia". Dar, după cum subliniază ziarul *Times*, „în prezent Marea Britanie are răspunderea executivă pentru Rhodesia fără a avea însă puterea de a guverna ţara. Potrivit expresiei folosite de o sursă autorizată, guvernul britanic este în prezent în situaţia unui guvern rhodesian în exil".

Această situaţie bizară este subliniată de „dilema crudă" — după expresia ministrului justiţiei — a funcţionarilor de stat din Rhodesia. Pe de o parte, guvernatorul, acţionînd în numele reginei, a demis guvernul lui Smith imediat după U.D.I., dar, în acelaşi timp, a cerut tuturor funcţionarilor publici să rămînă la posturile lor pentru a menţine legea şi ordinea — în slujba unui guvern ilegal.

Şi liderul conservator, Edward Heath, a atras atenţia asupra acestei anomalii, dar Wilson nu a putut să răspundă decît că „această dilemă crudă nu a fost impusă de noi. Ea este inerentă acţiunilor lui Smith".

Deşi „puterile executive" acordate la Westminster sînt ineficiente, Wilson a reafirmat ceea ce îi spusese anterior lui Smith : „După părerea mea, Camera va fi de acord că nu trebuie să luăm în considerare o mare invazie militară în scopul de a impune Rhodesiei o soluţie constituţională".

Este însă semnificativ că Wilson, sub presiunea lui Heath, a explicat în mod mai concret decît pînă în prezent în ce împrejurări, după părerea sa, ar putea fi trimise trupe în Rhodesia.

Guvernul legal al Rhodesiei este guvernatorul — a spus el în Camera Comunelor. Dacă guvernul ar cere guvernului maiestăţii sale forţe militare, poliţieneşti sau orice alt ajutor pentru a restabili legea şi ordinea, noi am răspunde, firește, la o cerere a guvernatorului, şi i-am acorda desigur toată consideraţia. Dacă guvernatorul va fi supus presiunilor, fie de către Smith fie de către oricare altă persoană particulară — deoarece Smith este o persoană particulară — guvernatorul va evalua el însuşi greutatea presiunilor".

The Guardian completează într-un editorial ceea ce Wilson lăsase neclar : „Ameninţarea invadării teritoriului Rhodesiei de către o putere străină ar fi unul din prilejurile în care ar fi necesare trupe ; alt prilej ar fi o insurecţie africană", scrie ziarul, fără să-şi dea seama, pare-se, că prin aceasta a pus problema : „Cum poate exista o «insurecţie» împotriva unui guvern ilegal ?"

„Ameninţarea de invazie" ca scuză pentru o intervenţie militară britanică ar putea surveni, probabil, din partea unuia din vecinii Rhodesiei, ca Zambia de pildă, care ar acţiona exclusiv din motive de autoapărare în cazul cînd regimul Smith ar închide barajul Kariba sau ar suspenda livrările de cărbune de la Wankie. Această ameninţare ar mai putea fi invocată în cazul în care s-ar trimite în Rhodesia, împotriva dorinţei guvernului britanic, o forţă a O.N.U. în baza articolului Cartei referitor la ameninţările la adresa păcii.

Faptul că guvernul britanic nu doreşte să folosească forţa sau să accepte intervenţia unei terţe părţi explică rolul jucat la O.N.U. de ministrul de externe Stewart. El a primit instrucţiuni să reziste presiunii afro-asiatice în favoarea unei intervenţii militare britanice sau a O.N.U., subliniind în acelaşi timp „răspunderea britanică" pentru Rhodesia, şi să încerce să obţină aprobarea politicii şi a acţiunilor guvernului său.

Întrucît Wilson nu intenţionează să folosească forţa împotriva regimului Smith, discuţiile din Parlamentul britanic se axează pe aplicarea unor sancţiuni economice.

Guvernul a hotărît opt sancţiuni : 1. Interzicerea tuturor exporturilor de arme şi piese de schimb, inclusiv piese de schimb pentru avioane, către Rhodesia.

→

În cartierul alb din Salisbury...

şi în cartierul negru

2. Suspendarea oricărui ajutor financiar britanic. 3. Excluderea Rhodesiei din zona lirei sterline. 4. Restricţii valutare speciale ; de pildă Rhodesia va putea să cumpere în continuare mărfuri britanice cu lire sterline cîştigate în Marea Britanie, dar moneda rhodesiană nu va putea fi schimbată pe alte monede. 5. Interzicerea tuturor exporturilor de capital britanic în Rhodesia şi închiderea accesului Rhodesiei la piaţa capitalului din Londra. 6. Exportatorii britanici care fac comerţ cu Rhodesia nu se vor mai bucura de garanţii împotriva pierderilor din partea Departamentului pentru garantarea creditelor de export din Londra. 7. Importurile rhodesiene în Marea Britanie nu vor mai beneficia de sistemul preferenţial al Commonwealthului. 8. Interzicerea importului de tutun şi zahăr din Rhodesia.

Trebuie subliniat că între cele două ţări va continua comerţul cu alte produse, că nu se interzice exportul de petrol în Rhodesia iar conturile în lire sterline ale Rhodesiei la Londra nu sînt blocate.

Totuşi, chiar şi în privinţa acestor sancţiuni limitate se desfăşoară puternice controverse între partide şi în interiorul lor. Deşi pînă în prezent în Camera Comunelor deputaţii conservatori şi laburişti au acţionat aproape în unanimitate, se afirmă că liderului conservator Heath îi este greu să potolească nemulţumirea propriei sale extreme drepte faţă de măsurile anunţate de guvern, în special în ce priveşte interzicerea importurilor de tutun rhodesian, în timp ce Wilson este criticat de stînga sa pentru că nu extinde sancţiunile, în special asupra petrolului.

De ambele părţi există excepţii care merg împotriva curentului din propriul lor partid : conservatorii de la Universitatea din Oxford au cerut sancţiuni mai drastice, în timp ce deputatul laburist Reginald Paget a fost huiduit de propriii săi colegi pentru că s-a opus sancţiunilor limitate ale guvernului şi pentru că i-a cerut lui Wilson să discute cu Smith prin intermediul guvernului sud-african.

Conservatorii par să considere că în cele din urmă Marea Britanie, şi întreaga lume, vor trebui să accepte regimul coloniştilor albi, aşa cum a procedat cu politica de apartheid din Africa de Sud, şi că sancţiunile nu sînt decît un mijloc de a înregistra „nemulţumirea" Marii Britanii, nu un mijloc de presiune.

Atît Heath cît şi Wilson au reafirmat că sancţiunile nu trebuie să fie „punitive".

Wilson nu a specificat ce efecte consideră că vor avea sancţiunile sale asupra regimului Smith, dar doreşte, pare-se, să acrediteze ideea că ele vor provoca asemenea dificultăţi economice coloniştilor albi încît aceştia vor exercita presiuni asupra lui Smith — în ce scop ? Poate pentru a demisiona. Dar nu este de presupus ca Wilson să-şi închipuie că sancţiunile îl vor determina pe Smith să-şi schimbe ideile şi să accepte măsurile democratice limitate asupra cărora insistă guvernul britanic.

Un ziar de nuanţă conservatoare scrie că „nici un eveniment de la Suez încoace nu a dezlănţuit patimi mai adînci în sînul partidului conservator, şi nu a fost de natură să dezbine atît de mult ţara".

Se apreciază că aproximativ 80 de deputaţi conservatori se opun acceptării de către liderul lor a sancţiunilor adoptate de guvern. Purtătorul lor de cuvînt cel mai activ este lordul Salisbury, care a condus „revolta" de la conferinţa de luna trecută a partidului conservator.

În ce măsură va fi afectat Smith de sancţiunile propuse deja de Wilson ?

S-a apreciat că economia rhodesiană este vulnerabilă la sancţiuni, deoarece peste o treime din produsul naţional brut al ţării este exportat — din care un sfert în Marea Britanie. Importurile reprezintă ceva mai puţin decît acest procent, Marea Britanie furnizînd 30 la sută din ele.

Firmele de tutun britanice au acumulat stocuri de tutun rhodesian pentru 18 luni. Ca atare, ele se pot lipsi de noi achiziţii. Perspectivele producătorilor de tutun albi din Rhodesia de sud pentru sezonul următor sînt sumbre.

Se consideră de asemenea că situaţia balanţei de plăţi a Rhodesiei va deveni atît de disperată încît va fi greu ca valoarea lirei rhodesiene să se menţină.

După cum se prevede, o recesiune economică ar putea avea ca urmare emigrarea unora dintre cei 217 000—220 000 de colonişti albi, probabil în Africa de Sud.

Dar indiferent ce se va întîmpla, este limpede că „ţări în stadiul de dezvoltare al Rhodesiei nu se prăbuşesc peste noapte", iar statul poliţist rebel poate reuşi să se menţină cîtva timp — cu atît mai mult timp cu cît presiunile asupra lui Wilson pentru a extinde sancţiunile nu-şi ating obiectivul.

John GRITTEN

Londra, 16 noiembrie

Numeroase ştiri provenite din Rhodesia de sud atestă începutul unei noi etape a acţiunilor protestatare ale populaţiei africane. Cu toată vigilenţa forţelor poliţieneşti ale lui Ian Smith, aflate de o săptămînă în „stare de alarmă", incidente violente au avut loc în importantul centru comercial Bulawayo. Tulburări — relatează agenţia **France Presse** — s-au ivit şi în capitala sud-rhodesiană. În cartierul Highfields s-au desfăşurat primele demonstraţii ale populaţiei africane. Circulaţia s-a întrerupt total, un mare număr de elevi au fost închişi în clădirile şcolilor pentru a nu lua parte la manifestaţii. Obloanele magazinelor au fost trase. „Nu este exclus ca aceste confruntări între populaţie şi adepţii lui Smith să capete proporţii serioase" — conchide agenţia. La rîndul lor, muncitorii rhodesieni au răspuns apelului la greva de protest împotriva declaraţiei unilaterale de independenţă : drept urmare, marţi, şase mari uzine sud-rhodesiene şi-au închis porţile. În unele regiuni muncitorii sînt aduşi la lucru în maşini închise, escortate de poliţişti înarmaţi. „Poporul zimbabwe se pronunţă hotărît împotriva regimului ilegal al lui Ian Smith şi va duce pînă la capăt lupta pentru libertatea şi independenţa ţării sale" — se subliniază în declaraţia dată publicităţii de către partidul Uniunea poporului african Zimbabwe.

CORESPONDENŢĂ DE LA FRANCE PRESSE

Indignare în Africa

Proclamarea unilaterală a independenţei Rhodesiei de către Ian Smith a atras reprobarea şi indignarea unanimă a ţărilor africane. La *Accra* ştirea a fost primită cu profundă revoltă. Guvernul ghanez este de părere că „Anglia ar trebui să revoce constituţia din 1961 şi să întrunească de îndată o conferinţă constituţională la care ar urma să participe reprezentanţii tuturor partidelor politice cu excepţia celor rebele. Guvernul britanic ar trebui, de asemenea, — adaugă comunicatul oficial — să-şi recheme toţi cetăţenii care servesc în armata, aviaţia şi poliţia rhodesiană, iar Consiliul de Securitate ar trebui să impună Africii de Sud să procedeze în acelaşi fel".

Întruniţi la Nouakchott, şefii statelor *Guineea, Senegal, Mauritania* şi *Mali* au adoptat o rezoluţie asupra situaţiei din Rhodesia, în care se propune :

1. Nici un stat să nu recunoască de jure sau de facto guvernul rhodesian.

2. Toate statele să boicoteze Rhodesia lui Ian Smith pe plan economic.

3. Toate statele africane şi toate celelalte state iubitoare de pace şi libertate să recunoască deîndată ce va fi format guvernul poporului zimbabwe şi să-i acorde întregul sprijin de care acesta va avea nevoie.

4. Toate statele africane să se considere în stare de conflict armat cu guvernul ilegal rasist al Rhodesiei şi să trimită contingente în Rhodesia pentru a ajuta poporul zimbabwe să se elibereze şi să-şi apere independenţa.

5. Comitetul african de eliberare să se întrunească fără întîrziere pentru a adopta măsurile necesare punerii în aplicare a punctului 4.

Tanzania a interzis transferul de devize în Rhodesia de sud. Guvernul *Republicii Congo (Brazzaville)* a cerut convocarea de urgenţă a Consiliului miniştrilor de externe ai statelor membre ale Organizaţiei Unităţii Africane în sesiune extraordinară. Preşedintele Masemba Debat a denunţat „hotărîrea rasiştilor albi din Rhodesia", adăugînd : „Aşteptăm din partea puterilor europene acte pozitive deoarece embargoul economic aplicat acum Rhodesiei nu este un act pozitiv". Singura măsură eficace întreprinsă de Anglia şi aliaţii săi ar fi reprimarea armată a acestor rebeli din Salisbury".

„*Volta Superioară* va fi alături de cei care luptă pentru demnitatea umană" — a declarat la Ougadougu ministrul afacerilor externe al acestei ţări. „Problema este deosebit de gravă — a subliniat şi preşedintele Yameogo, care se află în vizită la Abidjan. Am hotărît împreună cu preşedintele Houphouet-Boigny că este bine să se facă apel la toţi şefii de state africani pentru ca miniştrii de externe ai O.U.A. să se întrunească cît mai curînd posibil la Addis Abeba în vederea unei acţiuni comune şi eficace".

La *Tananarive*, preşedintele Tsiranana a calificat proclamaţia lui Smith drept un „act de banditism şi o provocare adresată întregii lumi". *Kenya* şi *Etiopia*, prin vocea şefilor lor de stat, au condamnat hotărîrea lui Smith şi au anunţat sancţiuni economice împotriva Rhodesiei. Suveranul etiopian a reamintit hotărîrile adoptate la Accra, citînd ca prime măsuri — în afară de nerecunoaşterea guvernului rebel — aplicarea imediată a sancţiunilor economice şi convocarea de urgenţă a Consiliului de Securitate. „Ca o ultimă măsură — a declarat împăratul etiopian — statele africane s-au angajat la Accra să adopte măsuri militare. Etiopia este gata să participe în întregime la aceste angajamente şi sîntem convinşi că toate statele inde-

pendente ale Africii vor face același lucru".

Malawi, țară vecină, este de părere că „în prezent se impune mai mult ca oricînd necesitatea formării unui guvern rhodesian autorizat."

„Ciadul, din grijă și respect pentru demnitatea umană, nu va recunoaște nici o autoritate rasistă" — a declarat Jacques Baroum, ministrul afacerilor externe, care a adăugat : „Ciadul se va asocia oricărei acțiuni comune concrete și eficace a țărilor africane de natură să pună în funcțiune o constituție și un guvern democratic conform aspirațiilor tuturor rhodesienilor".

„Măsurile cele mai energice trebuie adoptate împotriva rebelilor rhodesieni conduși de Ian Smith, a subliniat la rîndul său Sir Albert Margai, primul ministru al statului *Sierra Leone.* Numai sancțiunile economice anunțate de Anglia ar fi ineficace deoarece Africa de Sud și Portugalia au promis în mod fățiș sprijinul lor economic și politic regimului Smith".

La *Lagos,* Abubakar Balewa, prim-ministru federal al Nigeriei, a afirmat că în prezent „nu există alt mijloc de a pune capăt rebeliunii decît forța". „Guvernul Nigeriei este de părere că trebuie șters imediat disprețul lansat de un pumn de coloni rhodesieni", a declarat la postul de radio național ministrul nigerian al apărări și informațiilor, Yacouba Djibo.

„Guvernul *Camerunului* spune nu declarației unilaterale a independenței Rhodesiei" — s-a comunicat la Yaounde. „Proclamînd ilegal independența, Rhodesia nu se poate expune decît unei aventuri grave de dimensiuni incalculabile".

Republica Arabă Unită a anunțat că s-a hotărît să interzică tuturor vaselor rhodesiene trecerea prin Canalul de Suez. Observatorii politici din Cairo sînt de părere că dacă această hotărîre va fi confirmată în mod oficial, ar însemna că R.A.U. se consideră în stare de război cu guvernul lui Smith.

La *Tunis,* problema rhodesiană a fost examinată în cadrul unei ședințe a consiliului de miniștri prezidat de președintele Burghiba. Considerînd proclamarea unilaterală a independenței Rhodesiei drept o „violare flagrantă a dreptului popoarelor la autodeterminare", guvernul tunisian s-a declarat gata „să se asocieze oricărei măsuri pe care O.N.U. sau O.U.A. vor fi obligate să le adopte pentru a combate politica segregaționistă a unei minorități retrograde".

În *capitala Algeriei,* după o lungă ședință a consiliului de miniștri, ministrul de externe Abdelaziz Bouteflika a făcut o declarație în care, evidențiind faptul că guvernul rasist de la Salisbury a lansat o dublă sfidare întregii Africi și opiniei publice internaționale, a subliniat : „Independența declarată de guvernul de la Salisbury nu înseamnă decît transformarea Rhodesiei într-un teren de vînătoare în care un pumn de rasiști vor avea la dispoziția lor 4 milioane de africani aflați într-o stare de sclavie înjositoare. Guvernul algerian își va aduce întreaga contribuție la eforturile statelor africane hotărîte să lupte prin toate mijloacele împotriva guvernului rasist de la Salisbury și e gata să-și asume responsabilitățile în conformitate cu hotărîrile adoptate de Organizația Unității Africane".

Tot la Alger a fost dată publicității o declarație a reprezentanților mișcărilor de eliberare din diferite părți ale lumii, care „condamnă hotărîrea lui Ian Smith și susține cu fermitate declarația partidului ZAPU potrivit căreia lupta armată este singura cale eficace pentru recucerirea independenței și demnității poporului zimbabwe". Declarația este semnată de reprezentanții A.N.C. (African National Congres — Africa de Sud), S.W.A.P.O. (South West African People Organization), F.L.N. (Frontul Național de Eliberare — Vietnamul de Sud), M.P.L.A. (Mișcarea Populară de Eliberare din Angola), P.A.G.C.V. (Partidul african al independenței Guineei și Insulelor Capului Verde), FRELIMO (Frontul național de eliberare — Mozambic) și altele.

La *Addis Abeba,* la sediul O.U.A. se afirmă că „este de neimaginat că africanii ar putea să-și părăsească frații din Rhodesia, lăsîndu-i la discreția dominației josnice a lui Ian Smith și a suporterilor săi... Organizația Unității Africane este pe deplin conștientă de răspunderile și angajamentele adoptate la Accra".

Nigeria și Tanzania au cerut secretarului general O.U.A., *Diallo Telli,* să convoace o întrunire urgentă a Comitetului celor cinci creat în cursul ultimei conferințe la nivel înalt pentru a studia măsurile urgente în vederea aplicării rezoluției cu privire la Rhodesia adoptate de șefii de state africane.

Un singur stat din Africa — pe care însă africanii nu-l consideră ca aparținînd familiei africane — Africa de Sud, a făcut cunoscut că-și va menține relațiile tradiționale de prietenie cu Rhodesia. Primul ministru sud-african Verwoerd a afirmat că țara sa se va abține de a participa la vreun boicot organizat împotriva Rhodesiei.

La Nairobi Jomo Kenyatta președintele Kenyei a discutat aspectele crizei rhodesiene cu Arnold Smith (Canada) secretarul general al Commonwealthului

OPINII ÎN PROBLEMA RHODESIEI DE SUD

Nu este vorba de un simplu conflict între cîțiva coloniști din Rhodesia și Marea Britanie. Este o criză africană, și ea are loc într-un cadru mondial. Este în joc nu numai viitorul unui teritoriu, Rhodesia, ci mult mai mult : viitoarele relații dintre negri și albi pe tot continentul african, viitoarele relații dintre toți africanii și Occident în ansamblu. Lucrul cel mai grav care s-ar putea produce ar fi să se aplice sancțiuni fără tragere de inimă. Este absolut cert că dacă vom evita sancțiunile drastice, vom nemulțumi pe toată lumea, nu vom ajuta pe nimeni și nu vom realiza nimic.

(Din Observer)

A adopta doar sancțiuni care condamnă Rhodesia la o stagnare a economiei este o politică mioapă. Guvernul britanic trebuie să folosească toate mijloacele de care dispune pentru a împiedica schimburile Rhodesiei cu lumea dinafară. Este necesar un embargo comercial total, însoțit de un apel la aliații Marii Britanii să acționeze în același sens. În primul rînd, trebuie să se refuze Rhodesiei orice noi importuri de petrol.

(Din The Guardian)

Cu cît Wilson așteaptă mai mult pentru a lua toate măsurile necesare împotriva lui Smith, cu atît le dă mai mult timp lui și colegilor lui să-și consolideze poziția și să acționeze împotriva adversarilor lor. Este evident că dacă este necesară forța, ar fi mai bine ca ea să fie folosită cît mai grabnic.

(Din Daily Worker)

Rupînd cu Marea Britanie, primul ministru Ian Smith și-a asumat rolul lui George Washington ; și elaborînd declarația de independență a Rhodesiei, el s-a inspirat din Declarația de Independență Americană. Dar aceste analogii constituie o insultă atît pentru memoria lui Washington cît și pentru un document american istoric. Americanii au rupt cu Coroana britanică pentru a crea o națiune de oameni liberi. Smith și grupul său s-au răsculat pentru a împiedica Rhodesia să devină liberă și pentru a perpetua stăpînirea unei mici minorități de albi asupra unei mari majorități de negri.

Sfidînd cererea primului ministru Wilson ca Rhodesia, ca preț al independenței, să se angajeze la o perioadă de tranziție spre regimul majorității, Smith și oamenii lui au rupt nu numai cu Marea Britanie, dar și cu majoritatea lumii civilizate. Este implicat nu numai statul Rhodesiei, dar și principiul că colonialiștii albi nu pot refuza pentru totdeauna supușilor africani autoguvernarea. Este un principiu pe care majoritatea zdrobitoare a membrilor O.N.U. au demonstrat deja că îl vor susține.

(Din New York Herald Tribune)

Felicitările transmise de obicei țărilor care își dobîndesc independența vor lipsi în cazul Rhodesiei. Independența proclamată de primul ministru Ian Smith și de adepții supremației albilor este construită pe o bază falsă, pe un refuz al drepturilor umane care constituie un afront la adresa majorității lumii. În asemenea împrejurări, o comparație între declarația unilaterală de independență a Rhodesiei și Declarația Americană de Independență este o mistificare.

(Din Washington Post)

Niciodată pînă acum în istoria Commonwealthului britanic albi care pozează în oameni de stat nu au acționat mai nebunește decît Ian Smith și cabinetul lui miop de la Salisbury. În etapa actuală, răspunsul just îl constituie adoptarea de sancțiuni și anume de sancțiuni cît se poate de drastice.

(Din Daily Mirror)

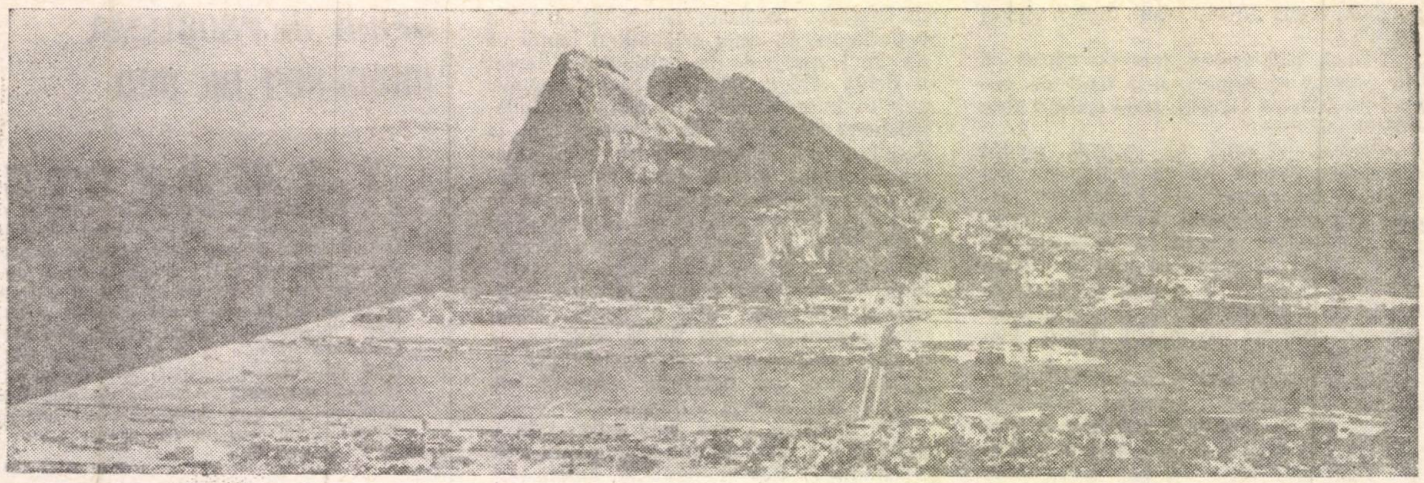

GIBRALTAR

JURNAL DE BORD

36°05' latitudine nordică
03°30' longitudine vestică

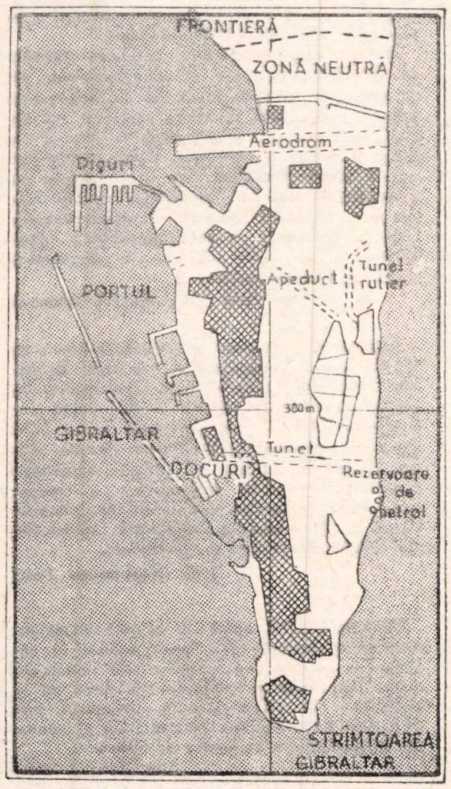

Prin deschizătura dintre Punta Marroqui (Spania) şi Punta Ciris (Africa) Atlanticul încă n-a apărut. Se simte doar curentul de aer oceanic dens năvălind cu putere în urechea Mediteranei. „Sirocco" a rămas undeva în Sicilia să-şi depună praful saharian peste zăpezile Etnei. La nord şi la sud două continente îşi apropie ţărmurile, după o căutare de mii de mile. Europa-Africa ! Nicăieri respiraţia Africii nu este mai apropiată de aceea a Europei ca aici.

Gibraltar ! Oraşul unde şi-a încheiat miticul Hercule cele 12 munci încă nu se vede. Se conturează însă departe, de cealaltă parte a strîmtorii lîngă Ceuta în Africa, stînca Djebel-Mus. Împreună cu stînca Gibraltarului, formează ceea ce mitologia numeşte *Coloanele lui Hercule,* iar englezii simplu : „Stînca". Adică în limba lui Shakespeare — *The Rock.*

Aproape de hotarul de nord al promontoriului, în vecinătatea vechiului port — astăzi comercial — a unui cimitir cu o destinaţie multinaţională şi a aerodromului ultramodern, cetatea maură în formă de careu, construită de emirul Tarik în anul 725, domină de la cei 400 de metri ai săi toate liniile de fortificaţii ridicate în secolele următoare de arabi şi berberi, de spanioli şi englezi. Peşterile naturale au fost folosite drept cazemate. Englezii, care au cotropit Gibraltarul la începutul secolului al 18-lea, le-au fortificat mereu, transformînd stînca într-o fortăreaţă consolidată în beton şi oţel. Istoricilor militari englezi nu le scapă nici un prilej de a lăuda la superlativ baza navală a Gibraltarului. Meritul este însă al naturii care a înălţat această stîncă într-o poziţie cheie la extremitatea sudică a Peninsulei Iberice.

Bietul Caliban ! Dacă şi-ar fi închipuit peşterile transformate în cazemate de propriii lui coinsulari, cu siguranţă că n-ar fi făcut concesii spiritului „raţionalist". Dar... să nu anticipăm ! Prospero nu era englez.

Mediterana îşi defilează ultimele lumini — farurile de la Cartagena, Gata, Almeria, Malaga... Înălţate pe stînci solitare şi inaccesibile, turnurile albe sau dungate, ţin sub clipirile ochilor lor voltaici tot atîtea aşezări, oraşe, stînci, S.O.S.-uri.

Spania este aproape. La numai cîteva mile.

Prin faţa Granadei vasul alunecă paralel cu lungi şi puternice masive muntoase. Dincolo de înzăpezita Sierra Nevada, cu fruntea în pîcla după-amiezii, fete brunete cu fuste lungi înflorate şi flăcăi cu basmale roşii şi cu un cercel în ureche poate dansează *tango* sau *bolero.* Ascultăm. Nu, nu se aud castanietele ! Nu-l vedem nici pe Don Antonio, nici pe Don Jose ; nu întîlnim nici surîsul cald, meridional al lui Carmen.

La babord, pe malul golfului, faţă în faţă cu Gibraltarul, micul oraş Algesiras îşi coboară perpendicular străzile înghesuite, lipsite de verdeaţă. O biserică, o clădire mai răsărită, portul şi multe, multe locuinţe minuscule — ca de cretă — înşirate de o parte şi de alta a străzilor coborînd spre golf. În acest orăşel cu nici 20 000 de locuitori, în 1902 se hotăra soarta Marocului. Astăzi viaţa lui depinde mult de Gibraltar. Algesirasienii sînt docheri prin tradiţie şi găsesc de lucru doar aici. Fără permisele speciale eliberate de autorităţile spaniole nu au acces la docurile şi în instituţiile portuare gibraltariene.

Privilegiul Algesirasului, cu siguranţă singurul autentic spaniol, este arena pentru luptele cu taurii. Dar nici coridele nu mai sînt la modă. Ofiţerii englezi, care se recreează aici, preferă coridelor restaurantele cu orchestre de jazz de tip american şi somptuosul yacht-club. În rest...

Dar spaniolii ?...

O întrebare caligrafiază, parcă, gîndul tuturor : „Dar spaniolii, unde sînt spaniolii ?!" Un vas mic, de mărimea unui remorcher, a trecut dinspre Gibraltar foarte aproape. Distingem pînă şi culoarea ochilor celor de pe covertă. Nu, hotărît ! — oamenii aceştia nu au nimic comun cu strălucirea cavalerilor din poveştile picareşti ori mai recente ale lui Hemingway. Unii ţin pe umeri vreo haină veche, alţii — cei mai mulţi — au cămăşi colorate din care li se văd piepturile solide, aspre, ţepene. Au privirile închise, obosite. Ne urmăresc o vreme, apoi renunţă. „Don Jose" face zilnic cîteva curse între Gibraltar şi Algesiras. Duce şi aduce docherii la lucru. Uneori face curse şi spre alte oraşe tot atît de albe şi dezolante ca Algesiras — La Linea, San Roque. Viaţa celor trei mici oraşe spaniole este, de secole, legată de aceea a Gibraltarului. Bărbaţii fac curse zilnic la Gibraltar. Femeile nu ! Le lipsesc permisele pe care autorităţile le acordă cu mari restricţii : numai pentru

lucru. De aceea, poate, impresia de monotonie.

Aproape de Gibraltar, liniştea întinderii marine se destramă. Oraşul îşi prelungeşte surd pulsul pînă la noi. Îi ghicim forfota după escadrilele zgomotoase, după coşurile fumegînde ale transatlanticelor din spatele digului Alfons al XIII-lea, după braţele macaralelor şi mormanele cu cărbuni, după siajul escadrelor engleze desfăşurate în linie, pe o direcţie care poate fi Malta, Bizerta sau, poate, un careu oarecare de pe harta Mediteranei. Nu sînt decît manevrele flotei engleze din Gibraltar. Urmărim o clipă siluetele lor, apoi le părăsim. Le vom vedea înapoindu-se noaptea, ori dimineaţa, destrămînd cu diagonalele catargelor orizontul.

Cu viteza redusă pătrundem în radă. Acum se vede bine oraşul care coboară în terase spre mare — oraşul vechi la nord şi oraşul nou la sud — portul civil şi cel militar, docurile cu nume princiare, Eduard al VII-lea, Alexandra, Wales, şantierele navale şi, în vecinătatea lor, debarcaderele, cheiurile nesfîrşite, magaziile pentru aprovizionarea navelor cu cărbuni, apă şi motorină, cele trei diguri care protejează portul. Toate, înlănţuite în partea apuseană a peninsulei. Se văd desluşit pînă şi amplasamentele militare, bateriile de coastă cu tragere lungă, pista de decolare, avioanele aliniate şi hangarele dominate de fluturarea *Union Jack*-ului [1]. Semnele intensei vieţi comerciale, încă nu!

La Coloanele lui Hercule

În port, pe cheiuri şi printre magazii — tot felul de baloturi şi autocamioane. Mişcarea — dinamica — pare a fi singurul atribut al existenţei acestui capăt al Europei. Anual, cîteva mii de vase, sub tot felul de pavilioane, vin şi pleacă din Gibraltar ca dintr-un loc de concentrare şi destrămare a tuturor depărtărilor. Nu mi s-a părut curios că printre docheri am întîlnit în port marinari purtînd tot felul de uniforme. Totuşi, abundenţa celor militare, explicabilă vieţii portuare, prelungeşte apăsător impresia de citadelă, de fort, dincolo de porţile portului.

„The Roch"-ul este tot o cazemată. O stîncă de un kilometru pe patru, la extremitatea sudică a Peninsulei Iberice = 40 000 m de galerii subterane: doi metri pe cap de locuitor, cum remarca un ziar spaniol.

Populaţia Gibraltarului, care nu depăşeşte 25 000 de locuitori, se împarte în militari şi civili. Aceştia din urmă, în bogaţi şi săraci. Negustorii şi funcţionarii, muncitorii portuari şi pescarii (pînă şi hamalii!) — sînt subordonaţi regimului militar colonial. O populaţie alcătuită din maltezi, italieni, greci, orientali, ceva spanioli şi ceva mai puţin englezi — într-un oraş tipic levantin. Caut insistent ceva care să mă facă să simt în jurul meu Spania. *Evrica!* În lungul străzii, o caleaşcă spaniolă înzorzonată goneşte nebuneşte spre port. Soldaţii englezi pretind viteză pînă şi tradiţionalelor *fiacre*. Admir costumul spaniol al vizitiului, dar păcat. Pitorescul lipseşte.

De cîţiva ani, de cînd Spania revendică tot mai mult Gibraltarul, forţa de muncă a scăzut surprinzător. În ultimii 10 ani s-a redus aproape la jumătate. Motivul? L-am aflat dintr-o discuţie într-un magazin de suveniruri de pe Main Street — strada principală a oraşului. Cu zece ani în urmă, cînd regina Elisabeta a Angliei a vizitat Gibraltarul, guvernul spaniol a refuzat, ca măsură de represalii, să emită noi permise de lucru pentru spanioli la docurile navelor din Gibraltar. Rezultatul? Situaţia precară a celor 15 000 de familii din La Linea şi San Roque.

[1]) Denumire a steagului Marii Britanii.

Oraşul, oamenii ...

Ieşind din port, pe o străduţă pavată cu plăci netede trec pe lîngă clădirile amiralităţii. Basoreliefurile de bronz de deasupra intrării, reprezentînd lei, coroane, ancore şi crini, mă conduc cu gîndul într-altă parte a pămîntului. Doi poliţişti în haine negre, pe talie, cu pantaloni lungi de aceeaşi culoare, caschetă înaltă tot neagră, legată pe sub bărbie cu o cureluşă în ton, vorbesc într-o englezească impecabilă.

„Nu sînt cumva la Londra?" — Mă uit în jur şi rămîn dezamăgit. Tower Bridge, Westminster Bridge, Piccadilly Circus şi The Cenotaph lipsesc. Găsesc în schimb basoreliefurile metalice cu lei, coroane şi ancore, pecete a unui sfert de mileniu de dominaţie colonială engleză.

Nu lipsesc nici reclamele pentru turişti: „Vizitaţi ruinele palatului maur, Muzeul fondat în 1930 de generalul englez Alexander Goodley, bisericile!"

Totuşi, turismul, care are o importanţă vitală pentru Gibraltar, este puternic ameninţat de controalele spaniole asupra vehiculelor. Dacă vara trecută oraşul era vizitat zilnic de ceva mai mult de 1500 de maşini străine, în ultimul timp numărul lor a scăzut simţitor.

La Gibraltar, ceasurile elveţiene, tranzistorii japonezi, parfumurile franţuzeşti, sînt vîndute mai bine decît oriunde. Toate speculaţiile sînt permise. Fără agricultură şi fără industrie civilă, oraşul nu este decît un mare bazar. Industria se rezumă la o fabrică de ţigări, deschisă în 1951, o fabrică de pateuri, care produce în unele perioade ale anului 1 000—2 000 kg pe zi, şi o fabrică de conserve.

Magazinele îşi fac singure reclamă. „Vizitaţi *Bazarul indian*". Folosiţi parfumul *„O seară la Paris"*, dar mai ales, „Folosiţi cacao *Van Houten's* şi *The Gordon's Gin*". Băuturile italieneşti *Lacrima Christi* şi *Cinzano* îşi fac şi ele reclamă. La Gibraltar, proprietarii n-au nici un fel de îngrădiri pentru a-şi atrage clienţii prin orice modalităţi. Miile de reclame de toate mărimile şi toate formele, cu litere albe, galbene, verzi şi negre, ori „după ultimele pretenţii ale secolului", cu neon, vapori de mercur şi argon se vădesc a fi nesatisfăcătoare.

Nu trebuie să te miri că eşti acostat politicos pe stradă de băieţi de prăvălie ori proprietari, cu oferte de tot felul — toate în cîteva limbi şi pe tonul cel mai politicos.

— Good morning — *señor!* What languages do you know? — ca în cele din urmă să treacă la subiect: „aveţi trebuinţă de ceva? Un suvenir, un basc, o bluză, o stofă «englezească» sau asta!..."

Pe toate suvenirurile — stînca masivă a Gibraltarului, port-avioane, ancore, dansuri spaniole şi... steagul englez alături de cel american.

Am ales cîteva obiecte cu un desen mai adecvat istoriei acestui pămînt răscolit. Fără cele două steaguri străine n-am găsit. Mă consolez spunînd că, cel puţin astfel, suvenirul de la Gibraltar caligrafiază corect istoria lui contemporană. Mulţumesc pentru obiecte şi-mi continui drumul pe Main Street. În vitrinele unui magazin sînt expuse carpete plusate cu motive orientale. Admir unul care pare a fi *Răpirea din serai*. Patronul îmi iese în întîmpinare şi-mi recomandă altul, cu motive spaniole. *Dans andaluz* — spune el. Şi adaugă: „cel puţin în amintire". Încerc să compar motivele spaniole imprimate la războiul de ţesut cu imaginile cotidiene. Atunci cînd le găsesc, surprind în ciudata metamorfoză, ori alchimie a timpului, o ostentaţie şi disonanţă care n-au nimic comun cu motivele folclorice spaniole.

Un băieţandru îşi oferă pentru cîţiva şilingi serviciile lui anacronice de cicerone. Aflăm că numele de Gibraltar vine de la *Gebel El Tarik*, adică Stînca lui Tarik — vestit conducător de oşti maur, că maurii au stăpînit Peninsula Iberică şi o dată cu ea Gibraltarul din anul 711 pînă în 1462 cînd, după 750 de ani, dominaţia lor ia sfîrşit. „Apoi, Gibraltarul a aparţinut regilor catolici ai Spaniei pînă la 4 august 1704, cînd o flotă anglo-olandeză condusă de amiralul Sir George Rooke ocupă cetatea în numele pretendentului la tronul Spaniei, arhiducele Carol de Habsburg. Amiralul englez Sir George Rooke a ridicat steagul britanic în punctul cel mai înalt al stîncii dăruind reginei Ana a Angliei poate cel mai preţios dar pentru regat". Lămuririle băiatului sînt clare. „Recunoscut prin tratatul de la Utrecht (1913) ca posesiune engleză, continuă el, Gibraltarul este transformat într-o puternică bază militară şi într-un important loc de escală pe drumurile comerciale, spre Orient". Lecţia băiatului este învăţată ca la şcoală.

Anul trecut Anglia a acordat Gibraltarului statut de teritoriu independent. Ce fel de independenţă? Asta este altceva. Anglia o susţine drept coasociată în cadrul Commonwealthului. Spania are alte interese şi susţine că (cel puţin aşa scrie ziarul spaniol *A.B.C.*) „după includerea Gibraltarului în suveranitatea spaniolă s-ar putea negocia, ulterior, chiria eventuală pentru baza militară, ceea ce ar fi cu totul altceva".

Disputa este prea veche şi recentele discuţii vizează doar cu alte argumente, o schimbare care nu rezolvă situaţia — aceea a stăpînului. *Ce zic cei din Gibraltar?* Este o întrebare condamnată în acest capăt al Europei. La „Coloanele lui Hercule" altcineva continuă munca istovitoare a legendarului grec: gibraltarienii.

Nu este legendă!

Mihai NASTAC
comandantul cargoului «CLUJ»

15 minute pînă în Spania...

TRAN HOAI NAM

membru al C.C. al F.N.E. din Vietnamul de sud

despre:

FRONTUL NAȚIONAL DE ELIBERARE

România a fost vizitată de o delegație a Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud, condusă de **Tran Hoai Nam,** membru al C.C. al F.N.E.

Redacția noastră a solicitat conducătorului delegației F.N.E. să prezinte cititorilor noștri desfășurarea luptei poporului sud-vietnamez împotriva agresiunii S.U.A. TRAN HOAI NAM, membru în C.C. al F.N.E., a răspuns la o serie de întrebări ale redactorului nostru **Sergiu Verona.**

Convorbirea cu Tran Hoai Nam s-a axat la început asupra problemelor legate de crearea, organizarea și programul Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud.

— Istoria și organizarea F.N.E. își au originea în sabotarea și încălcarea acordurilor de la Geneva de către S.U.A., acorduri care după cum se știe au recunoscut în 1954 independența, suveranitatea, integritatea teritorială a Vietnamului și au garantat aceste drepturi. Americanii au instalat la Saigon un guvern de marionete care a format o armată de mercenari, crescută și organizată de ei. Rezultatul a fost că între 1954 și 1959 a fost dusă o adevărată campanie de exterminare a patrioților din Vietnamul de sud. Multe din cadrele vechi ale rezistenței și-au jertfit în felul acesta viața. A fost epoca cea mai neagră a istoriei noastre.

F.N.E. – exponentul intereselor poporului

În aceste condiții s-au format primele detașamente ale unităților de partizani, în 1959. Aceste detașamente, care erau denumite de „propagandă armată", erau detașamente armate, care duceau muncă de lămurire. Propaganda a fost dusă atît în orașe, cît mai ales la sate. Totodată, o serie de sate au fost eliberate și în regiunile eliberate puterea a trecut în mîna poporului.

În aceste împrejurări și răspunzînd aspirațiilor generale ale poporului, la 20 decembrie 1960 a fost creat Frontul Național de Eliberare. El a răspîndit în popor tradiția de luptă și a răspuns aspirațiilor poporului nostru.

F.N.E. urmărește unirea întregului popor, fără deosebire de afiliere politică, religie, clasă, în vederea realizării unui scop comun: independență, democrație, pace, neutralitate, unificarea națională.

De la crearea sa Frontul s-a dezvoltat larg, înglobînd elementele patriotice din întreaga țară, prestigiul său a crescut atît în interior cît și în exterior. În zonele eliberate, care cuprind patru cincimi din teritoriul țării și o mare parte a populației, Frontul joacă rolul de guvern provizoriu, conduce direct aceste regiuni cu ajutorul comisiilor centrale: Comisia afacerilor externe, Comisia forțelor armate, Comisia pentru comunicații, Comisia sanitară, Comisia de educație și cultură, Comisia economiei și finanțelor etc. Jos, Frontul conduce treburile regiunilor eliberate prin intermediul organizațiilor de masă. Noi împărțim munca astfel: Organizația tineretului pentru eliberare se ocupă de munca de învățămînt și cultură; Organizația de femei se ocupă de munca sanitară și problemele sociale, conduce ambulanțele și spitalele noastre, se ocupă de profilaxie; organizațiile țărănești pentru eliberare și sindicatele se ocupă în general de producție.

Frontul are misiuni permanente în diferite țări, la Moscova, Berlin, Praga, Havana, Alger, Djakarta, Pekin, Budapesta; ne pregătim să creăm asemenea misiuni și în alte țări. Declarația din 22 martie 1965 a Frontului nostru, a Comitetului său Central, a întrunit asentimentul și sprijinul a 22 organizații internaționale, aproape 20 de guverne, între care toate guvernele țărilor socialiste, a 449 de organizații din 93 de țări ale lumii.

Strategia celor trei săgeți

Discuția noastră a avut loc în fața hărții editată de F.N.E. în legătură cu situația actuală din Vietnamul de sud.

În mod firesc convorbirea se angajează asupra problemelor de strategie și tactică ale războiului impus de S.U.A. poporului sud-vietnamez.

— Sîntem obligați să opunem războiului de opresiune un război de rezistență, care este războiul întregului popor. Întregul popor este mobilizat, toți care pot lupta participă la acest război în care folosim toate mijloacele posibile.

Noi aplicăm o strategie care se numește „strategia celor trei săgeți", care converg toate spre același țel. Prin aceasta înțelegem că ducem lupta armată paralel cu munca politică și cu munca de convingere în rîndurile soldaților aflați în armata saigoneză. Știm că din punct de vedere politic avem o superioritate absolută față de inamic, deoarece noi apărăm o cauză justă, poporul este alături de noi, ne bazăm pe spiritul acordurilor de la Geneva, iar dușmanul nu poate ascunde ceea ce urmărește prin agresiunea sa fățișă.

De aceea, practicăm lupta paralelă — armată și politică. În fond, armata mercenară a dușmanului este formată aproape în întregime din țărani. Or, aceștia sînt aceiași țărani care au trecut prin rezistență și își cunosc interesele, li s-a dat pămînt în regiunile eliberate și sînt legați de revoluție. Ei sînt luați cu forța în armata dușmană.

Nu au intervenit schimbări teritoriale defavorabile F.N.E.

Prezența masivă a trupelor americane este un pericol și într-o anumită măsură ei întîrzie dezintegrarea totală a armatei de mercenari. Dar procesul acesta continuă totuși fără încetare. Nu a intervenit nici o schimbare teritorială, pentru că americanii sînt grupați în anumite puncte, pe care vor să le „zăvorască", cum spun ei. Dar aceste zone sînt înconjurate de trupele armatei de eliberare.

Invadatorii au recunoscut dificultățile lor în sezonul ploios (este impropriu să se spună în sezonul musonului) dar au făcut aceasta în scop de șantaj. În timpul ploios și trupele noastre întîmpină greutăți.

Sezonul uscat ne este avantajos pentru că ne putem mișca mai ușor și putem mai lesne surprinde pe dușman care trece la unele acțiuni de anvergură.

Caracterizarea războiului din Vietnamul de sud — sub raport militar — este o problemă dificilă. Americanii au făcut timp de patru ani un război „special", în cadrul căruia „ajutorul" lor a sporit mereu. Acum, cînd forțele americane sînt puternice în Vietnamul de sud, ei trebuie totuși să se bazeze pe armata mercenară, deoarece fără această armată n-ar îndrăzni să pună măcar piciorul pe pămîntul nostru. Sîntem încă în cadrul războiului special.

În strategia noastră nu a intervenit nici o schimbare: amploarea războiului însă crește.

În ce privește planurile americane, ele se pot rezuma în trei puncte. Mai întîi, să „închidă" litoralul, așa-zisa „strategie costieră", pentru a menține drumul liber de-a lungul coastei, pe unde trece calea ferată și șoseaua de la nord la sud. În al doilea rînd, să întărească anumite puncte strategice, în special în direcția Pleiku, cu scopul de a tăia țara în două. În al treilea rînd, să împingă forțele de eliberare din sud spre acest „zid american" și a le distruge acolo.

Americanii au format puncte întărite, dar nu au ajuns să creeze acel „lac" continuu, de-a lungul coastei, pe șoseaua nr. 1 și de-a lungul căii ferate, deoarece acest
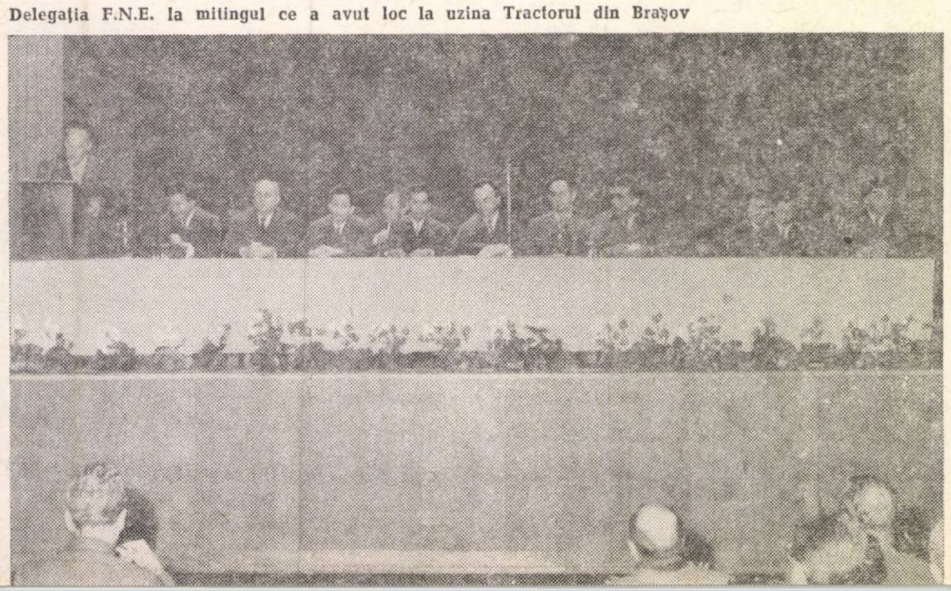
Delegația F.N.E. la mitingul ce a avut loc la uzina Tractorul din Brașov